

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY

NO. 05015

VA-YEHI BI-YEME-

Ish Yair



*Permanent preservation of this book was made possible
by Hyman Bomberg
in honor of
Trudith Bomberg*

THE MAX PALEVSKY
YIDDISH LITERATURE COLLECTION



NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG



MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center



The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

אנישן יאנין

ויהי
ביום...
...

וַיָּבֵר בִּימֵי...

(It came to pass in the days...)
by Ish Yair

Copyright © 1975 by Dr. Israel H. Shtern
6741 Baily Road, Montreal, Quebec H4V 1A4

Design, Illustration & Photography: Adele Shtern
Consultants: José Cottonwood, Yona Shtern
Typesetting: Toronto Typesetting, Toronto
Printing: Pierre Des Marais Inc., Montreal

Special thanks to: Mark Recher, Production Coordinator
Henry Zimmerman, Photographic Coordinator



This product contains recycled de-inked paper

אות להורי

הקדישים והטהורים:

אבי. מוהר"ר אברהם זל"ה.
ואמי מורתני. הצדקת זיטל ז"ע.

א ווארט פון מחבר:

צוליב די אימות פון די צייטן און דעם בית־עלמין אין הארץ, האָט דער מחבר יאַרנלאַנג עקשנותדיק געשוויגן בכתב. נאָר מיין ערשט־געבוירענע, מיין טאָכטער איידל, האָט מיך באַווירקט — מיט איבער אַ צענדליק יאָר צוריק — ווידער צו שרייבן. אַזוי ווי דער שאַפונגס־פּראָצעס און די פּאַרעפּנטלעכונג־מי זענען בבחינת „אַליה וקוץ בה“, שענק איך איר דעם דאַנק און דעם האַניק, און פאַר זיך נעם איך די דאַנקרוין, וועלכע איז מיר און מיין דור אייגן פון געבוירן.

מיין טאָכטער, די פּאַעטיק, קינסטלעריין און גראַפיקעריין — חי' איידל שטערן — האָט פּלאַנירט און געפירט דאָס זעצן און דאָס דרוקן פון דעם בוך, פון ערשטן שטאַפּל אָן ביזן שפיץ פון לייטער. אירס איז די קינסטלערישע באַצירונג פון בוך, און די באַמיאונג פאַרן אויסזען פון יעדן אות. ביי אונדזערע אַרעמע טעכנישע מיטלען איז עס נישט אַנגעקומען גרינג. זאָל זי זיין געבענטשט.

פאַר מיין געליבטער פּרוי, אַמאַליע — בת איידל (לעוויצקי), נ"ע, ויב"ט בנימין אלי' הכהן יודאָוויטש — דער ערשטער לייענערין פון מיינע ווערק, דער עקרת הבית, זענען נאָך נישט באַשאַפּן געוואָרן די ווערטער פון דאַנק. זי איז העכער איבער יעדן דאַנק. יהי רצון, אַז דער „מקימי מעפר דל, מאַשפות ירים אביון“ זאָל זי דערהייבן און באַזעצן „עם נדיבי עמו“ — „אם הבנים שמחה“, אָמן.

מיינע יונגע געראַטענע זין, אברהם דוד און יונה — מיין דאַנק פאַר לייענען מיינע לידער, זינגען מיינע ניגונים, פאַר זייער מוטיקן מיך, און פאַר זיין מיינע זין.

מיין טייערע שוועסטער, הענע דבורה חי' — די פּאַעטיק אב־גואל, און די גרויסע מלומדת — מיט איר ליבן מאַן — רע נעורי ואוד מוצל מאש — דער תלמיד־חכם אהרן חיים — ב"ר בנימין מנחם ועטל לאָה (הערצבערג), נ"ע — מאַרדער, זענען ווי געליבטע עלטערן צו מיינע קינדער, און, ביי מיינע קינדער, נישט צום אויסרעכענען זענען די חסדים וואָס זיי טוען מיט מיר בכל יום ויום. פאַר זייערע מעשים, הקב"ה ישלם שכרם. פאַר זייער דערמוטיקונג — מיין אייביקע דאַנקשאַפט.

ואלה יעמדו על הברכה:

די געהויבענע מיטגלידער פון „דר. ישראל שטערן (איש יאיר) בוך-קאָמפּעט“, און באַזונדערס די חשובע חברים: ל. טענצער, פאַרויצער; ש. קרישטאַלקע, סעקרעטאַר; ב. פּאַפעליס, קאַסירער.

די „אַליאירטע יידישע קהילה באַדינונגען“, און די „יידישע פּאַלקס-ביבליאָטעק“ פון מאַנטרעאַל.

די „חיה און פּנחס הובערמאַן פונדאַציע פאַר יידישער קולטור“, וואַנקוואַוער.
„דער קאַנאַדער יידישער קאַנגרעס“.

אַלע מנדבים צום בוך-פּאַנד.

א באַזונדערן דאַנק,

מיין ברודער — דעם שרייבער בחסד-עליון, אין ביידע יידיש-נאַציאָנאַלע לשונות, דעם מחנך און קולטור-בויער — דעם נשיא בית-דב' צימערמאַן-שטערן, יעקב-יצחק זיפער-שטערן, פאַר איניציאירן דאָס אַרויסגעבן פון דעם דאָזיקן בוך, און נאָך מער.

מיין שוואַגער, דעם בוקיניסט, זאַמלער, און קולטור-בויער, שלום יוסף הלוי קרישטאַלקע, פאַר דעם שלל אַדמיניסטראַטיווער אַרבעט ווי סעקרעטאַר פון בוך-קאָמפּעט, פאַר זיין אויסגעצייכנטער הגהה פון בוך, און פאַר דער מי צו וועלכער ער האָט זיך מתנדב געווען אויף להבא, ביים פאַרשפּרייטן דאָס בוך. הנותן ליעף כח יהא בעזרו.

די חברות שרה פיטערס און ברכה שוגער פאַר זייער טעכנישער הילף צום בוך-קאָמפּעט.

דעם אינטעליגענטן זעצער פון דאָזיקן בוך, פריינד אַלעק סילווער, פאַרן טאַן זיין מלאכת מחשבת בשלמות.

לידער-שנירלעך:

- א. ויהי בימי...
- ב. ונקיתי דמם לא נקיתי...
- ג. וכצפרים האחזות בפח...
- ד. טערפקע / טרער / שפאם
- ה. ביטער-זים
- ו. וואַרצלען

א. ויהי בימי ...

חרוזים אין עברי־טיטש



ספור נפלא מפי זקן מופלג

רזא בן מחר

„ענו וערפל סביביו...“
(תהלים צ"ז:ב')



ענען צו מיר, אהער, מיין לייבלעך קינד,
ניין דיין קאפ מיט אכפערונג און מורא.
מיין טאג, אין שקיעה-צאנק, גאלדיקט, צינדט.
פארכטיק איז דאס ארט — געהייליקט פונעם פורא.

מידלעך — פון יאריד שוין — דער זאמלער פון די גארבן.
ניין אן אויער צו זיין שעפטש, דו, וואס דארפסט אים ארבן.
די גאווה און דער וויסנגלוסט — א סם — דוך צו פארדארבן;
באשירעמען ער וויל דוך נאר, פון דעם גור, דעם הארבן.

ווארף אראפ פארשטויבטן לאטש, בייג די קני, פאל כורעים,
פארנעם און הער פון סוד די טייטש, וואס זיגלט קדמון-קברים...

ידי בימי, ווען איינס ווערט צוויי,
אויף יענער זייט הי, אין לאנד מה-היא,
געלעבט האט דער שטאם פון בְּנֵי-מִנְיָן.

מעכטיקע בערג, רעשיקע טייכן
צעפראלטע תחומען פארהילכן, פארקייכן.
פאשע — פעט, זאפטיק; שטרעמלעך — יונג, קרעפטיק —
נן-עדון-גריין טאלן, באשאטנדע בערגלעך,
באפרוכפערן שפע, פארשיכורן דופטיק.

דאָ וואַקסן, געדייען, די קרעפקע גבורים:
שטאַלץ און פאַרריסן — דער שטאַם פון מָנָן.

גיריק, יאָ, גלוםטיק, קיינמאַל געזעטיקט,
פאַרשט מען אָן אויפהער, מען נישטערט מיט עזות:
דערגרייכן דעם 'איידער-בראשית' פון חומר,
אַנטבלויזן די אַנדערע זייט פונעם 'לעצט',
געפינען דעם 'מיטעלן פאַל' פון 'אין-ברירה',
אַנטהוילן דעם 'אין' וואָס מְמַשֵּׁט 'צירה',
אַנטפלעקן דעם 'זוי' פונעם 'איצט' און דעם 'דאָ'.

דער חכם — פאַרטייעט — טרינקט ביטערס פון דנאָ,
שווייגט שטיל אין דער שעה, פאַרשווייגט אַזא שעה...

גלוםטיק, גיריקער פאַר אַלע,
— ווי אַ נואף נאָך אַ בתולה —
וואַסערט תאוּוה ביי מן-דֹר.
פאַנגען עופעלעך — באַפעלט ער.
שאַרפע קעפעלעך באַנערט ער.
אויסמושטירן זיי — באַשטימט ער —
אין געהיים, דורך וויסנקנעכט.
מֶר מן-דֹר טוט זיך באַנוגן
מיט דעם עוקן פאַרגעניגן
ביז די כעמיקער-חריפים
וועלן פרוכפערן די גופים
אין פרוּבירקעס, אויף באַשטעל.
גילט לעת-עתה זיין באַפעל:
„אוננים-קעפלעך גיט'ן מיר, שנעל!“

ס'מיידט זיין חלום נישט ביינאַכט,

ס'ניש קיין רו נישט ווען ער טראכט,
ס'איז זיין איינציקער באַנער:
אַ גזע נאַלע שאַרפע מחות,
זאָל אויפגיין — מיט געשפּאַנטע כחות —
צו דערגיין 'פאַרוואַס', און 'ווער';
אַנצופילן וויסנבעכער
מיט מיין פון סוד פון 'נידער', 'העכער',
מיט תהום וואָס שלינגט דעם הרף-עין,
אין פאַלד פון 'זיין' טוט זיך פאַרטייען ...

שלענגלען געפלעך-ניפט אַלץ העכער;
שוימט דער סם פון פולן בעכער;
דער חכם — פאַרטייעט — מיידט אַט דעם 'העכער',
וויכט פון דעם בעכער ...

זומער-חגא — זונשטיל-טאָג.
זון זיפט פריסיק — תמוז-קלאָג.
אַנגעברייט געבראַטנעם, פיש,
מעד און קאַניאַק, וויין צום טיש.
מילך און האַניק — בתולות-ריין —
באַגלייטן תמוז מיט געוויין.
כלות קויפט מען היינט פאַר מינין:
דערמינטערט קריק — דער פרוכפערפרינין.
שיכור אַלע, טאַנצן פריילעך,
איבער אַלץ — מן-דור — דער מלך.

מן-דור, דער מלך, אין מיט דער סוויטע,
זיצט באַקרוינט, באַגילדט, באַקיטלט,
וויים אויף שאַרלעך, פליזש אויף סאַמעט,
זילבער-שטעך און בלישטש פון דימעט.

סקעפטער אויסן גראמען אַרבל
טייטלט שטרענג אויף „מי ישפל“...

אַך און וויי צום איפעס-קעפל,
וואָס מען שלעפט עס פון שערענגע:
„ענגע-בענגע, סטופע-צענגע,
ניי שוין, שפיל אין טשייכן לענגער;
נישט פאַר דיר גיין אין געוועט
מיט דעם גאונים-קעפ קאַמפלעט.“
פיף און „בו“, פיף און „גידער!“,
שטופ און שלעפ, און ווילד גערודער;
דאָס קילט דאָס האַרץ זיך דאָס געזעמל
אויף לאַ-יוצלחם שלים שלימזל —
דורכצופאַלן אין דעם טעסט,
מין-דורם יערלעכן פאַרמעסט,
פאַר שטעט אין מנינם פאַרש-קאַמפלעט.

סקעפטער אויסן שטאַרקן אַרעם
טייטלט שטאַלץ איצט אויף „מי ירום“...

ווער אונדז גוטס גינט זאָל דערלעבן
זען זיין קינד אין זאָץ פון זיבן.
זיבן! זעמלמעל פון דענקער!
הוראַ, וויוואַט, און פּה-לָחִי!
שהחינו ארוני!
דערלעבן זען מיט די אייג'נע אויגן,
ווי שכניה רוט אויף זיבן טויבן!
דערלעבן זען דעם ראש פון זיבן —
מין-דור, אַליין, האַט אויסגעקליבן.
(מין-דור — אַסקעטיש, שלאַנק און איידל —

בייט די פנימער — א דריידל;
דא — א שלאנג — נוקם ונוטר;
דארט — א שמן־זית פאטער.
ער — בכבודו — באקראנצט, באקיטלט
דעם כלי מפואר, דעם ראש; באהיטלט.

דער חכם — פארטייעט — קלאגט דערויף:
"ויוסיף דעת — יוסיף מכאוב..."
לאזט א טרער אויף מֶחַר בֶּן תְּרַח:
דערין ליגט א סוד — פִּפְתּוֹר וְפֶרַח...

איפעס־קעפ, אין זיבענער זאצן,
שבע עינים קוקן און גלאצן,
שוועבן אין ספערן, בעזעמען הימלען,
צעגלידערן חומר, נעמען אויף צימבלען
מענטש און יצירה; און גאר דעם באשעפער.
צעציען מאמענטן ביז אייביקייט־דויער.
פארשליסן פאר מלאך־המות דעם טויער;
אט, און מע פייערט איבער טויט, שוין — דעם זיג.
אט, שארט מען חמרים קרבנות צום קריג.
אט, רייסט מען די שליערס פון שפינוועבס, ווילד־גלויבן;
מען טרוימט האַריוואַנטן — גאַטס וואַנדער, דערהויבן.
באלד נידערט א נעפל, עס פאלן פארהאנגען
פון חשכות, וואָס סודות פארהילן; פארלאנגען,
דאן שטייגן, צו פארשן נאך שטארקער, אלץ ווייטער;
עס דרייט זיך און שווינדלט פארכישופטער לייטער;
באנרענעצטער מח פארקנעכט איז צום רייטער —
די תאוה נאך וויסן; כפירדם באגלייטער...
סיזיפוס מאטער? א מערעשקעס קלעטער
ארויפצו און העכער: א פאל און א שמעטער,

א פאל און א קלעטער? אַנזיניקע מי?
מן-דור איז מבטל: „רייד פון נישט הי,
בטלנישע דאנות, שוים פון אומוויסן!“
„מיר שטראַמען פאַרויס אויפן שטראַם פונעם וויסן
צום טורעם פון ליכט, אין פראַגרעס — אונדזער האַפן;
המצאות מיט ווערעד, אונדזער האַפונג אַן ערך,
דערפילן בקרוב וועט מחר בן תרח...“

מחר בן תרח, דער שוואַרצער ציניינער,
געקרייזלטע האַר, ברייטפלייציק, געביינערט,
זיין טראַט מאַכט יונגפרויען, און בתולות, צום גאַפן.
ער, דווקא, ווייסט נישט (צי ער מאַכט זיך נישט וויסן)
זיין מאַכט און זיין כישוף; ער איז נישט פאַרריסן;
מיט קליין און מיט גרויס, מיט קנעכט און מיט מייסטער,
ער שמוסט ווי אַן עניו פון נידעריקסטן רייסטער;
אַ נזיר, צום וויסן — דער כלה — פאַרקנסט,
ער איז וואַך ווען דער שחר אין מזרח פאַרבלאַסט.
די אויגן, צוויי קוילן — אין פאַקום, די צייט —
צעפלעכטן דעם פלאַנטער וואָס סוד האַט פאַרדרייט;
שרימפן פיל-פאַלביקן 'ספערן-קום-צייט':
אחרית צו ראשית דערנענטערן גרייט.
פון 'תיק'וס' דער תירוץ ליגט גרייט, אַנגעברייט.
אַשרי הדור, ווען נאַענט ווערט פון ווייט...

„אַשרי הדור? ... נאַענט ווערט פון ווייט? ...“
פאַרצאָגט ווערט מחר, פון יאוש צעדרייט:
„דאָס היינטעלע-היעלע, דאָס אַפּסל-ניסעלע,
דאָס עפעסל-זעמדעלע, דאָס היימישע ביסעלע ...
... פונקט ... אין דער מיט פונעם אייביקייט-שיסעלע!
אינעם קלייניקן עוקצל שטעקן די היימעלעך

פון אונדזערע טאטעלעך, מאמעלעך, ווייבעלעך;
 לעבן די נעכטנדלעך, מאַרגנדלעך, קינדערלעך;
 לאַפן פאַרוואַסעלעך, מיינדעלעך, וואונטשעלעך;
 צאָפלען מיר אַלע — געשאַכטענע טייבעלעך ...
 אייביקייט־שמייביקייט, ראשית און קץ,
 פאַרהילט בלייבן אייביק אין 'איידער' און 'לעצט'.
 אומגליקלעכע, מיר נאָר, שפּילן וואַ־פּאַנק
 מיטן אַרעמען נפש — איינמאָליק געשאַנק ...”

מחר, דער ראש פון זיבענערס זיבן,
 צום ביטערן קערל האָט זיך דערקליבן;
 עס ווייכט אים דער שלאָף, זיין אויגן־לעפל,
 ר'זעט אָדם און חוהן קייען דעם עפל ...
 רופט ער צונויף די זיבענערס זיבן,
 ער ליינט פאַר די ברירה, און וואָס ר'האַט געקליבן:
 לעבן אָן וויסן, אין יחוד מיט אַלעם,
 שווימען אין ים פון דעם 'זיין' ווי אין חלום,
 אָדער שאַרפן דאָס זען, פון 'זיין' אָפּגעריסן,
 מענטש קעגן אַלעם, אָן איינזען, געוויסן,
 צעשטערט זיך אַליין ווי אָדם הראשון.

באַשליסן זיי אַלע גלייך אויפן אַרט,
 זיי ניבן זיך איינער דעם צווייטן דאָס וואַרט:
 פאַרוואַרפן אין ניוועטש די נייע המצאות,
 שיקן אויף פענסיע, אויף קהלם הוצאות,
 די זקנים־חכמים פון זיבענערס זיבן;
 די יונגע חכמים, זיי האָבן געקליבן
 אַ דרך אַ נייעם פון יחוד מיט אַלעם,
 אַ שטעגל וואָס פירט צו דעם שם אָן אַ נאַמען;
 מן־דור — כנגדו — אויב ער וועט נישט באַשטיין,

וועט מוזן פון טראָן, מיט גוואַלד, אַראָפּניין.
דאַנקען און לויבן דעם שם אָן אַ נאַמען,
וואָס די זיבענערס זענען צום שכל געקומען.
אַשרי הדור, וואָס איז פשוט און ערלעך,
און קלייבט אויס דעם דרך פון מחר בן תרח.

דער חכם — פאַרטייעט, אין יחוד מיט אלעם —
אין גאַנצקייט מיט זיך, מיט אלעמען שלום,
געהילט אין אומוויסן, דעם מקור פון דעת,
איז מכפר אויף פירוד, פאַרשונג־חולאַת... .

חכמים, נבונים — נאַאיווע געזעלן —
מע קען מיט זיי טוען וואָס ס'טוט נאָר געפעלן.
מין־דור האָט דערוואוסט זיך פון זייער מרידה,
נאָך איידער מחר האָט געטראַכט פון אַ בניה... .

אויסן שאַרף פון די ליפן, פון דער זייט פונעם מויל,
ווי דער בים פון אַ וועספּ שמאַרצט זיין ביטול אין קול,
קוילערט באַפעל זיך אויף כוואַליעס פון האַם,
לאַזט נישט דורך קיין שום שטאַט, לאַזט נישט דורך קיין שום נאַם:
„די ליסענע קעפּ, די בלינדע נאַכט־סאַוועס
האַבן געוואַנט צו טרייבן קאַטאַוועס
מיט מנינם שליחות, מיט מין־דור, דעם האַר;
זיי האַבן אַ טעות געמאַכט אינעם חשבון,
זיך נאָר אַליין געמאַכט צום גענאַר.
מיר וועלן, דעריבער, די זיבענערס זיבן
נישט טשעפען אַ האַר אויף דעם ליסענעם שמשערב;
פון אונדזער ננאָד, נאָר, זיי ווערן פאַרטריבן,
מער נישט געציילט, נישט געדאַכט אין מנין —
געשליידערט, פאַרשיקט צום פלאַנעט — מַנְיָמָן.

דאָרט, אין דער טיף פון די הימלען, אומענדיק,
 זיי וועלן פאַרבלייבן, פאַרשאַלטן אויף שטענדיק.
 דאָרט זיך צו פירן אויפן פינצטערן דרך,
 די געניאלע המצאה פון בוגד בן תרח...
 זיי האָבן געבראַכן ס'געפאַט פונעם לאַנד,
 זיי האָבן באַדעקט זיך מיט שפאַט און מיט שאַנד.
 זיי האָבן פאַרשאַפט אונדז יסורים און שמאַרץ;
 אַב-שנאה, דער יועץ, מיטן קיזלנעם האַרץ,
 וועט באַשענקען די בוגדים מיט אַ בענקענדיק האַרץ;
 אַ האַרץ אַ געבראַכנס, וואָס בענקט סתם, אַן אַ טעם,
 וואָס רייסט זיך צום ברעג, ווי אַ כוואַליע פון ים,
 און קען אים נישט גרייכן, ווי דעם ווינט וואָס פאַרשווינדט;
 וואָס לעכצט נאָך התגלות אין דער חשכות וואָס בלענדט,
 גלוסט אויסגיין, דערפלייסן צום שם אַן אַ נאַמען —
 די תשוקה פון שטרעמל צו דער מוטער פון שטראַמען,
 וואָס פאַרלירט זיך אויף אייביק אין דעם אַפּגרונט פון ימען...".

די זיבענערס זיבן, כעלות, גאַנץ פרי,
 געשליידערט, פאַרשטויסן, פון לאַנד מה-היא.
 די זון האָט גענאַפט מיט פייער אין ברעם,
 די שטערן פון מאַרגן — געבלינצלט פאַרשעמט.
 מן-דור האָט געציטערט — פראַסט אין די ביינער:
 בלייבט איצט אַ חכם, אין מה-היא, בלוזי איינער,
 ווער וועט אים שטערן חלומות און פלענער?
 קיינער נישט, קיינער, קיינער נישט, קיינער;
 געבליבן אַליין, ער, אַ חכם בלוזי איינער,
 אַ חכם נאָר איינער, קיינער מער, קיינער...
 געבליבן אַליין, ער? ... אַ חכם בלוזי איינער? ...
 אַ רוח אין זייערע ביינערס ביינער!
 אין מנימן, אין וויסטן סטעפּ,

וועט ווערן פאָרד פון איפעס־קעפּ.
מאַכן שטיק, טרייבן קאַטאַוועס,
וועט זיך אַפּגלױסן די בלינדע סאַוועס.

* * *

די זאַרנן, פאַרבאַרנן אין מן־דורס מינע,
פאַרטרייבט מיט אַ שמייכל דער יועץ, אַב־שנאה.
פאַרבאַטן צו זאַרנן איז אין לאַנד פון פּראַגרעס:
שמייכל, מאַך פּריילעך, אייל־צו דעם פּראַצעס!
צו מאַרנן, אָן זאַרנן, מן־דור ביי דער זייט
פון מחרס וויבראַטאָר, 'שרימפ־ספּערן־קום־צייט',
אַב־שנאה שליסט־איינ אין עלעקטרישער נעץ
דעם אַפּגאַט פון וויסן, דעם דראַטענעם נעץ.
איידער אַ טאַטער שפּרעכט אַפּ אָן עין,
קירצער ווי הבלען דערהרגעט ס'האַט קין,
חודה פאַרשנירלען די ליפלעך אַ רינגל,
פאַרזוכן געזאַלצענע טרער אויפן צינגל ...

* * *

א

ווי נישטיק דיין סוף, מן־דור, גרויסער מלך,
אַ רינגעלע רויך בלוז — דיין ערדישער קיילעך ...

* * *

ביים שוועבן אין קאַסמאַס, צו מנימן, דעם פּלאַנעט,
מיט ערפאַרכט און ציטער, האַט דער זיבן־קאַמפּלעט,
דעם בליץ און דעם שלאַק אויפן פּירמאַמענט,
אין הייליקן שווינגן, געשענקט אַ מאַמענט.
און, געטראַגן זיך ווייטער אויף ספּערישן פּאָד,
לשם יחוד מיט אַין — דער הייליקייטס תּוּד;
לשם יחוד מיט אַין, געטאַטשקעט זיין יאָד;
לשם יחוד — פאַרטייעט — אין אייביקייטס תּוּד ...

זיבן מאָל זיבן ליכטיאָר אין הימל,
שווימען די זיבנס אין מעטעאָר-געשוויבל;
דעם וועג זיי פארלויפן קאַמעטן מיט עקן
פון פייער און שוועבל, מיט טויטלעכע שרעקן;
זיי שניידן אַ וועג זיך דורך זיידענע נעפלען,
דורך שלייערן שלווה — צו העכערע שטאַפלען.
עס שווינדלען אַנטקעגן מיראַזשן פון צויבער:
פרוכטיקע לאַנקעס, ריזיקע ביימער,
טישן געגרייטע, פירות אין קויבער.
שטרעק נאָר די האַנט, דו וועסט זיי דערגרייכן,
דו פאַנגסט אַ פויסט ליידיק, אַ ביטערער צייכן...
אַב-שנאה הרשע, זיין אַנדענק זאָל פוילן,
האַט פאַשאַנקען אַ האַרץ ווי ברעניקע קוילן;
אַב-שנאה דער ממונה, דער מכשף אויף שוואַרץ,
האַט פאַשאַנקען די זיבנס מיט אַ בענקענדיק האַרץ;
אַ האַרץ אַ געפראַכנס, וואָס בענקט סתם, אָן אַ טעם,
וואָס רייסט קיין מנימן זיך, ווי אַ כוואַליע פון ים
צו אַ ברעג נישט דערגרייכיק, צו דעם ווינט וואָס פאַרשווינדט;
וואָס לעכצט נאָך התגלות אין דער חשכות וואָס בלענדט,
גלוסט אויסניין, דערפליסן צום שם בלי שם
מיט תשוקה פון שטרעמל צו דער מוטער פון שטראַם,
וואָס פאַרלירט זיך אויף אייביק אין דעם אַפּגרונט פון ים...

דאַכט זיך: מנימן — מיט דער האַנט צו דערגרייכן.
מחר בן תרח גיט שוין דעם צייכן
צו לאַנדן, מיט מזל, אויף אייגענער ערד;
ס'איז אַבער די זיבנס נאָך אַלץ נישט פאַשערט
קיין מנוחה ונחלה, קיין האַניק מיט שמאַנט,
(צו מנימן — זאָגט דאָרט איינער — דאַרף מען האָבן טאַלאַנט...)
פון אונטער דער נאָז, איז פאַרשוואַונדן דער באַדן,

א פאנטאם אָן ממש: „אין הימל אַ פלאַדן...“
 אַנטווישט אין דער גאולה, דער וואָס האַפונג פאַרלירט
 אַנטלויפט צו דער בענקשאַפט, די וואָס נאַנט און פאַרפירט.
 די פאַרוואונדעטע נשמות, די גופים אין יסורים
 באַשירעמט אין באַהעלטעניש — טלית שכולה רחמים.
 דאָס צעפייניקטע האַרץ פון די ברעניקע קוילן
 פלאַקערט אין תשוקה נאָך סודות־פאַרהוילן,
 וואָס באַהעפטן צום פייער, צום סנה פון התגלות,
 אין צעפיבערטן טראַנס פון התלהבות־התפעלות,
 כל־עצמותם ציטערן, גייען־אויף אין פלאַם,
 צעלאָזן זיך אין רוחניות ווי שטרעמעלעך אין ים...

מחר, — יעדער גליד, יעדער ביין, וויברירט,
 אַ לייבן־בריל גייט־אויף פון קעל — איוב פון צער גערירט:
 „געליבטער טאַטע־קרוין, פאַטער, אַב הרחמים,
 ראה, אַז באו מים... אומדערטרענגלעך די יסורים...
 צו דיר מיר צילן, שטרעבן, אל רחומניו וצדיק,
 אויף דיר זיך מוסר־נפש, אָן דיר, נאָר, זיך מתדבק.
 דו, וואָס יעדן חלל, דיין כבוד איז ממלא,
 למה עזבתנו, אין אַפגרונט, אלי, אלי,
 מיר זענען, טמא־זינדיק, דיין צאָרן נישט אַנטרונען;
 דאָס האַרץ איז הויל און ליידיק — קערסט־אַפ פון אונדז די שכינה,
 דערפאַרעמדיקער פאַטער, מיין געבעט נעם־אָן,
 פיר אונדז צו דיין משכן, דיין מקדש פון אייביק־אָן.“

אַ טרער פון טוי אויף מחרם שליף — פון קדם אַנגעברייט —
 „געגרייזט פיל מאָל האָט אייער האַרץ“ — אַ קול הערט מען פון ווייט —
 „מיין משכן זען פאַרבאַט איך אייך — אַזוי פלאַמט־אויף מיין גור —
 מיין צאָרן גרימט: פאַרהוילן בלוז באַווייז איך זיך, דערפאַר.
 אַ יונגער צווייג שפראַצט־אויף פון אייך — געהייליקט נאָר צו מיר —

זיי געפינען מיך ביי זייער שוועל, איך וואך אויף זייער טיר;
ערלעד, פשוט — זייער נאנג — פון ווינגל ביז צום גרוב,
זיי געפינען מיך ביי זיך אין הארץ, אין מיר הויזט זייער שטוב."

געפלוין, געשוועפט, געהויערט אין הימל
ביז אלע זיבנס — צום אייביקן דרימל;
דאס צווייגל — אומוויסיק — האט געשיקט א שטאפעט
אויסשפירן, ארבן, מנימן דעם פלאנעט.
אונדזער מנימן — דער פלאנעט. איך רוא — מחרם — דער שטאפעט.
פאר דיר און דיינע קינדער, אויף אייביק, דאס געבעט:
„אל, שופט־כל ודין, וואס ממש יש מאין,
די בענקשאפט, אין לשער, זאמל אין דיין שייער.
ווען שוין מוסמו דרעשען רשעים — ווידערשפעניק,
באשירעמען מיט חסד די וואס — אונטערטעניק?
דער עמוד־הענן הילט אונדז, דער עמוד־האש פארהוילט דיך;
זאלן ציטערן די כופרים, מיר קלעבן אן דיר, פאטער, גאט! ...

חֲבֵד בְּן יִחְבֹּשׁ חַי וְקַיִם! חַי וְקַיִם!

...ואמר עם תני לבב הם, והם
לא ידעו דרכי." (תהלים צ"ה:י)
..והיה אור הלבנה כאור החמה, ואור
החמה יהיה שבעתים כאור שבעת הימים,
ביום חבש הי את שבר עמו ומחץ מכתו
ירפא." (ישעיה ל':כ"ו)

אָרְעֵר צוּם פֿלאַנעט מנימן,
נעוואָרנט זיי, געהיט —

פאַרוואַרלאַזט איז די ערד, פאַרוויסט.
אַקער־רים אויף שפיצהאַק ביים,
בראַנע־קאַם, אַ פנים — שוויים,
געפֿלעקט מיט קוסט, מיט גראַז נעשפּרייט
וואולקאַנען־שטיין און וויסטיקייט.

נערשטן־ברויט און רעגן קאַרני;
שוואַרץ געצעלט אויף קאַרק פון באַרני;
געגראַבלט טיף, מיט שוויים פון פנים,
געזאַלצן וואַסער פון זיבעטן ברונעם;
זעלטן פֿלייש, און ברויט, צו זאַט —
פון זון געברענט, פון אַנגסטן מאַט;
קאַנאַפֿליע־זאַק אויף שטרויען בעט —
ליאַנע־העמד און פֿלאַקסן גרעט;
מאַנערע ערד, עבודת־פֿרד,
דאָס איז די נחלה פון בני־מחר־בן־תרח...

צָבֵר־מֶתֶק ... קאַקטוס־זים ...
רופט מען אַט־דעם לעמפּערט־פעלדז

— די פליאמעם קשאק אויף ליים און קווארץ —
וואָס קרימט דעם מענטש, צעברעכט זיין האַרץ,
פאַרצוקט די צייט וואָס אים באַשערט,
פאַרלענדט דעם שפּראַך וואָס אים געהערט;
הייליק איז דיין שטויב אויף פים,
מתק הויזט אין דיין געצעלט ...

רוקנס געבויגן, קינפאקן שטאַרציק,
אויגן געזונקען, שנאַבלען גרויסאַרטיק,
נידריק געוואַקסן, זשוואַווע און פלינק
בני־מתק געהאַרכיק, גנעדיק און פרום
בוקן זיך דאַנקפול צום רחום וחנון
פאַר שענקען אַ רעפטל, און וואַסער אַ שלוק.

נביאים באַווייזן זיך — פייער און פלאַם —
בייטשלען מיט מוסר אין דרשות פול סם.
מען אַנט גאַרנישט ווי, מען מאַלט זיך נישט ווער:
די זינד הויערט גרויס ביי יעדערנס טיר.
דער ברית איז געפעלשט, צעריסן — דער בונד.
דערפאַר שטאַרבט אין קימפעט געווינערינס קינד ...

די זקנים — באַקישלט — מיט שפּראַך אויף כעלות,
(ווער פלייסיק, איז מקדים דעם טינטיקן חצות.)
זיי בוקן זיך כורעים, שלאַנגן על־חמא,
שמייסן זיך מלקות אויף ששוועקעס אַ בעט,
פאלן ביי תחנון, שיטן אַש אויף די קעפּ,
זיצן אויף דרערד, צום אַרון די טרעפּ,
ציען־אַן זאַק, רייסן זיך קריעה,
בלאָזן אין שופר, טרייבן שלאַף פון די וויעס,
פאַרמיידן פון לייב דאָס מינדסט עולם־הזה,

לעכערן הימלען מיט: „מה-זה, ועל מה-זה?“;
זאָגן-אָפּ ווידוי, געוויקטע אין טרערן;
(פון איין גור צום צווייטן, די סליחות זיך מערן...)
נייג, פאַטער אין הימל, צו אונדז דיין געזיכט,
דיין איינציקן מתק, דיין צאנקענדיק ליכט...

דער פאַסטעך-קיניג, חבד בן יחבש
— אַ קאַראַקולענער ספּאַדיק, אַ פעלצל פון שמויש
וואַרעמט אַ קערפּער, אַלט פאַר דער צייט —
אויף קידוש-השם איז ער אָנגעפרייט.
ער נעמט אויף זיך דער עדהם זינד —
מכּפּר צו זיין אויף מוטער און קינד.
וואָס טוט מען, וואָס, קעגן האַרץ אַפּטריניק
פון צעפיעשטשעטן מתק — אל-שדים מוזיניק?
דער גרייז-גראַער קאַפּ צו דער ערד געבויגן;
טרערן פאַרפלייצן זיינע טויבן-אויגן.
יעדער קנייטש פון זיין פנים וויינט פון יסורים;
יעדעס ביינדל טענהט צום רבּנו-של-עולם.
ער רוט נישט בייטאַג, ער שלאַפּט נישט ביינאַכט;
צוקאַפּנס — די האַרף און דער ווינט אויף דער וואַך.
דרימלט קוים איין — מידער קאַפּ אויפן קישן —
ציטערט צערטלעך אַ סטרונע: „לא ינום ולא יישן...“
שטייט ער אויף אין דער טויבקייט פון דער טינטיקער נאַכט,
שפילט און וויינט, צימבלט-זינגט מזמורים אַ סך;
מזמורים וואָס זינגען ווי די בין אויף דער פּלום:
„בא דודי, ידיד נפשי, קום ליבסטער, קום.“
מזמורים וואָס גלּוסטן ווי דער מאַיל צו דעם פּלאַם,
וואָס קלאַגן אויף הסתר פון שם-בלי-שם.
טאַנצט דער ווינט אויף דער סטרונע — וואַרקעט האַרף ווי אַ טויב;
פאַרנעמט די עדה, בני-מתק, רייסט פון ברוסט זיך די לויב.

וואַיעט ווינט אויף דער האַרף, קלאַנט אַ בת־קולַ ביי נאַכט:
„זינד ווענט שווער, זינד איז אייביק, זינדיקט קינד פון דער טראַכט.
פאַרשטויס נישט די תפילה, דאָס זיפצן, דאָס קרעכצן,
לאַז רוען דיין שכינה כאַטש טמא די לעפצן...
לייטער־אויס — ריין פון זינד — דאָס האַרץ וואָס אַפטרניק;
דערבאַרעם זיך, טאַטע, אויף דיין מתק־מוזיניק.“

ווי כמאַרעם נאָך רעגן צעשוּיבערט פון ווינט,
צעקעמען די שטראַלן — אַ זוניקער שרונט —
באַשמייכלען די גאַסן מיט אַ שנין מאַט און קראַנק,
בני־מתק, פאַרבענקטע, מיט אַ האַרץ וואָס טוט באַנג,
צעלאַזן אין האַפונג דעם פחד, די פיין,
קיקלען פון ברוסט דעם וואַרגיקן שטיין;
עם כוואַליעט דאָס האַרץ אַ פאַליע, לייטזעליק,
כל־עצמותם טוקט זיך אין רחמים, פאַרגיביק;
חרטה לאַזט לויטער, תשובה מאַכט ריין:
אַ קוואַל פון מתיקות, אַ קוש ביז אויסגיין...

חֲשֵׁה־חַד בְּן חֶבֶד, דער 'פעמפיק־פאַן־פאַמפע',
שטעלט טריטלעך מיט אַנשטעל, שטופט פאַרויס די געמבע.
פנים — מאַט ווי חלב; בלאַ־וואַסער די אויגן;
האַלט נאָר אַן דעם שטאַט, טוט צו גאַרנישט טויגן.
פון המון גייט דער מורמל: „אַט קומט חומץ בן־יין!“
בליקן לאַשטשען באַגלייטער, דעם הער חֲשֵׁב־יב בֶּן אֵין.
חש־ביב בן אֵין טרעט שטייף ווי אַ פּרענט —
אַ מאַנאַקל אויף לינקן אויג — אַן 'ענ־טע־ליגענט'...
מען זאָגט אויף אים כאַטשבי: 'אַן אייזערנער קאַפּ'...
געפינסט נישט קיין הערל אויף זיין גלאַנציקן טאַפּ.
ער האַט זיך דערגריבלט, אים געקומען צו הלום:
די שפע פון מה־היא — מנינס שמאַנט און שלום...

חש-חד איז, כנגדו, א טעמפ באַלעבעסל —
פאַרווערט שוואַרצן כישוף און אילע טרייף-פסול
וואָס ווייניקער חקירה, פיליסיפישע שיטות,
איז באַרווער פאַר פרומקייט, געזינטער פאַר מלכות;
אז אַסור צו טראַכטן — ווייס חש-ביב גאַנץ וואויל —
וועגן מה-היא, מנין; ווער שמוסט ברענגען פאַר מויל;
ער פאַרלאַזט זיך אויף פריינטשאַפט — א קנאַפע
באַשיצונג —

ווען חש-חד קען דאָ קויפן פון די זקנים די שטיצונג ...
פאַרטריבן אין גלות ווערט חש-ביב בן אין,
און אַלע יונגעלייטלעך וואָס וואַגן צו ברייען
וועגן נעכטיקע טעג. עולם-הזהדיק לעבן,
שכר אויף דעם עולם, נאָך וויסן דאָס שטרעבן;
אויפדעקן סודות פאַרדעקטע מיט שטויבן,
נישט טאַפּטשען אויף בלינד מער אין גלויבן, נאָר גלויבן;
פאַרוואַנדלען וואולקאַן-שטיין אויף שוואַרצערד און לייעם:
די שפע זאָל שוימען — רייס נאָר און פרעם;
גלייכן די רוקנס אַז מאַן זאָל זיין מאַן!
מנין — הויך און לעבן! אַוועק מיט מנימן!

חש-ביב בן אין מושטירט מיט כלי-זין,
האַרטעוועט מוסקלען, שטאַלט די ידים;
טובלעט דעם קערפער אין פּריריקע שפּריצן,
טויב צו דעם מוסר, צו דעם ציינער-קריצן:
סע ווייסט דאָך אַ קינד אין מנימן, דער מדינה,
אַז לייב — פאַרן גרוב, און די ווערעם דערינען.
פאַרוואָס זשע, נו טאַקע, טוט זיך דער רשע,
דער חש-ביב, דער לאַבון, פּוצן אָן בושח?
אין סאַמעט, אין זיידנס, אין געמזענע שיכלעך?
גיט זיך נאָך אילע תּאוות באַשריבן אין ביכלעך?

זונשטיל-תמוז, העליש פייער,
זון זיפט פריסיק, אומגעחיער;
מענטש — פארחלשט, ליכט-פארבלענדט;
גראז און בלום און בוים — פארברענט;
בין זשומט, שווינדלמ, קויל צעגליט;
חש-ביבס גלוםטונג — ווילדע — בליט;
ער קלעטערט פעלדז אויף שטראלן-לייטער,
שפרינגט אין ים, אויף פאליעם רייט ער;
שיכור-לום, נאָר אָן געטראַנק;
דעם תמוז-פרינג — אַ וואויל-געשאַנק;
זיין קופער-לייב באַיונגט, באַפרייט;
פון מנימנס יאָך — צו מנינס פרייד! ...

שקיעה-צייט ווערט חש באַרום;
ווען האַריוואַנט באַווינט מיט בלום
די שויטע זון, די יונגע שטערן,
יערט-אויף אין ברוסט אַ ניי באַנערן;
ווענוס שפרייט איר זילבער-נעץ,
לבנה כישופט — מעשה-ליץ —
אַ בענקשאַפט, דין, אויף נישט צום שטילן;
אַ קנעכט צום ליכט — פאַרשקלאַפט דער ווילן ...

אין כמאַרנע טעג פון דינעם רעגן,
זינדיקט חש פון רגילות וועגן.
אין הייזלעך קרום, אין געסלעך בלאַטיק,
טרעפן זיך די יונגע מתקם.
מע שעפטשעט קוים, מע זינגט באַהאַלטן
דאָס ליד פון מאַרגן, פון מנין דעם אַלטן.
כאַטש גראַ און קאַלט וויינט איצט דער דרויסן,
נאַרט דאָס האַרץ נאָכן ליכט, דעם גרויסן ...

חש-חד, מנימן — א וויסער חלום.
חש-ביב, מנין — אויף אייביק שלום...
צבר-מתק זאל ווערן דאס לאנד דאס זיסע;
חש-חד בן חבד זאל מען זעצן אין תפיסה!

חש-חד בן חבד זיינע שפירחינט לאזט פריי,
זיי ווארפן אין תפיסה, שיסן מיט בליי,
פארשיקן אין גלות, פארברענען די ביכער,
רייצן דאס פאלק אויף די גריבלער און זוכער
פון געשטויגן-געפלוויגן, לעסטערונג, כפירה,
חש-ביבס געזינדל, בן-אינס חבורה.
ער רופט זיי צו תשובה, צום טיילן נדבות,
צום פשוטן דרך פון הייליקע אבות.
בן יחבש, חבד, זיין אנדענק איז הייליק,
האט וועג אויסגעטראטן אויף אייביק און אייביק.
די זינד איז באנאנגען נאך אדם הראשון,
די קללה פון קדמון קען קיינער נישט שוישן.
דא שטייט מען מיט ס"ם אין געראנגל-מערכה,
מען מוז דא אפקומען אין עמק-הבכא;
ביז די סינים געלייטערט, די קליפות פארשווינדן,
די פונקען געזאמלט, דער אור-גנוז געצונדן...

עס העלפן קיין רייד נישט, ווען טויב איז דאס אויער.
עס שרעקט נישט קיין תפיסה, דער שומר ביים שויער.
די יונגע, זיי שטייען נאך פעסטער אין בונט,
עס פלאקערט מרידה, ווי פייער אין ווינט,
נקמה צו נעמען פאר די וואס ס'פארלענדט
חש-חד און זיין סוויטע, די געדונגענע הענט.
יונגען פארלאזן די היימישע וועגן —
עס לאקט זיי די גלאריע פון גבורה אנטקעגן.

לער בלייבן הייזער, אן יורשים די שטיבער —
עלטערנס הערצער ווי לידיקע גריבער.
אין דער לידיקער חורבה וואַרקעט די טויב:
„צעטרענצלט דאָס לעבן אויף וויסמקייט און שטויב...“

חש-ביב בן אין קערט-אום זיך געהיים,
באהאַלט זיך אין וועלדער, אין היילן פון ליים;
ער זאַמלט אַרום זיך די יונגע גבורים,
גערודפט פון חש-חד, געליינטע אין חרם;
די האַרבע נזירים, פאַרקנסטע צום שטורעם,
פאַרליבטע אין מאַרגן; זיי בויען דעם גולם
וואָס וועט זיי דערוואַרנן מיט זייער אייגענעם אַרעם.
צבר-מתק, געוויקט זיך אין אייגענעם בלוט,
ביז זינער-פאַזינטע פאַרשמאַכט אויסגעשעפט.
זיבן מאָל זיבן האָט לבנה באַדויערט
די מאַמע אין שוואַרצן, דעם יתום פאַרטרויערט.
צבר-מתק — צעריסן; אין צווייען צעשלעפט;
אין מנין הערט מען סווישטשען בן-אינס שפיצרוט...

צבור-ך; — פיצל-שפליטער — שלעפט ווייטער דעם יאָך
פון צבר-מתק, בן-יחבש, און מחר בן תרת.
חש-חד בן חפד האָט גרויסע זכות-אַבות
חש-ביבן — ווער סע פאַלגט — מאַכט אַ גרויסן טעות...
לאַמיר דכלעך תשובה-טאָן, טון דעם בונד באַנייען,
ישועה קומט דאָך אומגעריכט, געשווינד, כהרף-עין.

די זקנים — באַקיטלט — מיט שפראַץ אויף כעלות,
(ווער פלייסיק, איז מקדים דעם טינטיקן חצות.)
זיי בוקן זיך כורעים, שלאָגן על-חטא,
שמייסן זיך מלקות אויף טשוועקעס אַ בעט,

פאלן ביי תחנון, שיטן אש אויף די קעפ,
זיצן אויף דרערד, צום אָרון די טרעפ,
ציען-אַן זאַק, רייסן זיך קריעה,
בלאָזן אין שופר, טרייבן שלאָף פון די וועם,
פאַרמיידן פון לייב דאָס מינדסט עולם-הזה,
לעכערן הימלען מיט „מה-זה, ועל מה-זה?“
זאַגן-אַפ ווידוי, געוויקטע אין טרערן;
(פון איין גזר צום צווייטן, די סליחות זיך מערן...)
„נייג, פאַטער אין הימל, צו אונדז דיין געזיכט;
דיין איינציקס, דיין דך, דיין צאנקענדיק ליכט...
בא דודי, ידיד נפשי, קום ליבסטער, דערוואָד;
זינד וועגט שווער, זינד איז אייביק, זינדיקט קינד פון דער טראַכט...
פאַרשטויס נישט די תפילה, דאָס זיפצן, דאָס קרעכצן,
לאַז רוען דיין שכינה, כאַטש טמא די לעפצן.
לייטער-אויס — ריין פון זינד — דאָס האַרץ וואָס אַפּטריניק;
דערבאַרעם זיך, טאַטע, אויף דיין דך, דיין מוזיניק.
געליבטער טאַטע-קרוין, פאַטער, אב-הרחמים,
ראת, אַז באו מים... אומדערטרענלעך די יסורים...
צו דיר מיר צילן, שטרעבן, אל רחומניו, וצדיק,
אויף דיר זיך מוסר-נפש, אַן דיר, נאָר, זיך מתדבק.
דו, וואָס יעדן חלל, דיין כבוד איז ממלא,
למה עזבתנו, אין אַפּגרונט, אלי, אלי.
מיר זענען, טמא-זינדיק, דיין צאָרן נישט אנטרונען;
דאָס האַרץ איז הויל און ליידיק — קערסט-אַפ פון אונדז די שכינה.
דערבאַרעמדיקער פאַטער, דאָס געבעט נעם-אַן,
פיר אונדז צו דיין משכן, דיין מקדש פון אייביק-אַן.
אל, שופט-כל ודין, וואָס מַמשט יש מאין,
די בענקשאַפט, אין לשער, זאַמל אין דיין שייער.
ווען-שוין מוסטו דרעשען רשעים — ווידערשפעניק,
באַשירעמען מיט חסד די וואָס — אונטערטעניק?

מיטן עמוד-הענן באשיין אונדז, מיטן עמוד-האש באשיין אונדז;
זאלן ציטערן די כופרים, מיר קלעבן אן דיר, פאטער, גאט! ...”

מנין באנייט, באפרייט, יא, גליקלעך!
ס'זאל אנדערש זיין איז נאך אוממינגלעך;
אזוי האט באפוילן דער נעטלעכער אין:
„ביינינג איז מען פריילאך ... און ניש פין יין! ...”
אנדערש, לייגן נאך פאררעטער;
אזוי טיט מען שראבן אין זייערע בלעטער.
חש-ביב טיט אפוארטן דעם שעת-הכושר
ווען מיט די בונדים צי לערענען יושר. ...

מאניער — כלפי-חוץ — איז איידל, פריציש:
האניק-צינגל, שפראך — מליציש.
צום פאלק-מנין גרילצט פארריסן:
„דאנקט חש-ביב פאר יעדן ביסן!
ווער פארבייט הארט-שטיין אויף ליעם?
ווער געבראכט האט אייך דעם נם
פון הבל-לאם צו ווערן קיין?
הורא און הויך — חש-ביב בן אין!
ווער מינירט אייך קוילן, נאפט?
ווער קערט-אום מנין די קראפט?
ווער באנייט, דערפינדט המצאות?
ווער פארמיידט פון אייך א טעות?
ווער באזארגט אייך מיט כלי-זיין?
חש-ביב בן אין! חש-ביב בן אין!”

טינטיקע נעכט ווען הימלען קלאגן —
הענט דורך גראטעם, פויסטן שלאגן
ווענט טויב-בלינדע; ברענט א קללה,

צערייסט די הימלען א יללה:
„דו נאָט, וואָס צינדסט נקמה,
זע נאָר, די נשמה
צאָפּלט קוים אין גוף,
הער זשע אונדזער רוף:
ביז וואָנען וועט חש-ביב אונדו טרעטן
ווי די ווערעם פון די בייטן?
דערשיין, אל-קנא, דיין גזר אַנטפּלעק,
ניס-אויס אויף אים דיין צאָרן-שרעק.
שוועב מלאך, שוועב, אַנטבלויז דיין שווערד,
זאָל צוקן תהום, זאָל טרייסלען ערד! ...”

פעט דאָס קאַלב, דער פּאַסטעד גראָב,
זאָפּטיק גראָז, פול שמאַנט דער טאַפ,
בין שמעקט האַניק, קערט אַ וועלט:
ווער שפייט קלעק אויף אַ טייסטער געלט,
וואַנט לעסטערן דעם פּרינץ?
תמוז בענטשט וואָס אים איז טייער,
באַזאַרנט מיט שפע, אַ פולן טייער.
בייטשט מיט נויט און הונגע-פייער
חש-ביב שעלטער, און דך-באַנייער,
נישט-פאַרגינער און מנין-פיינט;
אַ שאַד, וואָס זון אויך אויף זיי שיינט.
אַ שאַד, וואָס ערד טוט זיי דערטראַגן.
הלוואי וואָלט תמוז זיי טויט-געשלאַגן.
הוראַ און הויך חש-ביב! הוראַ און הויך חש-ביב!

שלאַף ווייכט חש-ביבם אוינגלעפל,
ער וואַנדערט בלינד ווי אין אַ נעפל;
וואָס טוט מען מיט נישט-פאַרגינערם,

עולות־זוכער, חלומות־שפינערס?
כיי דערפינדט מען אזא זאפט
וואָס מאַכט געליימט, נעמט־צו די קראַפט
ביי אילע די וואָס ווידערשפעניק,
ענדערט זיי אויף אונטערטעניק,
דאָס צעברעכט מרידהם געניק —
צופרידנקייט און רו אויף אייביק...
אייביק שמאַנט און אייביק האַניק
אין אַ חלום מאַנאַטאַניק;
דערווייל — געקניט! איצטער דאַנק —
פאַרן גליק, דאָס גרויס געשאַנק:
פאַר מסכים־מח, פאַר זאַטן בויד.
די ביטערניש פאַרשווינדט ווי רויד:
פרעם און קני, קוי ווי פיד,
דאָס איז מענטש — זיין העכסטע הייד! ...

טינטיקע נעכט ווען הימלען טון קלאַנג,
שאַטנס ביי ווענט — אַ נישט־דערוואַנג,
אַ שעפטשען פאַרטויבט פון ביימער־גערויש:
„חי וקים — חבד בן יחבש!
פאַלש איז חש־ביב; שקר — בן־אין:
פאַרשענדט דאָס געשמאַלט מיטן צייכן פון קין.
אַ מענטש איז געבוירן, באַשאַפן בצלם;
חבד וועט צעשטערן דעם ליימענעם גולם.
אויף געטלעכע לאַנקעס וועט ער אונדז פירן;
ער וועט אונדז דערהייבן, באַשינען, אויסצירן
אין שיינקייט — מלאכישער — קיינמאָל געזען
פון מענטשלעכן אויג; אויף ערד נישט געשען:
צו הערן מלאכישן פליגל־גערויש
באַגלייטן דערלייזער — חבד בן יחבש...”

זאטער בויד און טויבע אוירן —
 ווי לאנג עם נעמט! עם טוט געדוירן
 ביז-וואן מנין טוט קוים דערהערן
 דער ליבשאפטס קול דערלייזט צו ווערן...
 נקמה-לוסט טוט נישט פארזאמען
 ביי די פאריאכטע אויפצופלאמען.
 די הימלען פארבט א העלישע שנאה:
 „נאָט, וואָס טוסט געבערן קנאה,
 ווי גוטס — טאָג-טעגלעך — טוסט באַנייען,
 צעשטויב מנין און חש בן אין!“

וויסנשאפט. יא, וויסן שאפט אויך אויף באַשטעלונג,
 היילונג, וויילונג, און צעשטערונג;
 מיר דינען רק דעם ריינעם וויסן
 — חס ושלום גאַרנישט אויסן —
 א פליג אויף וואַנט ווע'מיר נישט רירן;
 מיר גייען נאָך וואו ס'טוט אונדז פירן
 די ריינע פאַרשונג, נישטער-פרייהייט,
 דאָס איז הייליק. זיי שווערט מען טרייהייט.
 אחריות, רעזולטאַט, געוויסן,
 קער זיך נישט צום ריינעם וויסן.
 חורבן, קאָנסעקווענץ-היוצא,
 'שטאָ רבותי, צו דעם קאַניצע.
 דאָס, די דאגה פון רעגירער,
 פאָליטיקער, פאַרטיינע פירער.
 וואַרפט עם נישט אויף אונדזער פלייצע!
 דעם וואָגן פירט ווער ס'האַלט די לייצע ...

אין חשכות-נאַכט ווען הימלען קלאַנג,
 אַטאָם-רעאַקטאָר האָט צעטראָגן

די צאם-קאנטראל פון הפקר-קראפט.
די קעל פון שאול שלינגט ווינטן לופט,
צונגען פלאם לעקן רויך,
בליצן-שלאנג צעזענט די הייד;
עס טרייסלט פונדאמענט פון תהום —
די זון פארבלענדט די אטאם-שוואם.
מנין — צו שטויב. פארמעקט דער נאָמען.
דך — דערביי — א שארית-זאָמען:
א גליאַווייע, רויכענדיק אין אש
א צייכן — רוי — פון שנים כעם ...

אין טינטיקע נעכט ווען הימלען קלאָנג;
די ביימער — אבליים — פון רעגן געצוואַנג;
די זקנים — באַקיטלט — מיט שפראַץ אויף בעלות,
(ווער פלייסיק, איז מקדים דעם טינטיקן חצות.)
זיי בוקן זיך כורעים, שלאָנגן על-חטא,
שמייסן זיך מלקות אויף טשוועקעס א בעט,
פאלן ביי תחנון, שיטן אש אויף די קעפ,
זיצן אויף דרערד, צום אַרון די טרעפ,
ציען-אַן זאַק, רייסן זיך קריעה,
בלאָזן אין שופר, טרייבן שלאָף פון די וויעס,
פארמיידן פון לייב דאָס מינדסט עולם-הזה,
לעכערן הימלען מיט „מה-זה, ועל מה-זה?“
זאָגן-אַפ ווידוי, געוויקטע אין טרערן;
(פון איין גזר צום צווייטן, די סליחות זיך מערן ...)
„נייג, פאָטער אין הימל, צו אונדז דיין געזיכט;
דיין איינציקס, דיין דך, דיין צאַנקענדיק ליכט ...
בא דודי, ידיד נפשי, קום ליבסטער, דערוואָד;
זינד ווענט שווער, זינד איז אייביק, זינדיקט קינד פון דער טראַכט.
פארשטויס נישט די תפילה, דאָס זיפצן, דאָס קרעכצן,

לאָז רוען דיין שכינה, כאָטש טמא די לעפצן.
לייטער-אויס — ריין פון זינד — דאָס האַרץ וואָס אַפּטריניק;
דערבאַרעם זיך, טאַטע, אויף דיין דך, דיין מוויניק.
נעליבטער טאַטע-קרוין, פאַטער, אַב-הרחמים,
ראה, אַז באו מיס... אומדערטרענגלעך די יסורים...
צו דיר מיר צילן, שטרעפן, אל רחומניו, וצדיק,
אויף דיר זיך מוסר-נפש, אַן דיר, נאָר, זיך מתדבק.
דו, וואָס יעדן חלל, דיין כבוד איז ממלא,
למה עזבתנו, אין אַפּגרונט, אלי, אלי.
מיר זענען, טמא-זינדיק, דיין צאָרן נישט אנטרונען;
דאָס האַרץ איז הויל און ליידיק — קערסטאַפּ פון אונדז די שכינה.
דערבאַרעמדיקער פאַטער, דאָס געבעט נעם-אַן,
פיר אונדז צו דיין משכן, דיין מקדש פון אייביק-אַן.
אל, שופט-כל ודין, וואָס מְמַשֵּׁט יש מאין,
די בענקשאפט, אין לשער, זאַמל אין דיין שיער.
ווען-שוין טוסטו דרעשען רשעים — ווידערשפעניק,
באַשירעמען מיט חסד די וואָס — אונטערטעניק?
מיטן עמוד-הענן באַשיץ אונדז, מיטן עמוד-האש באַשיין אונדז;
זאָלן ציטערן די כופרים, מיר קלעפן אַן דיר, פאַטער, גאָט! ...”

אונטער בלייענע הימלען און גאָזיקע טשאַדן,
ראַטשקעט זיך בַּת־דָּבָר, לאָזט סלאַטיקע שליאָדן
אויף שלאַנגניקן וועג צום קוועליקן וואַסער:
„ווען-זשע, הוּי מְתִי, קומסטו מְבִשֵּׁר
תחית-המתים און גאולה לְבִשֵּׁר?”


ווי כמאַרעם, נאָך רעגן, צעשוֹיבערט פון ווינט,
צעקעמען די שטראַלן — אַ זוניקער שרונט —
באַשמייכלען די גאַסן מיט אַ שיין מאַט און קראַנק,
בני-צבור, פאַרבענקטע, מיט אַ האַרץ וואָס טוט באַנג,

צעלאָזן אין האָפּונג דעם פּחד, די פּיין,
קייקלען פון ברוסט דעם וואַרניקן שטיין;
עס כוואַליעט דאָס האַרץ אַ פאַליע, לייטזעליק,
כל-עצמותם טוקט זיך אין רחמים, פאַרניביק;
חרטה לאַזט לויטער, תשובה מאַכט ריין:
אַ קוואַל פון מתיקות, אַ קוש ביז אויסגיין ...

פרייד בלעזלט-אויף ווי וואַסער אין קוואַל,
פון לעפּצן גייט-אויף דאָס געזאַנג מיט אַ שאַל:
„אַ מענטש איז געבוירן, באַשאַפן בצלם.
חבד וועט צעשטערן דעם ליימענעם גולם.
אויף געטלעכע לאַנקעס וועט ער אונדז פירן;
ער וועט אונדז דערהויבן, באַשינגען, אויסצירן
אין שיינקייט — מלאכישער — קיינמאָל געזען
פון מענטשלעכן אויג; אויף ערד נישט געשען:
צו הערן מלאכישן פלינגל-גערויש
באַגלייטן דערלייזער — חבד בן יחפש ...
חבד בן יחפש חי וקים! חי וקים חבד בן יחפש!“

פּראָפּעסאָר גרין איז נמאס וויסן

כי ברב חכמה רביכעס ויוסיף
זעת יוסיף מכאוב. (קהלת א' י"ח)


 קטאַבער נאַכט — דער הימל קלאַנגט;
 באַוויינט די ווענט, די ביימער צוואַנגט;
 פּלאַטערט בלאַט אויף שלעפּ פון ווינט,
 פּאַלט ביים זייט פון טרעטאַר, שווימט,
 דעריאַנט אַ הורבע בלעטער-שיימעס
 צום רינשטאַק-שטאַרץ פאַרשלעפּט, נעממיתמ.
 רינווע זשאַווערט, פּליוכעט, פּליושקעט;
 שטאַלטנע ביימער שאַרכען, שושקען,
 האַרכן צום געוויין פון פּליושטש
 אויף קעמפּוס-וואַנט, אויף מאַכיק פּליוש.
 לעמפל ווינקט; פאַרהויכט די שויבן;
 בעזעמט שפּריי פאַרטייעטע טויבן;
 דער אומעט טאַטשעט באַנג, צעצוינג;
 פּלאַטערט האַרץ; קוקט צער פון אויגן.

קאַרידאַרן, אינעווייניק,
 גענעצן — אַ מויל-אַנצייניק;
 טאַוולען — מאַט פון קרייד — אין דרימל;
 צייכנברעטער — אַ געזעמל —
 שמייכלט וויסיק, ווינקט אויף בלאַט,
 מיט שפּאַנגל-לעצטן רעזולטאַט...
 צעשוּיבערטע לייט אין לאַב-כאַלאַטן,
 אַ באַד, געוועש, וואַלט ביידין נישט שאַטן;

הויזן קלעבן, לאַקן — שווייסיק;
ליולקעס פיפקען — מען שמוסט דאָ עסק;
סיגמא, אַמענא, און פסיי,
אינטעגריר, צעטייל ביי פיי,
דו פירסט-אַרויס, עם שטייט אין קאַן,
וואָס רוסלאַנד ווייסט פון מייסטער-שפיאַן ...

פראַפעסאָר גרין — דאָר, קורצזיכטיק,
ליפן בלאַס, די הויט — געלזוכטיק;
מאַגן קרענקלעך, אַ זויערע מינע,
דאָס אַלץ — זאָגט ווייב — ברענגט קנאה-שנאה,
דעם דעפארטמענט-הויפטס נישט-פאַרנינען.
איצט איז ער עלנט, אינגאַנצן אַליין,
קען נישט פאַרטראַגן, נישט אויסשטיין,
דאָס פלאַפלען, די שטותים פון זיינע קאַלעגן,
עורבא פרח, פוסטע פראַגן.
ס'באַפאַלן אים ווערטער ווי די בינען,
סם אויפן מאַרד, ניפט אויפן זינען:
קאָסטראַ ... קובע ... כרושטשעוו ... דזשעק ...
עם שווינדלע פאַר ד'אויגן אַ שוואַרצער פלעק.
שְׂאוֹל הָאֵט אויפגעפראַלט זיין מויל
מיט מיסילס-שרעק, ראַקעטן-גרויל ...
וואָסער זין הָאֵט פאַרשונוג איצט?
ווער-זשע דאַרף, און וועמען נוצט
די קליקע-קלוג, די חברה-ווייסער,
די-ערד-אויף-פיטשינקעס-אויפרייסער?
געכיי קען ער, זאָל זיין עם אמת,
צערייבן זיי ווי אַ מערן-צימעס.
הלוואי קען ער, הָאֵט ער די מאַכט,
אויסבלאָזן וויסן ווי אַ וועקסן-ליכט.

מי יתן, אז פון זייערע קעפ
זאל דאס גאנצע קענטעניש זיין אויסגעוועפט...

פראפעסאר גרין — פון לערנען קראנק —
ס'טוט זיך חשך אין זיין געדאנק;
שטערן פיבערט: 'זארנס לעמע',
'פעאנאָ-אַקסיאַם' — א דילעמע —
צי זאל ער רוען אין 'הילבערט-ספערעס'
צי מיט מעטרעסעס פירן אפערעס.
אנטרינען שנעל פון 'צעשפליטערטן פעלד',
אדער קריכן ווי א וואַרעם אין 'רימאַנס פיל-פאלד'.
נו טאַקע, אין פלוג, אויפן אַרט, ווער ווייס...
דאָס לייב, געוויקט אין קאַלטן שווייס,
איז כאַרווער צו שטילן אין 'מעביוס-באַנד'.
א געשאַנק פון נאַט, א גאַב — לייטזעליק —
א רפואה אַנגעברייט, און נישט צופעליק,
דאַרט שטערן אַפקילן, דאָס האַרץ פאַרהיילן. —

נאַט... נאַטס-געשאַנק... וואָס לאָסטו אונדז הערן?
דאָס קען די פאַרדייאונג ביי קלוגע צעשטערן...
נו יא, דער אַפטייקער, דער גרויסער בעל-שכל,
— „אַספירין, קאַלטער שפּריץ" — פעטע נוידערס צעשמייכלט.

פון לערנען קראַנק — פראַפעסאר גרין;
עס שלאַגט די שלייף, עס האַמערט פיין,
עס נאַנט ביים האַרץ א בענקשאַפט דין:
אויף חשכות-זייל — א זויס זונשיין.

נישט די שוואַם, אז וויי און ווינד,
איינשטיין-שילאַרדס מח-קינד,

טערמאָיאַדערדיקער חלף,
פון תוו ביז אַלף שרפעט שרף,
אַלץ איז חרוב, אַלץ מטורף.
ביין פון מאַרד זיי טון צערייסן;
בלוט, געהירן, זיי צעשמייסן
אויפן אוניווערז...
ווי נישט ציכטיק, נישט פרעצין,
הערן וויסנרין...

שעמען זי זיך, פליז!
שעמען זי זיך, ביס!

בין איד יא? אָדער בין איד נישט?
כ'פלי ווי פאך? איז אַלץ פאַרווישט?
בין איד — אַ לונאַטראַפיש אייזל?
אַ צדיקל? אַ שעיר-לעזאול?

אויב 'צדיקל', דאַן מיינסטו הייליק...
איבערערדיש, פון נאַט אַ חלק...
'איבערערדיש'... וואָס הער איד? 'נאַט'?
ביסט אויסגעשטעלט צו נאַל און שפאַט
פון אילע איפעס־קעפ אין לאַנד!
נו יא, דער שמייכל, אַפטייקערס שמייכל:
„אַספירין... און... מלכה־אייכל...“

פראַפעסאָר גרין — צעקרינט מיט זיך;
עס גלאַנצט צו אים פסיכיאַטערס פליך;
קען ער אים דען העלפן, היילן,
צונויפצונניען שפליטער־טיילן?
עלעקטראַ/עדיפּוס קאַמפלעקסן,

פון 'ליבידאָ' און 'איד' דאָס לעכצן,
צענזור אויף חלום-וואונטש, פאָרוועלעכין,
פרוידס, ר' זיגמונטס, תורה, קנעלעכין:
פונעם פינגער אויסגעזויגן
פסעוודאָ-וויסן, גאַנצע סטויגן.
אן עוקן מאַרקס, א טרערל פרויד,
א ביסל באָר, פאָן-בראָן א שרויט,
אן איינשטיין-ווייך, א בופער-טראַפּ,
דו ביסט דער פערשטאַטס איפעס-קאַפּ! ...

ווידערשפעניקט פאַטערס גלויבן,
געגעסן פרוכט פון עסיק-טרויבן,
דעם טעם געזוכט, דעם תוך, די סיבה,
געפאַרשט, גענישטערט און געגריבלט,
געקעמפט, געפלאַמט פאַר ריינעם יושר —
אַלץ אומזיסט ... דער שעת-הכושר
איז פאַרשוואונדן ווי א שטרוי אין פלאַם:
לינט דער יושר אַפגעשוונדן,
דאָס לעבן רינט אָן טעם.
זאַנט מאַרקווע — נייער לינקס —
„גלייב אין מאַרקס פלום פרויד!“
שפעט אַ לץ אין ווידערקול:
„עַבְר־זְמַנִּיק זיינען זיי,
עַבְר־זְמַנִּיק, טויט.“

„נישט געשטויגן, נישט געפלוין,
באַרויבט, באַשפיגן, אייער גלויבן.
איך בענק, איך לעכין צום עליון, אויבן,
וואָס הייבט דעם אביון פון די שטויבן.
פון יחבש, מיינ פאַטערס שטאַם,

ער ציט צו גאט, ווי מאַיל צו פּלאַם.

'פּלאַם' און 'שטאַם', 'מאַיל' און 'גאַט',
שטעלסט זיך אויס צו גאַל און שפּאַט
פון אילע איפעס־קעפּ פון לאַנד.
נו יאָ, דער שמייכל, דעם פיזיקס שכל:
„פּרישע לופט ... און ... פּריילעך־פּילכל! ...”

פּראַפעסאָר גרין איז נמאס וויסן;
פול צו לחכעים, האַרב פאַרביסן,
שפּראַצט ביי אים אַ מייסטער־פּלאַן:
אויפּצוהעצן דעם 'גרוען־מאַן'
צו רעוואַלט, צו שרייען: „האַלט!”
צו דער קליקע 'איפעס־קעפּלעך',
די חמצאות און קלונע שטיקלעך,
וואָס טרייבן וועלט צום מויל פון תהום —
טערמאַיאַדערדיקע שוואַם,
קייט־רעאַקציע פון אַטאָם ...

„וועמען ווערט דאָס האַרץ פאַרקלעמט?
ווער — פון קינדווייז — ווערט פאַרשעמט?
וועמען פּרענט מען נישט קיין עצות?
ווער מוז טראַגן אויף זיינע פלייצעם
די אַלע נאַוואַמאַדנע קפּצות,
וואָס רויבן פון זיין מויל דעם ביסן,
די קאַמפּיוטערס, די פּרוכט פון וויסן?
ווער וועט פאַר דער זינד נאָך געבן
— אָן זיין שולד — זיין לייב און לעבן?
איר באַרויבטע, איר פאַרפּירטע,
שיינע, ריינע, קליינע מענטשן;

איר ערלעכע — מען דארף איך בענטשן —
שטייט-אויף, צעשטערט די וויסן-נעסטן!
פארטרייבט פון לאַנד זיי, ווי די פעסטן!
אין פראַסטע הענט פארטרויט די מאַכט!
נאָר שוואַכע ווערן אויסגעלאַכט!
באַשטייט אויף אייערס — בלוט מעג זיך גיסן —
נאַרנישט צו פאַרלירן נאָר געבענטשטן אומוויסן! ...”

פראַפעסאָר גרין זינט זיך אונטער:
„עס קומט דער פּרילינג, אַוועק דער ווינטער;
אַ האַפּונג שפּראַצט פון מיסטער-פּלאַן,
אין רעוואַלט פון 'קליינעס מאַן'.”

האַפקעט ער מיט פּיינל-טריטלעך
צו דעם שומר וואָס וואַכט געמיטלעך
ביי דעם טויער פון וויסן-נעסט:
„הערט, ר' שומר, אַט-די פעסט
פאַרשווינדן מוז ווי רינגל רויך.”

— „ר' הער פאַרפעסאָר, רעשט ניט הויך”
„דער כּצל-תּומר” — ענטפּערט שומר —
„לערנט גלייך אַ קל-וחומר
און פאַרשלעפט אין קוטשעמעטע.
אויס ביי איך מיט יאָרן פעטע.
וואָס איז דאָס מיט איך, זאַגט, וואָס זשע;
איר פאַרגינט ניט, אַז מיין בוזשע
זאָל ווערן וויסנרין, פאַרריסן,
זאָל אויך פאַרווכן נוטן ביסן?
איך פּריר אין פּראַסט, ווייק אין רעגן,
עס לאַקט דאָס גאַלד אין רעגנבויגן.

קומען וועט אַ מאָל די רייע
דערקלעטערן צו מאה־דעה...”

הער פּראָפּעסאָר פּרומט זיך אונטער:
„שכל דאָרט וואו ס'איז די מאה,
וויסן דינט דער מאה־דעה —
וואו זשע נעמט מען די פּאַנייער,
די וועלט־פּון־וויסנשאַפּט־פּאַפּרייער?
קען מען דען דעם נאַר געטרויען?
קען אַ וועלט אויף אים זיך בויען?
שכל־דעה — ביזן געקעכטס;
נאַרן־דעה — ערגער שלעכטס.
וואָס טוט זיך אין מיין חלום?
עם הערשט דער עולם־גולם?
זינדיקע קאַשמאַרן
ביים נאַר פון אילע נאַרן...”

זאַנסטו 'זינדיק', מיינסטו 'נאַט',
שטעלסט זיך אויס צו שאַנד און שפּאַט
פון אילע איפעס־קעפּ אין שטאַט...
נו יאָ, דער שמייכל, דעם פיזיקס שמייכל:
„דזשין און אַספּירין אַ פּילכל,
דאַמע פּיק און מלך אייכל...”

האַפּסלט דער פּראָפּעסאָר ווייטער
אויף דער כּוואַליע, דער פּאַרשייטער,
פון דער צייט; שווימט ער, זעט ער:
היפּים ווי נזירים יונגע,
(די טאַטעס גבירים...) שאַרפע צונגען
שפייען קלעק, פּאַרלאָזן היימען;

באצירט די קעפ מיט קראנצן בלומען,
זיי בויען רעכטפארטיק קאמונעם.
וויל ער מאכן שחחינו,
ווערט די כוואליע באַלד פארשלונגען
פון דראַקאַנען, הפקר-יונגען,
מיט קדמון-חוצפה, ווילד און רוי —
פון דער דזשאַנגל דער געוואַי.
ברענט קאַלאַמביע, בלוטיקט קענט;
די נאולה נישט אין זיי געווענדט.

פראַפעסאָר גרין טרייבט ביזן חלום,
דעם קאַשמאַר פון עולם-גולם,
עולם-פאַלש, היפים, ייפים;
פון יאוש-צער קוים ער זשיפעט.

פאַטערס סילוועט שוועבט ביי,
מיט ווערטער בריט — צעלאָזן בליי:
„פאַרלאָזן הויז, אַן-יורשים שטוב,
טאַטעס האַרץ אַ לערע גרוב,
אין לערער חורבה וואַרקעט טויב:
'צעטרענצלט-לעבן, וויסטקייט, שטויב...'”

לויפט דער דאַקטאָר, רייסט-אין קברים.
פאַלט ער צו צום פאַטערס ספרים
ווי אַ דאַרשטיקער צום קוואַל.
שניידט די חשכות-שרעק אַ שטראַל,
קוועלט פון דאַרט אַ זאַלב — אמונה;
וואַרעמט ליבנדיק די שכינה,
היילט צעפייניקטע נשמה,
הילט אין טלית פון נחמה.

שוימט חרטה איבער ברענגן,
מחילה וויינט אויף תשובה-ווענגן.

קען דאָקטאָר גרין, פון פרעמדער הייד,
אָהיימקומען צו צבור-דך,
אויסגעשפּאַנט פון מערב-כאַמעט,
הויזן שוין מיט דך אויף תמיד?

נשמה ציט. טרער בריט די באַק.
דעם מאַרך פרעסט דער ראַציאַ-ראַק.
געפענטעט אין דעם וויסן-יאַק,
גאַרט ער אַפּוואַרפן דעם פּאַק
אויף שלווה-שוועל, אַנטרין-געצעלט;
אויסקלאָרן ווירוואַר, מיש-מאַש. —
טאַטשעט אים אַ ספּק, קוועלט:
טליעט נאָך דער פּונק אין אַש? ...

פראָפּעסאָר גרין גייט אַנטקעגן ...

„וויאמרו הבה נבנה לנו עיר ומגדל
וראשו בשמים ונעשה לנו שם.“
(בראשית, י"א:ד')

— ישׁסי בגימטריא: תה"ד (תּפּ"ה) + כוז"ו —

יִלְבַּעֲרֵיכֶם אויף שטעגל — לבנה האַלט דאָ וואָך —
באוואַקסן איז דאָס וועגל, אָפּגעניינט פון שליאָד.
שוועבט די פּלאַנדע מלכה, באַגלייט דעם מידן נייער,
פאַרשטעלט זיך איין שפיץ פנים — קאַקעטיש — מיט אַ שליער.
די וואַלקנדלעך, די פּוישן — באַלויכטן מאַט, אין דרימל —
יאָגן זיך אויף ווינטעלעך צו ווייטקייטן פון הימל.
שלענגלען נעפלען זיך, און ציען; רויכלען ווי אַ פאַרע;
גלעט די שלעפּ דעם קשאַק, דאָס גרעזל; הילט זיי איין אַ שליאָרע.

פינקלען דימענטלעך פון טוי. ווינקט די פייערפליג פון וואַלד.
הוקעט סאָווע: „גרויל און אומעט, די פינצטערניש באַהאַלט.
נישט־געשטויגן זוכסטו, נייער — דעם קוואַל, פאַרשטאַפט מיט זאַמד —
ניי־דיר, טאַפטשע, וועסט אַנקומען... אין נישט־געפּלויגן לאַנד...“
פאַרשאַרצט לבנה שפיץ פון וועליאַן, כאַפט אַ בליק, פאַרגאַפט:
— „אַז אליהו טוט פאַרוואַמען, האַט דיין נאַנג קיין האַפט!...
אויף זיין פשוּרה מוז מען וואַרטן, אויף דעם שופּר־שאַל.
ביי דעם פייג פון שטייניק שטעגל, אַנטפלעקן וועסט דעם קוואַל.

„דאָך, וואויל איז דיר, וואָס טוסט נאָך זוכן — בלייבסטו ביי אַ ציל —
ווער סע האַט צום שפיץ דערקלעטערט, ס'מאַלט אויף פוסט זיין מיל...
'אייטלקייט פון אייטלקייט' — נעזאַנט האַט נאָך דער חכם —

דער ענטפער צו דער רעטעניש, וואָס יאָגסט זיך תמיד נאָך אים.
דו נישטערסט עולם-סוד-און-קלאָר. זוכסט אים איבעראַל.
גיב לויב צו גאָט, וואָס מיידסט אים אויס — דעם ענטפער — ראיז
באנאל ...

נאָריש — די דערקענטעניש. אַבסורד — דער חוש, דער שכל.
גלויב-זשע דווקא, אה-על-פי רעב-גענעץ הערשט אין היכל ...

„גיב זיך אָפּ דער פינצטערניש, טאַקע ווייל זיי לאַכן:
ס'וועט ווירבלען דיך אמונה-בלינד צום שטראַם פון אַלע זאַכן.
וויסן וועסטו נאָרנישט, מענטש. ניט געדאַכט — 'פאַרשטאַנען'.
פאַרשווינדן וועט דיין עוקץ-איד: צעלאָזט אין וועלטס 'פאַראַנען'.“
— סאַווע-שוואַרץ, לבנה-בלענד, ס'איז טויב דער גייער-גלויבער
צו ווערטל-שאַרף, צו וואַרנונג-קלוג, צום ניכטערענעם צויבער.
ס'האַלט געפאַנגען אים אַ דאָרשט — נאָך זינען — אַ מאַנקאַליע,
ציט ער ווייטער, שטאַמפערט מיד — אומזיסט די מעלאַנכאָליע.

דאַקטאָר גרין — מחר ירוק — שטרויכלט שיכור, שלעפט דעם עול,
בלייבט פאַרנאַפט ביים בייג פון וועג: ס'ווינקט אַ סאַמעט-לאַן פון טאַל.
שטעכלדאָרן, צאַרנבלומען, הויפּנס בראַכוואַרן, קרישל-טורעם,
זוימען-אום די קעל פון קראַטער — איבערבלייב פון קדמון-שטורעם.
און דער קראַטער גלאַצט צום הימל ווי אַן אויג-לאַך אויסגערונען.
און דער פלייץ פון ליימיק וואַסער האַט אַ בעלמע אויסגעשפונען.
יעדער ביין און גליד — פאַרמאַטערט; וואַקל-טריט, דער גוף —
פאַרציטערט;
האַפקעט גרין אויף שטיין און דאָרן; גראַבלט לייב אויף שטעכלריטער.

קוים דערלאַפּן, פאַלט ער כורעים; האַלט זיך שטייף ביים ליפּ פון
קראַטער;
לעקט דאָס וואַסער ווי אַ הינטל; שטילט דאָס האַרץ, וואָס פויקט און
פלאַטערט.

רונצלען כפלען זיך, פארשלינגען; כישופן שווארצעשאַטנס פון תהום.
רייט אַ ריז פון אַפּגרונט — זיין פּרצוף איז צעקילט מיט רויען שטראַם;
מיט שדים שוויבלט-אום — זיי שפייען צו דער פּלאַך פּאַרגיפּטן שאַם.
פאַרזענישן, פּיפּערנאַטערס, שלאַנגען, אַנטלויפּן פון דער בליצנדיקער
שוואַם.

קניעס בריען — זאַמד און פּריסיק; אַרעמס — שלאַבעריקע צויטן;
ס'וואַרפט אין שוידער; ס'גלאַצט די אימה; פּחד שרעקט מיט
וויסמע טויטן.

וואַקסט אַ שאַטן-ריז אויף פּלאַך; כראַמטשען טריט דעם זשוויר,
פאַרטרוקנט;

אַננסט-באַנאַסן, טויט-דערשראַקן, קערט מחר זיך אויס צום רוקן.
ווערט ער ביי זיך קליין-פון-קלענער, וואַרים ריז — מיט רויען שטראַם,
פון אויג ביז ליפּ, דיאַנאַנאַל — ווי נאָך אַ רעגן ס'וואַקסט אַ שוואַם,
וואַקסט-אויס הויך, רייסט זיך העכער, גלאַצט מיט אויג וואַס רויט-
פאַרלאַפּן,

ווי טויזנט נעכט שוין ניט געשלאַפּן, ווי טויזנט שטורעמס נאַכגעלאַפּן:
— „זעץ זיך אויפן שטיין, פּראַפּעסאַר. וואַך, דו זאַלסט נאָר
ניט פאַרשלאַפּן.

הער, די מעשה-שמות-און-גרויל, וואַס האַט אונדו, ריזן,
דאָ געטראַפּן...”

קלייניטשקע מענטשעלעך, מיר זענען געוועזן:
געפאַשעט די גענדולעך, די קי, אין די גראַזן,
געבעטן אויף רעגן, אויף קוויקיקער ראַסע,
געשניטן דאָס היי מיט אַ שטשערביקער קאַסע,
געריסן די גליעבע מיט אַ הילצערנעם אַקער,
געבוקט זיך, גענייגט, פאַרן פּרייז אין פּיאַקער.
די כאַטעס, געפינעט מיט מעך צווישן בעלקעס,
מיט שטרויענעם פאַרטעך, מיט שטרויענע שעלקעס;

פון שטרוי איז דער דאך, די פויערשע לאפטשעם.
רויך שמארצט די אויגן; אויך גלחישע סטראפטשעם,
וואָס קייקלען אין כאַטע זייער פעסלדיק לייב,
אָפשויםען דעם מעשר, אַ קניפ טאָן דאָס ווייב,
אַ גלאַז טאָן צום הימל, אַ זיפּץ טאָן, אַ לויב,
אַ שרעק טאָן מיט שדים, מיט בראַנד און מיט רויב,
מיט גלגול אויף אייביק, מיט פריסיק און פלאַם —
בורטשען אויף פריין, זאָל נישט וואַגן קיין כאַם!

אום ווינטער, די הייזקעס, ווי שנייענע פאַרטן,
באַמעליצט, באַפלאַכטן, ווי חתונה-טאַרטן;
אַ שייבל פון בלאַנע, ווי בעלמעדיק אויג,
בלאַנקט קעגן זון, גלאַצט קעגן סטויג
פאַראיינזאַמט אין פעלד, וואָס דומעט ביים וואַלד,
וואו עס ווידמעט געווילד, אומבאַרירט פון אוראַלט.
מיט-חודש: לבנה פלייצט מילך פון אַ צעבער,
שימערט בלענד-כישוף אויף דיונעס — גאַלד-זילבער.

ווייט פון אַ שכן, פאַרנעסן פון גאַט,
פאַרשיט אין זאווייען, אויף וויונעס באַראַט,
טוליעט זיך ענגער צונויף דאָס געזינד.
טאַטשעט דער אומעט. דער געהייל פונעם ווינט
שרייט איבער דעם יאַמער פון פאַרצוקיקע וועלף.
קניעט דער מענטש, שעפטשעט: „גאַטעניו, העלף!“
דאָך, שפיוולט די הויט. פיין גאַלט דאָס האַרץ.
שווער דאָס געמיט — אַ טשונונענע שטאַרץ.

כאַטש ס'קנוילן זיך דראַענדיק פעכיקע פחדים,
איבער דאַנק, שפינט זיך ווייטער דער דרייאיקער פאַדעם
פון לעבן, אין לעבן פאַרהאַקלט. ווייל יערן,

אין לייב, טוט די גלוסטונג — פארפלאנצט — צו געבערן,
זיך צו מערן, צו להכעים די שלעק און מנפות,
וואס פרעסן דעם מענטשלעכן מין, ווי די שרפות
צעפלאקערטע, זענקען, פארצוקן, דעם סטעפ און דעם וואלד,
ווען די בריאיקע בראנד פון מיטזומער באפאלט.

כאלופקעס באפינטלען פארווארפענע העקן,
אין כוטערס, אין דערפלעך, אין וואלדיש באדעקן.
אויף פליין, אויסגעשפרייטן, שלענגלט רויד פון א קוימען:
א פויער טרעט גארע, זייעט האפונג מיט זוימען.
א פאסטעכל דודקעט זיין בענקשאפט צו לעמער.
א ברונעם — א באטשאן — פלייצט דערקוויקונג אין עמער.
יאדלט פליסאק, אויף טראטווע, דעם וויי צו דער טיף.
אויף כוואליעם, צעשטורעמט, שפרינגט — א שפענדל — א שיף.

אין שטעטלעך — פארבלאטיקט — ביים צווייגלען פון וועגן,
ביי טייכלעך, ביי טייכן, ביי שטראמיקע שטעגן,
אין פארטן באטורעמט, באוואכט און פארריגלט,
דרימלט דער גורל פון מארגן פארזיגלט
אין האווען, אין שמייען, אין שוויים און אין מי,
ביי זעג און ביי נאל, ביים שטעפן גרוי-פרי.
דערווייל קושט דער בולמישטש די האנט פון וואויל-ריטער —
מיניץ הויפנט זיך, יערט, געבערט מארגנס געביטער ...

כאליען כראביעס און פריצים אין הויפן, פאלאצן.
זיי הוליען, און פרעסן, און זויפן, פון מאצן
פון גאלד און פון זילבער, פון קרישטאלענע בעכער.
— זיי טרייבן דעם גענעץ מיט יאמשענע פעכער —
אין אטלעס און זיידנס, שעמיזן מיט שפיצן,
בלאנדע פארקן, שירעמס צום שיצן,

פון זון און פון שטויב, די איידעלע הויט,
וואָס גאָט האָט — בכבודו — דעם אַדל פאַרטרויט.

זיי כאָוען אַרטיסטן, פאַיאַצן — צום פּלאַצן! ... —
זיי טאַנצן פאַרטאַנגן צום בראַזן פון די טאַצן.
עס שופּרט דער האַרן; עס טרייסלט די ערד;
סקאַוואַטשען די הינט, גאַלאַפּירן די פּערד;
ס'זויכערט ריטער אויף יאַנד — פּעדער-הוט, פאַפּערעק;
דעם ביזאַן און בעד צעוויילדעוועט שרעק.
ווערט נמאס, זיין האַנער, שטעלט ער איין אויף טורנייען.
נאָך העכער-גערימט, זענען, שלאַכטפּעלד-טראַפּיען ...

קלויסטערס — זיי בויען — וואָס שפּיזן די הימלען;
סטאַטועס, פון בראַנז און פון קופּער, וואָס שימלען
גריין-ברוין, אויף די סקווערן באַזוימטע מיט בייטן,
מיט קרוינען געפּלעכטן וואָס שעפּטשען צו קווייטן;
סאַטירן, און פּעס, אויף גוימסן, געציקלעט;
דערינען, די פרומקייט אין ווירעך געוויקלעט;
מאַרמאַרנע פּאַלדן הילן הייליקע לייט —
פאַרגליווערט, די אויגן, צו יענער זייט ווייט.

מאַנאַכן, מיט פּיס סאַנדאַלירטע, סומאַנעס
וואָס לעקן די גראַזן, פּלעקערצן גלויביק הושע-נאָם;
פאַטשענקעס ציילן מיט פינגער דין-שלאַנקע;
קרייטעכצער קלייבן; זאַרבן שווער-קראַנקע;
פּליכן — לבנות, געצירקלט — טוען גלאַנצן;
שקלאַ-טריאַן, ציילן מלאכים, וואָס טאַנצן
אויף שפּיץ פון אַ שפּילקע אַ הימלישן פּריילעכס:
„צו גאָט — גאָר די שחקים! די ערד איז דעם מלכס!

דאָס לעבן, געצויגן, ווי פון פערד אַ קארעמט:
עם שטראָמט די יצירה צו אין־סוף — דער מעטע.
אפילו, ווען קייקלסט זיך באַרג־אַראַפּ, שנעל,
עם שטופט דיך נישט קיינער: עם שלעפט דיך פון העל
סמאל דער פאַנגער, וואָס שאַכערט פאַרראַט.
עם איז נישט גרונטפעסטיקט גאַלילייס קאַזעמאַט:
צו סיבה, געקאַוועט, פאַרשקלאַפּט — רעזולטאַט.
דער ציל ווינקט פון פאַרנט: אַנטרייבער — די טאַט!"

דעם פויער, דעם יידליק, דעם נידריקן שטאַנד,
נישט אייגן קיין רצון, קיין בחירה, פאַרשטאַנד.
נשמות, פאַרסאַזשעט, ווי קויטיקע ציך,
קויפט מען, און טוישט מען, ווי גיטער און פיד.
קאַטעווען, מיידט נישט! זשאַלעווען שמייך,
טוט אַ לאַ־יוצלת, ווייכבייניקער פרייך.
— זע, ס'פלעמלט די יוכע אין פעבלישן אויג;
געהיט זיי! זיין שנאה טוט שרפען ווי לויג...

שטעטלעך יערן־אויף, רייסן־אַן שטעט —
געשוואַלענע הידרעם. אַ גיריק געוועט:
ווער וועט פאַרשלינגען גרעסערע פלעץ
פליוש־גראַזיקן לאַן? אַנפרישטשען לישייען אויף קרעץ —
פאַרסאַדזשעטע גראַטעם, פאַבריק־קאַזעמאַטן?
פון טאַגן ביז חצות, פאַרריסטע וואַרשטאַטן
שלינגען־איינ וואַל, שפייען באַלנס געוואַנט
— מיט וועגענער, באַרקעס, צעשיקט — פאַרן לאַנד.

שאַף, אויף דער פאַשע, שטאַפן רענדלעך אין טייסטער.
— אַדעלישע יאַנדעם, מענט איר מעקן פון רייסטער! —
אויף געדונגען קריש לאַנד, געבויגן, דער פויער:

שוימט פריץ שמאנט-שפע — שטשירעט הוננער פון לויער.
דאָס פייערל, לייבקנעכט, וואַרצל-אויס ווי ווילדנראָן.
טרייב זיי פון ערד, ווי פון גאַרטן דעם האָן.
וואַרף-אונטער, ווי מיסט, ביי די שוועלן פון שטעט.
אין הקדש-וואַרשטאַטן, מאַנגל ביין ווי ווייס גרעט.

צאַם, זיים דיר, גאַטס ערד — גרויס-אויג טוט דיר טראַגן:
שפינמיל שלינגט וואַל — מוז דאָס גראַזלאַנד אַניאַגן.
מענטש-קרעט שיק גראַבלען, אין בויך פון די ערדן,
קוילן, און זאַלצן, און אַרצן פאַר שווערדן.
מאַשינמענטש — אין גרובן. מאַשינמענטש — סאַלדאַט.
פאַבריק פרעסט אים אויף — צעפלעט אים האַרמאַט.
דערפינדט נאָך אַ מייסטער אַ טייוול אויף פאַרע —
שטיקן זיך שטעט אין פעך-רויכיקער כמאַרע.

מאַשינמענטש — מאַרכזיינער, מעכאַנישע לאַגיק —
אַ קייקל געשטויסן, בלוזי חומר-שווערוואַניק.
ווי צאַגראַד טוט צאַגראַד איינבייסן, באַהעפטן,
עפעקט שפראַצט פון סיבה, טוט פירן געשעפטן
פון וועלט און געזעלשאַפט, באַוואוסטזיין און זיין:
חלומות און וואונטשן, אין אַרכיוון, פאַק-אייין!
גאַט איז אַוועק, אין מוזיי, אויף דעמיסיע:
דאָס שוואונגראַד צעפלאַשעט די לעבנס-טראַנסמיסיע!

הער שאַצמאַרק, דער נאון, דער יידישער בענקאַרט,
באַוואַקסן, באַשווענצלט, פון ווייבס צד — באַיונקערט,
דערקלערט די געזעלשאַפט: אַ פלאַדן פון קלאַסן!
ווי שיכטן אין שאַכטעס, געשטרייפטע אין פאַסן:
דאָס אייבערשט פון שטייטל — קעגן אונטערשטע מאַסן.
אַנגעדרודלט ווי הענער, אויגן שרפען פון האַסן,

אריבער מחיצה — טראנסמיסיעס פליי-פאסן.
די מאסע — משיח — פירט צום ערן און קלאסן...

יאשנין, א ליסער, פארושמורעטע אויגן,
שאצמארקס טעאָריעס קרימט-אויס ווי אַ בויגן:
בלוט שווענקט מיט בלוט! צדק און יושר טו שפראַצן
אויס סטויגן-אויף-סטויגן פגרים! עם גלאַצן
צו יאשנין — דעם גואל — חמרים: צעפיבערט,
פארהונגערט, פארגלייבט, עקסטאטיש צערודערט.
אומשולדיק, צי שולדיק — מיט בלוט לעשט דעם צער!
דער צאר איז געשאַכטן — זאָל לעבן יאש-צאר!

אַלט-אומרעכט צעשאַסן. רויט פלאַטערט די פאָן.
אויף הויפנס שקעלעטן טורעמט נייער טראָן.
צאר-יאש קוילעט פריצים, גבירים, מאַנגאַטן,
— פארטיילט נישט, חלילה, פארחלומטע יאָטן
דאַרשטיק נאָך גלייכהייט, נאָך פרייהייט, נאָך רעכט —
צו זען אינעם נאַענטסטן דעם מקור פון שלעכטס
פאָרויט ער דעם חשד, דעם סמיקן האַם:
מאַרשט קעמפער זיין חבר אונטער שטיוול-אַפצאם...

צאר יאש קריינט זיך פויפסט פון רויט-מורדישן דין.
איבערן קיילעך פלעכט ער פלינק אַ געשפין
פון מאַרד און אינטריגע, פאַרבלענדעניש-שפיל.
פאַנגט ער, פאַרוועבט ער, באַעוולטע פיל:
רויט, רייצט דאָס אויג... דער אַקס שטויסט צעיושעט...
— „צדק און יושר — צו גרייכן — גאָר פשוט:
מע דאַרף בלויז דאָס פעשל גוט איבערצוטאַשן;
שטיינט 'אונטן' צום 'אויבן', ווי אין לאַנד פון די יאשן!"

אין לאַנד פון די יאשן פאַרשענדט איז דאָס מויל:

‘הונגער’ הייסט ‘זעט’; „ס’גליק כ’בין!“ — שרייט גרויל...
סדומישע לאַגיק: עלים אין שפיגל...
דאָס לאַנד איז פאַרפרענטעט אויף אייזערנעם רינגל.
פאַרשקלאַפטע, פאַרגלייבטע, בענקען פון ווייטנס.
גענאַר און פאַרראַט, זיי באַשערט פון פאַרצייטנס.
שפיצלען און היצלעס ניוכען אין הויפן:
ס’זאָל קיינער פאַרשטערן יאָשם פרעסן און זויפן.

„אז מע שפּרינגט אויף דער רוק, שפּרינגט זי קריק.“ (שפּריכווערטל)

פאַראַן, אויפן קיילעך, אַ חושכדיק ערטל,
וואו סע פּרישטשעט, זינט דורות, טשעריק אויף בלאַטער:
שוימט דאָרט אַרויף, אַף-שטן, דער טאַטער.
ער האָט אַ רפואה צום קאַמף פון די קלאַסן:
ראַסע, ריין-ראַסע, פאַרצוקט אַלע ראַסן —
מע דאַרף בלויז צעבלאָזן די שרפה פון האַסן!
מע דאַרף נאָר צעבויטען די „פעלקישע“ כוואַליעס:
„ריין-ראַסע, ריינראַסע, ריינלאַנד, איבבער אַללעס!“

„קאַפּאַבל אויף יאַשנינס, אויף שאַצמאַרקס, קאַבאַלן,
זענען נאָר דכלעך — שאַרפקעפלעך! שאַקאַלן! —
אויף לויער: פאַרצוקן בלאַנד-געטלעכן העלד;
צו שטרױכלען, אין פאַסטקעס, ריינראַסישע וועלט!
דאָס קוויטיקע אומפלייט! אונדזער בלוט, זיינט ווי זאַפט!
דעריבער, איז ריינלאַנד אַנמעכטיק, פאַרשלאַפט!
איך שווער: פון אויג-לעפל, פאַרמיידן דעם שלאַף!
די נגע: אויסקאַרטשען, אויסברענען, ביו סוף!!!“

„יאַשנינס דעספּאַטיע, זיין וויסטע אינטריגע,
פלאַצט ווי טאַנדייטנע דך-שניידערס פאַסטריגע!!!“

שוין. עם שלאָפן געמיטלעך די וועלט-פלוטאָקראַטן:
די רויטע, פאַרשפּאַרט — ווי די מייז — הינטער קראַטן.
אנדערע, באַמבלען שוין פון עשאַפּאַטן.
קאַצעטן — באַשטעכלט. עלעקטריש — די דראַטן...
דאָרט לערנט מען יושר-און-שלום-חברותא
פאַרנעסן צו זשיפען; זיך אַנטאָן אַ מיתה...

בלייענע כמאַרעס: אימה, און נחמה.
דך-פּאַלק — אין רינשטאַק — אַ שאַרכיקע שיימע.
ברוינבלוויקע היצלעס בילן מיט עזות:
באָדן און בלוט, לעבראַום, שטורמבאַזעס!
רינגראַסע וועט זינגן! אף-שטן טוט קוקן:
ס'זאָל דך מער נישט שטעקן קיין מעסער אין רוקן...
קריג איז דער זעניט פון מענלעכער טאַט!
שלום איז חלום פון דעגענעראַט!

אף-שטן שלינגט לענדער. ערשט: שכנישע שטאַטן.
„מיט גוט-אַפעטיט!“ — ווינטשן וועלט-פלוטאָקראַטן.
אַט גרייכט ער צו יאַשלאַנד, די רויטע צערייסט ער,
פאַרויכערט, בלייבט ווידער, אונדזער פרעם, אונדזער טייסטער!
צאַריאַש — אין אַנגסטן. אף-שטנס גבורה —
אַ לעמפּערט אויף לויער. ער — די כפרה,
דער נעבעך, דער קרבן. די וועלט איז פאַרדאַרבן.
מען דאַרף — דאָך! — פאַרלאַמען צעקרישלטן שאַרבן...

איינרעדן כניאַקעס: „נישט אַליץ איז געשטאַרבן!“
אחדות, און פּאַלקס-פּראַנט — אַ פּלאַמיקער חורבן
געגרייט פאַר די רוצחים! אין זשאָל וועט פאַרפּאַלן
אף-שטן, דער אכזר, די אור-קאַניבאַלן!
דאָס לאַנד פון די יאַשן איז ראַזע, נישט רויט!

זאט איז דאָס פּאַלך, מייננס, מיט גליק, און מיט ברויט.
די דכלעך, די מכלעך, די שוואַכניקע ראַסן,
זיי שפּראַצן און בליען. פאַרשוואַנדן — דאָס האַסן! ...

מיר זענען די שיצער פון פריי-דעמאָקראַטיע,
ציטער נישט, ניטע, מעסיע פּלוטאַקראַטיע!
„פון ביידן — ווינקט געלמזאָק — מיר ווערן פאַרגלישעט;
כיי, וואָלט נאָר איינער דעם צווייטן דערדישעט...“
יאַשם הייזעריק קול הענגט אין חלל פאַרטויבט.
עס ציט זיך צו אים דער וואָס גלייבט שוין און גלויבט;
אויך דכלעך, וואָס וועלט האַט געקוועלט: „שוין געשטאַרבן!“
זיי זענען, אויף ביידע מאַרד-אַרגיעס, דער קרבן ...

אויף יאַשנינס, אַליין זיך געבויט דעם מזבח.
אַפ-שטנס קטרת — זייער סמאָלינע-ריח ...
צאַריאַש זעט: געלמזעק רייצן ווילדהונט.
אַפ-שטן שפעט: געלמפרעם צעפוילט איז פון גרונט.
מאַכט מען, בַּגנבה, גולנימס יד-אחת:
(אַפּטאַן אַ שפיצל — דער וועלט צולהכעים...)
אַפ-שטן צעפלאַקערט אַ וועלט-קריג, אַ שרפה —
צאַריאַש זויפט בלוט, ווי אַ לויז אין מנפה.

אַפ-שטן שלינגט לענדער, ווי סע פרעסט אַ וואַלד-פייער;
פאַרצוקט אַלע מענטשן, און וואָס טייער אין שייער.
אומגעריכט, ווי סע שפּרינגט, איבער ווינט, דער צעפלאַקער,
שטורעמט ער יאַשלאַנד. זייער בונד — אַ בינט שקר.
פלייצן די טייכן אַקעאַנען פון בלוט.
סמייגן פון שאַרבנס; שטעט — שטשערבעס צעגליט.
משאַד. קרעמאַטאַריע. דך — פלאַמיקע רייף.
פון הויט — אַבאַזשורן. פון פעטס — אַ שטיק זייף.

בישפן, דער נאון, דכם עילווי-קאפ,
צייט-הלל באהעפט, שטח קרימט, שטראל ניינט-אפ,
צעשיקט צו חברותא, צו דך איפעס-לייט,
דעם סוד פון דער מיתה — אף-שטנס — געגרייט:
דעם אויפרייס פון קערנס, אין גיפטיקער קייט,
פלאם-שלוקערץ פון שאָל, צעהפקרט פון שייד.
צאריאש און געלטזאק — אין ריקוד צוזאמען.
אף-שטן — א גליאווניע. גאנץ רינלאַנד — אין פלאמען.

„אש-פרידן... גרויל-פרידן...“ — סקריפעט א טיר,
אוקאס איבער חורבה, אויף א שריד-שאַרניד. —
געלטקראטיע פוילט ווייטער — פרעס-זויף, און גראביאזש —
ווי אן אַקטאָפּוס, פּוּזעט אויף קיילעך, צאריאש.
רינגלט ער לענדער אַרום, און פאַרצוקט —
אין שלאַנגיקע אַרעמס, ווי צוואַנגען — דערשטיקט.
אף-שטן — פאַרזונקען אין תהום פון פאַרנעסן.
געלטקראטיע — צעשאַטן; פון מאַיל אויפגעפרעסן.

געבליבן — בלויז איינער! אחוץ אים — מער קיינער!
דער פאַטער פון פעלקער, דער גאונישער, שיינער,
צאריאש דערלייזער, דער לייזער פון שאלות,
די קרוין פון יצירה, פון הערלעכע מעלות.
לויבט אים, און ליבט אים, און... זייט זיך מתוודה:
געזינדיקט האָט יעדער, די געטרייסטע — אַוודאי!
שים זשע, פאַרשלים זשע, פאַרשיק זשע, און... רייניק:
אויף יושר און צדק קריכן ווערעם גישט ווייניק! ...

בישתנס דערפינדונג איז צאריאשם ווינטשרינגל;
ס'צעשמעטערט שטעט-ריון, סע טרייבט ראזיר-קלינגל;
פליט מען אין קאַסמאַס, מען נעמט-איין לבנות;

אויפן שארף פון שפיץ באַרג, איבער תחום פון סכנות,
שפיצנעגלט די מענטשהייט, געשפּאַנט, אַקראַבאַטיש.
„אַך, ווי שטאַלץ!“ — שמעלצט זיך קענער. קלאַנט פּאַעט:
„אָוטאַמאַטיש!“

מען פּלאַנצט־איבער גלידער, נערוון, און דריזן.
מען פּאַלמעסט די גענען: צו האַדעווען ריזן ...

כ'בין איינער פון ריזן, אין פּראַבקעס געבוירן,
קעפּ ווי קאַמפּיוטערס, די הימלען מיר בויערן.
גאַט — אַ געלעכטער! נאָר מַכלעך — דערמאַנען.
נידריק און נישטיק — ביי אים, אונטערטאַנען —
פאַר גאַט, זיי צעפּאַלן, ווי אַ פּויליק שייט האַלץ.
מענטש — דאָס איז אַלץ! אַלמעכטיק, און שטאַלץ!
פרעך, לאַכט אַ לץ, אין קאַמער פון האַרץ:
„קענו צאַריאַש, און גולם, ביסט אַ זעמדעלע קוואַרץ! ...“

אויף יענער זייט שקיעה, וואו בערג שפּאַלטן הימלען,
— פון קדמונים, פאַרמויערט, פאַרשלאַסן אויף רינגלען —
שפּרייט זיך דאָס קים־לאַנד, אין סודות געשלייערט,
וואו די מענטשישע מיידע, נאָר זי מערט זיך, און יערט.
פלייצט, איבער דער מויער, אַ קלעפיקע מאַסע;
לעקט צפון, לענקט דרום, די געל־ברוינע ראַסע.
דור־דורות, געמאַרעט פון רויבער־סאַטראַפּן,
באווייזט זיך פּר בּוּ, נעמט בלוט־זוינערס צעקלאַפּן.

פר בּוּ — געלערנט פון יאַשנין, די תורה —
וואַרפּט־אַן אויף קימלאַנד רויט־פּחד, טויט־מורא.
עס בלינצלט זיין אויג; אַ לאַך אויף זיין פּאַק;
געקעפּטע — אין רינשמאַק; צעפּאַכעט — די האַק.
פּלוצלונג נאָר, בייט ער, אויף גוּ רַבּ, זיין נאַמען:

„טויזנטער בלומען בליט-אויף אונדזער זאמען...“
עס ציטערט דער גרונט פון טעניץ און פון פרייד:
עס איז שוין — לויב צאריאש! — דער קיילעך באפרייט!

עס רעווען די הילכער, עקסטאז שוימט פון בעכער,
עס קרייען די הענער אויף שטרויענע דעכער:
„בראשית איז איצטער. דאָס ערשט זינט קדמונים:
אויף קיילעך — איין שטאַט, איבער אַלע המונים!“
וועט מען זיך קענען די הענט ברייט צעפירן:
אפראָ-אַזיאַטן ציוויליזירן...

פון מענטש-ליים, אויסקנעטן אַ פראַכטיקן פעניקס
אויף טורעם פון וויסן, טעכניק, עלעקטראַניק.

אַז נאָט נישט-געשטויגן, קינד-קייט שוין ווייסן.
דאָך, **צאריאש — שפיץ-טורעם!** — וועט הימלען צערייסן.
ווערעם, המונים! ווי געטלעך דער מענטש,
צאריאש, דער איינער, געאַכפערט, געבענטשט!
דאָס עזות צעקוילערט, אויף הימלען, געלעכטער:
„צו חוזק איז צאריאש — און פרבז — דער שעכטער!“
גיריק, ווי קין, שאַרפט פרבז די האַק:
צעשמעטערן צאריאַשעם טורעם, מיט קנאַק

פון וואַסערשטאַף באַמבעס העלישער שוואַם.
דאָס מענ מען, דאָס מוז מען: די וועלט שטייט אין קאַן.
די חורבות, קרבנות, די קרעציקע ערד —
דאָס אַלין, איבערלעבן, איז קימפּאַלק באַשערט.
גערימט, און געאַכפערט, מיט עקסטאַטישן שטורעם,
וועט קימפּאַלק אים קריינען, בתורת גאַט, אויף שפיץ טורעם...
צאריאש — וואַס איז חושד זיין אייגענעם מח —
דערשנאַפט האַט, בלייך-שנעל, דעם טכוירישן ריח

פון פרבזם מחשבות, כיטרע און בלאט:
א וואונק מיט דער וויע, און... קים איז שאך-מאט!
שליידערן ביידע קערן-משחיתים:
שוידערן תהומען, פארקייכן זיך, הוסמן
מיט לאזע און שוועבל, מיט לויג און מיט פראנד.
פרעגלט דער קיילעך. מענטש נוסעט ביים ראנד
פון קראטער-צעשלוקערצט. געבליבן איז שטויב,
ברענבלאזיק לאנד, אטאמישע וואלקנס, אשיק, און שויב...

שָׁרִיד, פארווירטער, ברענוואונדיק דאָס לייב,
נורעט אין הייל זיך; שנאפט א נאָרע, א גרוב.
מיר, ריזן, פארשלונגען פון קראטערס, וואָס שימלען
מיט וואסער, פארגניפטיקט, וואו שדים טוען ווימלען.
מיר קומען צו חלום, אין וויסטע קאשמארן,
צו זוכערס צעדרייטע, צו קלוניקע נארן...
דער סוף — דאָס — פון שטות, וואָס מיט אונדז איז פארלאָפן. —
דו מורמלסט, אז דיטאָ מיט אייך האָט געטראָפן!?! ...

* * *

דער ריז איז פארשוואונדן; נישט געלאָזן קיין נאָמען;
געבליבן איז שוידער, און נאל אויפן גומען...
האסטיק, פון שטיין אָפ, טוט גרין זיך א רים.
אוועק, שטאַלפערט ווייטער, מיט בלייענע פים.
שטרויכלט, צעדאָרנט, אויף שטאַציקע צאקנס.
ראטשקעט, ארויפצו, איבער קשאקישע נאקנס.
די פעלד-קריון, אין פלאַקער — א בלייץ! א דערזע! —
זיין פאָטער, באַקיטלט, גייט-אויף פונעם סנה...

די נשמה — פארבענקט; זיין גוף — אין יסורים;
לעכצט ער נאָך באַהעלטעניש אין טלית-שכולה-רחמים.
דאָס צעפייניקטע האַרץ, ווי ברעניקע קוילן,

פלאַקערט אין תשוקה נאָך סודות — פאַרהוילן —
וואָס פאַהעפטן צום פייער, צום סנה פון התנלות,
אין צעפיבערטן טראַנס פון התלהבות-התפעלות.
כל-עצמותיו ציטערן; נייען-אויף אין פלאַם;
צעלאָזן זיך אין רוחניות, ווי שטרעמעלעך אין ים...

מחר ירוק — פראַפעסאָר גרין — יעדער גליד, יעדער נערו, וויברירט;
אַ לייבן-בריל נייט-אויף פון קעל — אויב, פון צער, גערירט:
„געליבטער, טאַטע-קריון, פאַטער, אב הרחמים,
ראַה, כי באו מים, אומדערטרענלעך די יסורים.
דו, וואָס יעדן חלל, דיין כבוד איז ממלא,
למה עזבתנו, אין אַפּגרונט, אלי, אלי?
מיר זענען — טמא, זינדיק — דיין צאַרן נישט אַנטרוגען.
דאָס האַרץ איז הויל און ליידיק — קערסט-אַפּ פון אונדז די שכינה.

„דערפאַרעמדיקער פאַטער, מיין געבעט נעם-אַן.
פיר אונדז צו דיין משכן, דיין מקדש פון אייביק-אַן.
אַנטפלעק די זאַלב פון גלעד, צו היילן אונדזער ווייטיק;
דיין דור, שכולו הייב, דאַרף כולו-שבת נייטיק...”

* * *

טראַפּנדלעך טוי טוען קילן דעם שטערן.
אַ בת-קול, פון ווייטנס, טוט מחר דערהערן:
„אַ מענטש איז געבוירן, באַשאַפן, בצלם.
חבר וועט צעשטערן דעם ליימענעם גולם.

„אויף געטלעכע לאַנקעס, וועט ער אונדז פירן;
ער וועט אונדז דערהייבן, באַשיינען, אויסצירן
אין שיינקייט — מלאכישער — קיינמאל געזען
פון מענטשלעכן אויג; אויף ערד נישט געשען:
צו הערן מלאכישן פליגל-גערויש

באנגלישן דערלייזער — חבר בן יחבש.
חי וקים חבר בן יחבש!!!..”

* * *

ווי כמארעם, נאך רעגן, צעשויערעט פון ווינט,

צעקעמט פון די שטראלן — א זוניקער שרונט,
באשמייכלטע גאסן, מיט א שיין, מאט, און קראנק —
מחר, א פארבענקטער, מיט א הארץ וואס טוט באנג,
צעלאזט אין זיס־האפונג דעם פחד, די פיין;
קיקלט פון ברוסט דעם ווארניקן שטיין;
עס כוואליעט דאס הארץ א פאליע, לייטזעליק;
בל־עצמותיו טוקן אין רחמים־פארניביק;
חרטה לאזט לויטער. תשובה מאכט ריין:

א קוואל פון מתיקות, א קוש ביז אויסגיין...

* * *

עס זינגט פון זיך אויס. קול שפארט פון קעל:
„עס דונערט, דער ים, דער כוואליעס באפעל;
די טייכן, זיי פליעסקען, און לאשטשען די ברעגן;
די בערגלעך — עקסטאטיש — זיי טאנצן ווי ציגן;
שפרינגען די הערצער צום האר פון די הארן;
זינגען די ספערן. און, מענטשן דערהערן:
'אל־שדי ציט־אן! ס'וועט די גאולה באווערן!'”

מתוך הסנה

הסנה התיז רשפי ה"יש".
— משה אכל בלבת האש —
התלבש בשלהבות הבל ושת.
בלע הקיני ה"יוד" והחטא.
גחלת בקן. הצפור בחיק.
משה — מושיע. המות מת...

ב. ונקיתי דמם לא־נקיתי ...

(יואל ד: כ"א)

און וואָס איך וועל שענקען,
זייער בלומט וועל איך נישט שענקען ...

(תרגום־יהואש)



מבשר

וואָלד,

און שטעג,

און קוועליק וואַסער:

ווען זשע

קומסטו שוין

מבשר

אַרויפצושפרענקלען

מים חיים

אויף די אַשן

פון טרעבלינקע?

טאַפּטשע זיך אין בלאַטעם,

מידער,

אויף פאַרוויינטע שליאַכן.

אַפּגעצוואַנגענע, די ביימער,

הערן מתים לאַכן:

געפאַרן דאָ, מיט פּערד און בידקע,

איז אַ גרויסער צדיק;

חסידים, איינגעהילט אין דביקות,

מיט שכינה זיך מזדווג.

צו די כאַטעם,

ברענגען גאולה,

שלייכט אַ ייד,

אַ מורד.

וואו זשע ברענט די רויטע לאַנע?

ווער זשע איז דער הורג?

פליושן גראָן,
פאַרסודעט שטעגל.
שאַפּען-טענער קלאָגן.
אויף קלאַווישן
וויינען מתים,
ביז עס גרויט
אויף טאָגן ...

תכריכים וועבן
טויבע מערדער,
אויף פוילנע וויסטע וועגן.
פאַר וועמען ברענט די רויטע לאַגע,
אויב נישט פאַר מיינעטוועגן?

וואַלד,
און שטעג,
און קוועליק וואַסער:
די מאַס איז שוין אַ פולע ...
אייל זיך,
אייל זיך שוין, מבשר,
פאַרשפעטיק נישט די נאָלד ...

מיר פּרעגן ...

זאָפטיק, דאָס גראָן אויף דער פאַשע;
אַ לעמעלע טענצלעט אין טאַל.
האַרציקער, זיסער באַשעפער,
דו האַסט מיך געטוליעט אַמאַל ...

דורך שטורעמס, אין תמימות, געפירט מיד.
א טלית פון תכלת — מיין שאָל.
א שליטל, א גלעקל, אן עכאָ;
אן עופעלעס שמייכל — פאַרנאַפּט.

יונג־פּרילינג. אַ שניי־מענטש, פאַרלאָזן;
די ווינטעלעך שענדן זיין סוף.
צעפייניקט דאָס האַרץ איז פון ספקות.
צעפראַלט איז די קעל פון אין־סוף.

וואוּהין זשע אַנטרינען פון צאָרן,
שירעמט דען שוים פונעם מאַטן?
אַדער איז כביכול פון זינען?
אין אוישוויץ, די קינדערלעך ברענען.

מיר פרעגן פאַרווירטע,
אויף שטעגן פאַרקרוממע.
דו שטאַמלסט אַליין אונדזער ליפּ.
פאַרשטאַפסט אונדזער עזות.
עס טשאַדען די גאַזן;
דו שליידערסט אין תהום
אונדזער מיסט...

פאַרשרפעט דאָס גראַז אויף דער פאַשע.
דאָס לעמעלע — ביינער אין טאָל.
פאַרדווילן, אל קנא, באַשעפּער,
דו האַסט מיד געטוליעט אַמאָל? ...

שומר, מה מליל?

צויבער, צויבער, כישופמאכער. —
נעפל, שוים, פון בעכער.
אויף די קוימענס קרייען שדים.
אין חורבות וויינט דער וויכער.

לבנה שפינט א זילבער-נעץ,
און שלאפט אויף פוך פון נעפל.
סמאל טאנצט א מינועט
מיט א יידיש-קינדס סקעלעטל.

עס ווארפט אין פיבער געטא-פוילן.
דער גוי באזויפט מיט שנאה.
עס גייט אין פושטשע פאן אויף יאגד —
א ייד פון פלאם אנטרונען ...

שומר, פון דער שוידער-נאכט,
ווי קענסטו דאס פארטראגן?
— כביכול וויינט איין יאנקעלען:
פארבלוטיקט די מרכבה ...

קוילערט וואגן.
ראד — אויף גרודעס.
עס קנאלט די בייטש
א קללה.

פון כאטע
בליקט
דערשראקן אויג:
א מת — דער בעל-עגלה.

וואָס מיינסטו פּוילן,
פּאַלשע שלאַנג,
מיר האָבן דײַך פאַרלאָזן?
מיין בלאַנדע באַרד —
דיין זאַנג אין פעלד.
אין ווינט,
מיין קול טוט קלאַנג.

שומר, שומר אויף דער וואַך,
צי הערסטו אויך דאָס קלאַנג?
— כביכול ווינט אויף יאַנקעלען
אין גרויליקע פאַרטאַנג...

פון קרעניצע —
מיין ברודערס אויג.
דיין טייד,
מיין בלוט,
פלייצט איבער.
מיין פחד
וואַרנט
דיין בלויע נאַכט,
ביז נאַט
פּראַל־ט־אויף
די גריבער...

שומר, שומר פון דער נאַכט,
וואָס האָסטו אונדז צו זאַנג?
— כביכול טוליעט יאַנקעלען:
עס שפּראַצט שוין אויף צו טאַנג...

שפּיל־פּלאַץ באַלאַדע

הוידער, הינדער,
מאַמעס וואונדער;
מאַנט דאָס קינד:
— „דעם טאַטן ניב מיר!“

ביטערט מוטער:
— „פליקסט שוין שטיקער?
דער שם יתברך
איז דיין פאַטער.“

פלוכן מיידן,
צוויט און שמאַנט:
— „פאַר יידן־קויט —
נאָר טויט און שאַנד!“

הוידער, הינדער,
מאַמעס וואונדער;
מאַנט דאָס יינגל:
— „קומט מיין פאַטער?“

יאַמערט מוטער:
— „ער איז שטויב,
אַש פון אוישוויין,
יודענזויף.“

פלוכן קינדער,
לעסטערט לאַם:
— „אַז ס'איז אים ניהא,
פאַרצער אונדז, פלאַם!“

ברודער

נר לנשמת אחי, הקדוש,
ישכר אריה לייב, הי"ד.

שוין פופציק, מער איינס,
זינט וויסטן שפעט-אָב,
ווען פארקויכט אין דיין בלוט
אויף דער שוים פונעם טאָטן
האַסט אויסגעהויכט לעצטן: „עד מתי?“

דעם קייסער, דעם קייזער,
שוין דערעסן ס'נעיעג
נאָך קליינלעכן פאַנג פון געווילד;
עס לאַקט זיי די שפּיל
פון אַ ריזן-געפעכט;
איז געפאלן דער גורל:
וועלט-קריג!

איך הער אַלץ ווי ס'אַמערט
דיין פאַריתומטע מאַמע,
כאַטש ס'פאַרדעקט זי שוין לאַנג
דער תּהום.

דיין מצבה — אַ קלאַטקע
פאַר באַשפּאַרנטן דייטש.
אויף דיין קבר
פלאַנצט גרינסן
פאַן סטאַך.

יא, מען קלאַנט אין נאַליציע.
וואָר, מען וויינט אין אַדעס...
נאָר פאַרשעמט בלייבט דער ייד
מיט זיין בראַך...

כ"ד מנחם-אב, ה'תשכ"ו

דמעה
 על־מות דודי,
 הקדוש יונה ב"ר ישכר, הי"ד.
 י"ט אלול — מדת הדין — מאלהים נפלת חלל.

א יידישן יתום, פון פוילישער ערד,
 נעשיקט האָט מען פּאַיען דעם צאַרס שוואַרצע פּערד.

דער גרונט האָט געציטערט — געווען איז פּתָרַע"ד —
 געפּלאַצט האָט, ביים פּרונעם, א דייטשער סנאַראַד.

פּאַשפּריצט האָט דיין מאַרד די וועלט — אַ מזבּת.
 געסמאַליעט זי רויכעם. געשטיקט — אַ גיפּט־ריח.

מע זאָגט הי: „די וועלט, דאַן, איז אונטערנעגאַנגען.
 דער חלום פון אויפשטייג — אויף אייביק, געפאַנגען.“

צעגריזשעט פון נויטלאַנדס פאַרזשאַווערטן זיינער,
 דו האָסט זיך געבאַרעט מיט גאַר אַנדערן שטייגער.

וואָס ווייסן דען היגע פון פוילישע העקן,
 וואו געשוואַלענע וואַלקנס, הימלען טויבע, פאַרדעקן?

דיין פּאַטער — געקוילעט פון קצבישער האַק.
 וויטריאַל־טרער, שרפּעט מוטערס רויז־באַק.

דיין בלוט פּערלט פּריש. אויף גראַז בלישטשעט ראָסע.
 דער מלאַך־חמוות — צעפאַכטן די קאַסע —

געשאַכטן האָט, דעמאַלט, אַ האַלבע משפּחת.
 די שארית, צעווייעט צום פּרעג ארבע־רוחות.

יאָר דרייסיק, גרוילט רעשטל אויף בלוטיקן שליאַד,
גייט-אויף, אָן עולה, אין אוישוויצס שטיקטשאַד.

ווער פאַרניגט זיך עס קלאַנגן אויף עלנטן יחיד,
ווען איין-מיליאָן קינדער געשאַכטן האָט שוחט?

ווער וואַנט דאָס באַוויינען די בראַך פון משפחות,
ווען זעקס-מיליאָן פאַלק פאַרצוקט האָבן רוחות?

יתומל, טייבעלע, געפאַרן אום אלול,
י"ט אלול — אלהים. — גור-דין שפּאַלט דעם חלל.

אין קלעם

וואָס וויינסטו, דיין-רעגן, אין וויסט פון דער נאַכט?
האַסטו דען פאַרלאָרן אַ זון אין אַ שלאַכט?
האַט נאַט אויך געמעסערט דיין מאַרד און געביין
מיט חלף — באַוואוסטוין; מיט נאַגן פון פיין?

וואָס וואַיעסטו, ווינט, אין יאַמער פון צער?
צי האָט אין שנעון געשליידערט דיך — האַר?
שויבערסט דאָס ביימל, צופסט אים בלעטער פון צאַפּ,
ווי פאַרווירטע אברים רייסן האַר פונעם קאַפּ.

צי קלאַנט איר דאָס ביידע — דיין-רעגן, ווילד-ווינט —
ווייל טויב איז דער הימל, און יצירה איז בלינד?
געמיינט האָב איך, נאַריש: דער דומם — געליימט.
נאַר, ווי איך, יעדער זעמדל — אין יסורים פאַרקלעמט.

קלאנגען אין דער נאכט

יחיאלו, לזכר — די טעג אין דוקסט.

קלינג-א-קלאנג, פארטעפיאן;
פריילנס פויגל-נאנג
אויף דיל פון מערמלשטיין.
עלעקטריש-קרענקלעך-שנין
שפיגלט דער סופיט
אויף סודנדיקן זייד —
צערטלט סאמעט-לייב.
זיסער אומעט נאגט —
עס פרירט די איינזאמקייט.

שוידער, גרויל,
פארזשאווערט מעסער —
נישט-דערשאכטן הענגט א קאפ.
קלעבן פיס — בליי אין סמאלע.
טויבער עכא — שטום געשריי.

זיס-א-קלאנג, פארטעפיאן;
פידלס ווינגדיקער וויין
פארנעפלט אויג
אין טרוים הילט איין;
שפינט-אויס שלייערן, באהעפט
לבנה-גאלד מיט בלויע נעכט.

אין שוידערלאנד, אין פיבערנאכט,
קאמעט דער פארדארבער.
נוסעט מענטש אויף שטעכלדראט;
די טויב, פארצוקט, דער שפארבער.

פאַרטעפיאן קלאַפּט קאַקעט;
קעציש וויינט די פידל.
אויף שפיגל-דיל פון קאַבאַרעט
שלענגלט זיך אַ סילוועט,
תאוּהט טענצער-מיידל.

שוואַרצע נאַכט —
און לאַנעם רויע.
עס גרענערט עראַפלאַן,
און קוילנוואַרפער ציילט
די טאַג-הכנסה פונעם טויט.
עס בליצט ראַקעטע און פראַזשעקטאָר,
ווי ס'וואַלט געשטשירעט
אירע רויע ציין
די נאַכט.

עס דונערט
טעמפ און טרוקן
דער האַרמאַט,
און ס'יאַמערן סירענעס
פאַר אַ נאַזאַטאַק.
עס זענקט די קנוילן רויך —
דער פלאַם.
טויט — דאָס קינד.
פון זין — די אַם ...

קלאַווישן קלאַנגן —
ברומט אַן אַרגל.
בלויער רויך,
פאַרגלעזטע אויגן.

הינטיש-הפקר שרייט טרומיט —
אסטמעדיק פארקייכט זיך דזשען.
סיקען שלאנגען.
גליט א לאזע.
שוימט
א קופליע-ביר
מיט ... סם.
שווינדן טענצער פאר די אויגן,
שאקלען שדימדיק, און בייגן:
„גיב אונדז שלום,
לאז אונדז שוועבן,
אנחוישימדיק,
אין זיין,
אין לעבן ...”

קלינגט דער זיינער —
כארכלט: „דרייצן”.
דער צייט האט זיך
פארדרייט דער קאפ.
פלעדערמיז
און סאזעס, רויטע,
רוימען-איין
דער נאכט דעם סוד ...

(צו בערליט 60 יאָר)

פון נעפלען

פון נעפלען — א כאטע.
א מאמע, צוויי קינדער,
יתומימלעך, עלנט
אין וועלפישער וועלט.

דאָס יינגל — צעשמייכלט;
דאָס מיידל — אַ בלאַנדע.
מיין ברודער, מיט זיי,
אין וועלפישער נאַכט.

אויף וואַלדיקן שליאַך —
אַ וואַגן, צעטרייסלט;
צעשאַסן די בריקן,
צעלעכערט — פאַראַם;
פאַליעס און דראַטן
שטשירען צו הימלען
די שרעק און פאַרשעמונג,
דעם בראַך פון אַ דור.

אַ יינגל, אַ מאַמע,
אַ שיפל — פול אימה —
שליידערט מיט רונזה
צעשטורעמטער בונג.

צעוואונדיקטע פים —
אויף וואַרצלען פון ביימער;
הילכן מיט פחד
באַרוועסע טריט.

דאָ לויערט האַליערטשיק.
זיין נאווה באַשפינג,
באַזיגט פון די רויטע,
בולאַק שאַרפט שנאה
אויף יידיש געביין.

א מאמע, א יינגל —
בלויז אויגן — אנטרונען
צו יידישן ישוב,
אין פוילישער נאכט...
אין קעלערס פארגראָבן,
אין שוידערס פאָרציטערט,
מיט „שמע“ אויף די ליפן,
פון נסים באַוואַכט...

אין נעפל פון עבר,
איך זע דיך אין כאַטע;
מיד, זע איך, לויפן
אין גרויליקער נאכט.
דער שניי אויף דיין קאָפּ —
קוין פּרילינג צעקאָפּעט —
שטאַלט לזכרון
פון וועלפּישער נאכט...

חאָי 7, 1967

כ'בין פאַרביי...

„כ'בין פאַרביי“ —
מיין מאַמעס יעמערלעך געשריי,
נייט מיר נאָך;
רייסט די פּחדים־שלייערן
פון חצות.

מיין פאַלק איז פאַרביי,
געליימט,
און פילט שוין נישט דעם וויי.

אויף אלע וועגן,
בלאנקען, וואַיענדיק,
משוגעים דייענע;
פאַרטייעטע,
אין טלית פון נישט-זיין.

געראַטשקעט זיך אויף ראַננען
פון סולם צו אין-סופן;
געלאַנדיקט — אַפּגרונט.
גרויליק — זייער געשריי.

מיט מלאכס שנעל,
און תחיה-טוי,
פאַרוויגט האַסטו דיין שוואַלב.
ווי קען איד טרעטן איצט,
אַליין,
אין טאַל פון טויט?

פאַרוואָס הילסטו מיך נישט איין
אין תכלתדיקער שלווה?
פאַרוואָס האַסטו זיך פאַרהוילן,
און שטויסט מיך אין אין-סופן?

וואו ביסטו, וואו? באַווייז זיך האַר!
גיב אַנשפאַר צו מיין פוסטריט,
וויג מיך איין...

קלאַג פון א גליאַוויניע געראטעוועט פון שייטער

ווערבע וויינט שטיל, כאַטש לאַן שמייכלט זעט.
זיפן ברעכט מיין ברוסט אויף יסורימדיק בעט.

ווערבע פאַרשטעלט זיך פאַר שאַנד איר געזיכט,
כאַטש בייטן, שטיין-גערטנער, פלאַמען אין ליכט.

פאַרשטויסן בין איך; מיין שבט גייט-אויס.
ווי ווערבעס, אַזוי מיר, ווייט פון היימישן הויז.

אויפן טייכס פייכטן ברעג, וויין דיר צו דער זעט;
די ליליע פונעם סטאַוו, רייס-אויס פון רויזנבעט.

וואוהין דען זיך קערן פונעם בים פון געזעמל?
צו שפאַט — אונדזער שטאַרבן; אַן טרויער — דער הימל.

ניצול פון שיפבראָך, דערשוואומען צום באַרטן:
דעם נוף און דעם גייסט — פאַרקויפט פאַר פאַספאַרטן.

האַרבע ווערטער, פאַרשטום! טרערן האַלט, נישט געוויינט!
דעם ווייטיק פאַרשטעל, דיין האַרץ מאַך געליימט.

וויין ווערבע, וויין, רויש יאוש און קלאַג;
זאַג קינות פאַר מיר, פאַר מיין שבט, אויך, זאַג.

שטראַלן, פאַרשיכורט, אויף זאַפטיקן לאַן.
פיין חלפּט זעל, שטום האַרץ, פון אַ פּיאַן.

כאַטש איך שריי ...

אַרעמס הענגען שווער ווי בליי.
צום גרונט געשמידט, די פים, געליימט.
די צונג — צום נומען צוגעלאמט.
כאַטש כ'אַמער, שריי —
ס'איז טויב, און שא,
אין פלאַנטערעוועב פון גרויל-קאַשמאַר:
געראַנגל, צאַפל, ציטער, שטאַר ...

פאַרגליטשטער ראַק, מאַכקע בערדל,
זשאַבע-אויג, שאַבריע-שווערדל,
גלאַנצט חניפּה, שמן-זיט:
גריזשע-ציין אויף יידס כזיט ...

„אין ימים נאפט — די וועלט דערשרינקען!
אין הורבּעס נאַרד — די ערד פאַרזינקען!“
פלינצלט זיג, שייך-דיפלאַמאַט —
בן-יקירל, האַרעמיראַטס.

פרייכט אַ נאַנער — אויג פון שלייען —
צויטן שקר — געשפינט אין דרייען —
שלום-פּריו — אויף בלוט אַ טייך —
צירט „פליכטלינג אום דען דויטשען רייך“.
פליט 'האַ-קוף' איבער יידעלעס דאַך,
פאַרלירט אַ סנאַראַד, צעפלאַקערט דעם סכך ...

קאַרטאַפליע-נאַז, און וואַסער-אויגן;
זינקזאַמד-פליין — מיט רויט באַצויגן;
יושר, צדק, סאַציאַליזם —
פייגנפלאַט אויף פרעך-ציניזם ...

קאַרוסעל פליט געשווינד:

„פאַרראט אין מינכען!

פאַרקויפט פאַלקס-שפּאַניע!

— סטאַלין-היטלער מאַרד-קאַמפּאַניע!“

סקאַוואַטישעט טשאַטע — וועלך-געזעמל:

„לאָז זיך שעכטן, עזות-לעמל!“

מיסל-סוויסטש. חורבה-שטעט.

שאַרבן שטשירעט האַרב געשפעט.

מוטערס ליוליען ליידיקע אַרעמס.

קוקאַווקע הוקעט פון זיינער-טורעם:

„שטעלט-אַפּ די ערד אין טירוף-לויף!

ס'ווערט שפעט, גאַר שפעט!

הערט-אויף! הערט-אויף!“

קאַרוסעל שווינדלט ווילדער.

זיינער טיקעט גרויל-געפילדער.

קוקאַווקע גרילצט. קאַפּ — אַפּגעשאַסן.

די פים — געליימט. פון בליי — געגאַסן.

די צונג — צום נומען צוגעלאַמט.

דאַם מויל — פאַרשטאַפט מיט בריאיק זאַמד.

כאַטש יעמערלעך איך שריי — אומזיסט!

ס'איז טויב — און שאַ... — אין שטומער וויסט...

א, שעלט זיי!

א, שעלט זיי, שעלט זיי זינגער.
וועט ווערן גרינגער, וועט ווערן לינדער
דיין געמיט.

קופער-הימל — זון-פארגיין:
פעכיקע לאווע אין דיין הארץ.
פארצוק זיי מיט דעם אטעם
פון דער שרפה אין דיין ברוסט.

א, שעלט זיי, שעלט זיי זינגער.
וועט ווערן גרינגער, וועט ווערן לינדער
דיין געמיט.

שפינדל-פיסלעך; קנאכן-הויל;
פענכער-ביכלעך; גליווערט גרויל.
שרפעט הימלען — בראנד — א צונג.
ערד האט אויפגעפראלט איר שלונג.

א, שעלט זיי, שעלט זיי זינגער.
וועט ווערן גרינגער, וועט ווערן לינדער
דיין געמיט.

בעזעם-ברעמען — קרעמלין טומאה:
סמאל לאַקערט אויף מיין אומה,
קלאפטער ליינט אין באַכן בלוט —
עס דאַרנט אים מיין מינדסטער גליד.

פאַרשעלט אים, שעלט אים זינגער.
וועט ווערן גרינגער, וועט ווערן לינדער
דיין געמיט.

ישמעאל שווימט אין ימען 'קראפט'.
דער 'מערב' פוילט, און זשליאקעט נאפט;
הייצט מיט 'ייד' דעם מולד-פלאם.
כאכאטשעט פרעד דער רויטער כאם.

א, שעלט זיי, שעלט זיי זינגער.
וועט ווערן גרינגער, וועט ווערן לינדער
דיין געמיט.

חורבן-קינדער נוסען ווידער.
געביילט די פויסט ביי דיינע פרידער.
נשמות-בעלושען מאנען ראכע:
דערשטיקן קדר-זונם יוכע!

הערסטו דאס געוויין פון קדושים?
הערסטו ווי די גייסטער רעשן?

פאַרשעלט זשע די רשעים, שעלט!
דערשיין אלמעכטיקער! אנטפלעק זיך, האר!
צום משפט, שטעל, רציחה-וועלט!

היט זיך! ...

(די פאראטענע און פארשעמטע
יידן רעוואליוציאנערן פון
פּוילן — געווידמעט.)

— א וואלקאן בין איך, אין אויפרייס.
מיין לאווע פלייצט, פארצוקט ...

— עם בראזנעט נוזמאדיק;

עם גרילצט דיר רוי?
„פארדעק“, זאנסטו, „פארהיל, פארשטעל, פארהויל!“?

— הערסטו דען דאָס זידן אין מיין בלוט?
בריט אין דיר מיין צאָרנפלאַם?
דערבליקסטו דען די אַרעמס — שטייפע בוינגס —
צום אָננרייף אָנגעצויגן?
פינגער־שפאָרן קליאַמרען זיך: דערוואַרגן!?

— זיי האָבן מיך גענוצט. מיין בלוט געזויגן,
וואָס כ'האַב בשפע פאַר דער „גאולה־זון“
געטריפט, געפלייצט, פאַרגאַסן ...
געפאַשעט אויף מיין מאַרד. גענאַנט מיין ביינ.
באַלעקט די זולל־וואַנצע. פאַרצערט מיין לעצטן גליד. —

זיי שפעטן פרעד: „וואמפיר!“
זיי קייבן: „פאראויט!“ ...

— גענוג, זאג איך, גענאך!
היט זיך פאר מיין פלאמיק פייער!
זע, מיין לאווע פלייצט, פארצוקט! ...

סמיקער בעכער

איינזאמער שטערן. פארלאזענער בוים.
לבנה — א קאץ — שפירט נאך טריט פון מיין טרוים.

וואָיען שקעלעטן אין וועלדער: „ביאפרא!“
בעמען — דערוואַרנן — אין קנאַכן פון שעכטער.

די צונג איז געליימט: קליוולאַנד — אין פלאַמען.
וועטנאַם, ווער קען טרערן, אויף יענער זייט אומזין?

אויף לאַנד מיינס, און אומה, לאַקערט רויטער אַנגי:
די גליאַווייע — פון שייטער אַנטרונען — דערשלאַנג!

טרויער — טריפט שטערן; וויי — שעפטשעט בוים.
דו, פראַסטיקע קאץ, שנאַפסט נאָך זויס פון מיין טרוים...

אַ לידלער פלעכט גראַמען — בענקט נעכטיקע טעג.
וועלט פלאַקערט אין פלאַמען — ער בלאַנקעט זיין וועג.

נישטיק — זיין בענקשאַפט. לער — הילכט אין זיין טרוים.
ווי נאַריש! דו שנאַפסט אַלץ די שלעפּ פון זיין זויס...

סמיקער בעכער, אויף זילבערנער טאַץ,
דאַם ביסטו — לבנה — דו, פראַסטיקע קאץ!

עם מיידט מיך דער שלאָף

געזען אלע שאָף,
געציילט אלע לעמער,
עם מיידט מיך דער שלאָף,
איך הער וועמענס יאָמער.

איז עם דער ציטער
פון ריטל, פאַרדאַרט,
צי גאַר אַ מוטער
טרייסטלאָז, פאַצערט?

געציילט אלע לעמער,
גענלעט אלע שאָף,
איך הער אַ געיאָמער,
עם ווייכט מיך דער שלאָף.

איז עם דער ווינט —
ווייל דעריאָגן זיין עק;
צי — פון חורבות — אַ קינד
קלאָנט, פאַריתומט; שרייט שרעק?

געציילט אלע שאָף,
געזען אלע לעמער,
עם ווייכט מיך דער שלאָף,
איך הער אַ געיאָמער.

צאַנקט וואו אַ לעבן
אונטער קראַכנדער וואַנט,
צי כ'בין דאַרט דערלעבן
און כליפע פאַר שאַנד? ...

טאָל פון פארטרוקנטע ביינער

פאָרוויאָניעט, דיין גאָט,
ווי אַ בלאַט אין מיטזומער;
דערשטיקט אינעם טשאַד
איבער שטיקיקע שטעט,
צעפרעסן פון דער,*
— סטראַשידלע פון אוישוויץ —
שפייט קלעק, פלייצט גאָל,
גייט־אויס אומבאַמערקט,
אין דער פאַלד פון דיין גלייכניגלעך,
אויף דער גרענעץ פון גענעץ
פון דיין פעטער פערשטאַט.

פון שוויץ פון דער שטאַט
צו דעם גרעפץ פון דער פערשטאַט
טוסט יאָגן;
דו איילסט אַנצוטאָן
די בנדי־תפארת
פון שעף.
פון פאַטיאָ־אַלטאַרם
דער טשאַד פון דיין אָפער
גייט־אויף:
אַ ריח־ניחוח,
אַ שמעקעדיק ווירעד.
פון מולד און עמון
— איבער כוואַליעס פון צייט —
שוועבן גרוסן לייטזעליק,

*דער — טובערקולאָז

שמייכלען בליקן פון ביטול,
אויף פעטער פערשטאָט,
אויפן שעף אינעם קיטל.

נפשות לערע — פוסטע נים.
דער לאַן געשאַרן — באַרשטן-גראַן.
קשאַקעס פלייטלעך, אויסגעווירעט,
ווי סאַלדאַטלעך אין אַ שורח,
געטריי און פרום, און אַפגעניגלט,
באַוואַכן שטיבער, שווער פאַרריגלט.
פוסטקייט אונטער אַנשמעל-זיגל,
אין וואַלקן-קראַצערס, שאַבלאַנע שטיבער:
טעכנאַ-לאַנגווייל, קאַמפיוטאַ-ליבע.

אַ דאַמע געשלעפט פונעם ציימל;
איר הונט שנאפט דעם שטאַם פון אַ ביימל.
לאַמטער-סלופ, אין אומעט, באַטראַכט
דעם טויט-טאַנץ פון מאַיל יעדע נאַכט.

אַ קאַמאַר באַזמרט אַ ביסן;
אַ גרילכל טשיריקעט פאַרריסן;
די שפּין פראַוועט צירק אין איר נעץ;
גייסט גוסעט, הויכט-אויס זיין לעצט.

אין קירכעס און טעמפלען,
קיניגט די קעלט:
קינסטלעכע פרומקייט —
פאַפירענע וועלט;
באַנדהאַפערס עטיק,
טיליכס פאַטעטיק,

פאַרגלייזט אויגן-לעפל
צו בופערס טשאַדנעפל;
פריידיקער ליידיקט-אויס
רייד — זייפנבלאָזן —
צו מיסטער-פאַרשטאַרט,
צו מאַדאַם-אַנגעבלאָזן.

צעבראַסטעטע יונגט,
צעפלאַשעטע האַר:
ס'איז מאַדיש מרידה,
פאַרקירצן די יאַר.
דאָך ...

פון נילדענעם נעטאַ
טוט קיינער אַנטלויפן;
אויך דעם דאָזיקן בונט
טוען פיפיק פאַרקויפן
די מעקלער פון „ביליק“,
די הענדלער פון שונד.

עס גלייבט דאָ נישט קיינער,
עס הויערט דאָ „ליידיק“;
די טרוקענע ביינער
טויט-מדברן אייביק ...

צו מיינע קינדער — אַ וואָרט.

הער ...

דו פרענסט מיך, זון; דו מאַנסט: 'פאַרוואָס?'.
— נישט געוואַנט, דיין זיידן, פרעגן.
אַ טרילער, הער, אין צווייג-געוועב;
פאַרקנסט צו מי, צו לעבן.

וואָר, אוישוויץ-טשאַד און אַטאָם-שוואַם,
ווי וועלף, אויף דיינע מאַרנגס;
געשוואַרן כ'האַב: צום שאַרף פון שווערד —
דער נאַרדיום-קנופּ, וויסט-לעבן.

גלייב מיר, זון; פול ציטער, צער,
באַקענט האָב איך דיין מוטער;
געשוידערט מיך: אַ רינג אָן קייט,
אַן אַנקערלאַזער מאַרגן.

נישט פרעג מיך, זון; נישט מאַן: 'פאַרוואָס?'.
אַ רינג אין קייט — דיין פאַטער.
אַ טרילער, הער, אין קנאַספּן-קרין;
הייליק, אייביק, סוד פון 'זיין':
'בדמייד, לעב! בעל-כרחך, שטרעב!
קענסטו דאָס פאַרשטיין, פאַרגעבן?

דו פרענסט מיך, זון: 'איך ירשע פיין?'.
— יאָ, פיין, געליישט — במחון.
געקלינגלט זיך; נאָר, מעשה-נאָר,
געגלויבט אין יונגע מאַרגנס.

יאַרטוויזנט צו יאַרטוויזנט ווינקט:
אַ טורקלטיוב אין פּרילינג.
די טרייסט פליסט שטיל,
ווי טייד — אין טאַל;
ווי אַ כוואַליע, די הילף, טוט שמיינגן.

דו פרענסט מיך, זון; דו מאַנסט מיך, קינד.
— נישט געוואַנט, דיין זידן, פרעגן.
דעם טרילער, הער; נעם אויף זיין רוף
צום לעבן און געראַנגל.

פארטרייב די שווארץ-מלכה פון איבער די שטערן! ...

לאָמיר שפינען געוועבן פאַרהאַקלט אין אַנוואָס —
שלייערס פון שיפּאַן, ספּיראַלן אין קאַסמאַס.

לאָמיר שפינען אַ חלום ווי גאַר-קליינע קינדער —

פאַרזיגלען דעם עיגול פאַר דעם ליגנט: 'אַנוואונדער'.
פאַרלעשן דעם בלענד פון דער ניכטערנער קלאַר.
צעווייען פאַרבלענדעניש — ווירעד פון וואַר.

לאָמיר צויבערן הימישע ליבשאפט געצעלטן,
כאַטש די שוואַרצעשפּין טוט פּויען איבער אַלע וועלטן,
כאַטש די שוואַרצעשפּין טוט פּויען איבער אַלע וועלטן ...

פּוננאָנען דער גאַרן פון איידל-באַגערן,
אויב שוואַרצעשפּין איז מלכה איבער אַלע שטערן,
אויב שוואַרצעשפּין איז מלכה איבער אַלע שטערן? ...

לאַז אויפגיין דעם גאַרן, ווי ביים פאַקיר די שלאַנג.
שטאַפּל נאָך שטאַפּל: צום חלום — דיין גאַנג.
קלעטער אויף פאַדעם פון איידל-באַגערן,
פאַרטרייב די שוואַרץ-מלכה פון איבער די שטערן,
פאַרטרייב די שוואַרץ-מלכה פון איבער די שטערן! ...

לאָמיר שפינען געוועבן, ספּיראַלן אין קאַסמאַס,
לאָמיר שפינען אַ חלום, אַ לעבן פול וואונדער,
לאָמיר צויבערן ליבשאפט, אַן איידל-באַגערן,
פאַרטרייבן די שוואַרצעשפּין פון איבער די שטערן,
פאַרטרייבן די שוואַרצעשפּין פון איבער די שטערן! ...

פארהוילן פנים

— כ'האָב געזען, כאָטש כ'בין בלינד —
ווער זשע לאַכט עס?

— כ'האָב געהערט, כאָטש כ'בין טויב —
ווער זשע שפּאַסט עס?

— כ'האָב געטראָגן אַ לאַמטערן —
וועמען לייכט עס?

— אַז פאָרהוילן איז דיין פנים —
בלענדט די בלינד.

— האָסט געמיינט, אַז דו זעסט —
ווער פאַרבלענדט דיך?

— האָסט געמיינט, אַז דו הערסט —
ווער פאַרטויבט דיך?

— האָסט געמיינט: עס שאַרייעט. —
ווער פאַרפירט דיך?

— אַז פאָרהוילן איז זיין פנים —
נישטערסט נישטיק.

— געזען, געטאַפט, אין חשך-בלינד —
איז דען וויכטיק?

— געהערט, געהאַרכט, אין טויבער שטום —
הער איך ריכטיק?

— געפּל שלייערט מיין לאַמטערן —
ווערט דען סוד דורכזיכטיק?

— אַנטפלעקסט אַ ברעג פאָרהוילן פנים —
שטראַלט בראשית ליכטיק.

פון חשכות צו גרויס ליכט

דער שפירחהונט, זיין וואַיען, טוקט-אויף פון פאַרהוילן;
מיר שפּרינגלען, אין אַנגסטן, אויף גליאַיקע קוילן.
אויף באַלנס פון חשכות, מיר טענצלען, אין צאַפּל,
אויף שפּיצטריט — צום אויסלאַז — אויף מאַיליקע שטאַפּל.

אַ שלאַנגצונג אויף פעלדן — דאָס געפּלייגן פון דער טיף.
עס טויבט אינעם ליידיק דער אַפּהילך פון בראַך.
„דיין רוט און דיין אַנלען“ צעשטויבט אויפן ריף.
אויף שפּאַלטן דעם שוידער, פאַרוינדיקט דעם שפּראַך.

אין זינק-זאַמד, אין שליים, ווערט פאַרשלונגען, פאַרשווינדט,
אין שלייער פון חשך פאַרפּלאַנטערט, מיין קינד:
געקלאַמערט צום זויס פון ירושה-געוואַנט —
צעטעפעטע צויט נאָר, פאַרקוועטשט אין איר האַנט.

פאַרוויסט, אָן נשמה, הויל-שד אין די אויגן,
מיר האַפּן דיך, וועלט, פון דיין נאַט אויסגעוויילן.
— אַנטפּלעק אונדז אַ צייכן, אין וואַלקן דעם בויגן,
מיר צאַפּלען אין טויט-שרעק, אל רחום, פאַרהוילן!

* * *

דו ביסט וועג, דו ביסט שטעג, אין געדיכט פון דער נאַכט.
גליד פון דיר — דאָס געפּלייגן; דאָס חשכות — דיין טראַכט.
דו — דער וועג; דו — דער שטעג; אין דער נאַכט — דאָס געזיכט.
איך אין דיר, דו אין מיר, — מיר דערנרייכן דאָס ליכט.
לייב — געליימט, טויט-דערציטערט; קעל — פאַרשטומט, פאַר דיין
פּראַכט ...

אהי"ה אש"ר אהי"ה

זיבן טשיפקעלעך פישטשען
פון דער הייליקער נעסט.
שיק אהיים די מאמע,
נעם די קינדער אויף קעסט...

כ'זועל זיין 'אייביק-ווערן'.
אויף דינע לעפצן, כ'היים 'אמת'.
כ'זועל טוליען דך, אוי!
'אך מאל אַך' — איז דער רמז.

אויף 'אַתְּבִּ"ש', קלעטער איד
צו 'כְּתָ"ר רֵא"ש כְּתָ"ר'.
אויף אַלף-בית, פשוט,
כ'בין דיין „הוי!", דיין הָיִי.

זיבן טשיפקעלעך פישטשען
צו דער הייליקער נעסט.
קריינען — שבת — טאטע-מאמע
די קינדער מיט קעסט...

דיין וויי, מיין של-ראש, קעפט;
צעשפליטערט — של-יד.
דיין יאוש, שטויבל-כפירה,
כביכול שוועכט מאט...

דו שליידערסט דיין לאמש,
אין אבלות און מרידה.
טרעפסט אין דער נעסט —
יאמערט טייבעלע ווידער:

כ'זועל זיין וואָס כ'זועל זיין.

פריי-ווילן, כ'זועל זיין.

כ'זויקל-אויף אַ זין

פאַר אַליץ וואָס איד בין.

זיבן משיפקעלעך פישטשען

אַרויס פון דער נעסט.

הויך פאַרפלוין — די מאמע.

קינדערס מן — דיינע קעסט...

„כַּי כְּה“ — הַשָּׁמַיִם „כַּי טוֹב“ —

שפראַצט פון 'בינה' וועלט אַרויס.

יתומט 'נון' אויף אדמה,

בענקט נאָך צור-עולמימס שוים...

טויער-אין, און טויער-אויס;

'היליק' — פאַרהוילן; די טומאה — בלוז.

צור-עולמים, דעם באַשייד

פלעף מיט אורליכט, ניגון-פרייד.

נישטער נישט אין מין,

וואו סע צווילינגט 'יא-ניין'.

פליסט פון קרוין אויף 'נישט-פאַראן',

'בינה' — מוטער, 'חכמה' — מאַן.

זיבן משיפקעלעך פישטשען

אין דער הייליקער נעסט.

נענענט, אויף שבת, דער טאַטע

צו דער מאַמען, אויף קעסט...

אָךּ מאַל אַך' איז דער רמז,
אז 'אמת' איך היים:
גייען-אויף אין פלאַקער,
משה, הבל און שת.
'אוי' ווערט 'טוב', 'וויי' ווערט 'יֵ"ב'
שטעג-געצווייג אויס אַלף-פלא.
גואל צדק קעפט די שלאַנג —
כלו שבת, איביק, סלה...

הים

הים, בקצפו,

— חורף לשונו —

כקצב הקצף, קצפו.

ירקק־כחול,

— קצפה, אף־נחשול —

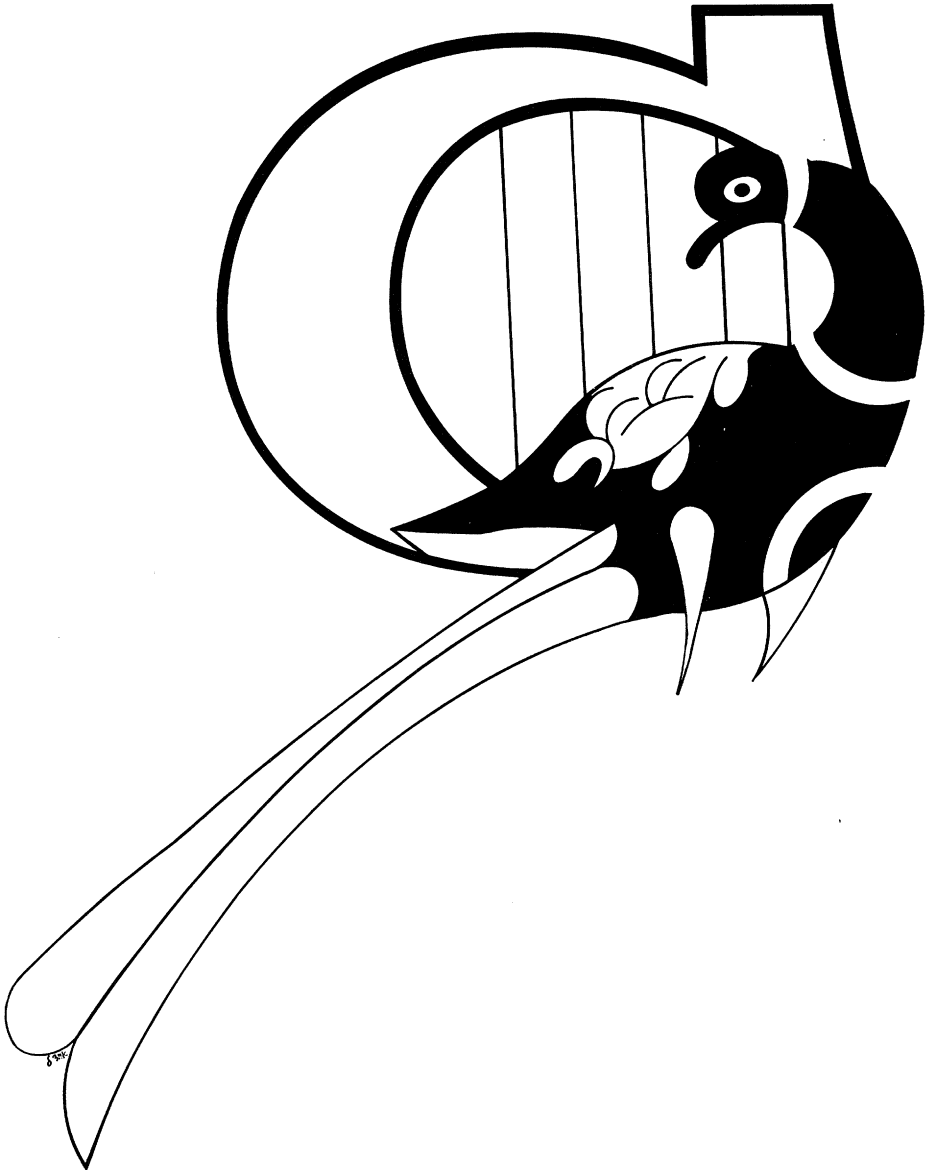
מגש הרועש ליוצרו;

מגש הגועש על יוצרו...

ג. וכצפרים האחזות בפח...

(קהלת, ט:י"ב)

...און ווי פייגל געפאנגען אין א פאסטקע...



וואו איז דער אנקער?

וואו איז דער אנקער
געקייטלט צו קייט?
פארען דען אין גלעד
א זאלב פאר מיין וויי?
טרערן זיפט רעגן
אויף שויביקן אויג.
פון קופערנע הימלען —
מיין תפילה פארשעמט.

שאור שבעיסה —
פארהוילנסטער שם.
א גורל געראנגל. —
— צי שפיצל פון ליץ? —
דערווארגן דאס בת-קול.
א חלף — די פיין.
צום שפאט דער פארענטפער.
— די שפיל, איך אליין? —

געפאטשט, דא געשמויסן.	צערין די קייט
א שפענדל אין ים.	צו שם-בלי-שם.
אין 'זיין' נעץ געפאנגען —	צעבראכן דער סולם
צום קבר געשמידט.	פון חלל צום שטיין.
ווילד שוימט די כוואליע.	אין 'זיין' נעץ געפאנגען —
דאס לייב ביילט די קייט.	מיד שליידערט דער ים.
נאך גלעד — אין גשן —	פארען וואו אן אנקער,
מיין בענקשאפט פארנייט.	א שטעג צום באדייט? ...

ס'איז דער קאפריז פונעם האר ...

וואָס וויינען די בלעטער אין האַרבסט
און שלוכצן ערשט אונטער די פּים;
איז דען דער ווייטיק נישט גרויס,
ווען ס'שפּראַצן די בליטן אַרויס?

עס איז דאָך קאפּריז פונעם האַר:
פאַרן שמיץ — גלעט ער צערטלעך זיין הונט ...

וואָס חלשן ביימער אין האַרבסט
און יאָמערן קעגן דער נאכט;
שוועבט נישט, אין נעפלען, די גרויל
אין פּרילינג, ווען לעבן דערוואַכט?
וואָס זשע רייסן זיי קעפּ צו דער זון
און פּליסטערן גליקלעך צום ווינט?

עס איז דאָך קאפּריז פונעם האַר:
ער באַשאַפט, ער צעשטערט, אַזא שפּיל ...

וואָס שוידערט דער מענטש, אין דערמאָנונג פון סוף
און וואַרנט זיך אין אַנגסטיקן שוויים;
איז דען דאָס לעבן אַ ליבלעכע היים —
פאַרצוקנדער אַפּגרונט — דער טויט;
ער איז דאָך ביים לעבן אַ זעמדל אין ווינט —
געשליידערט פון באַרג־שפיץ אין תּהום.
און פּרעסט שוין דאָס פּוילעכין דער פּיסק פונעם טויט —
דאָס שפּראַצן פון גראַזן באַנינט ...

עס איז דער קאפּריז פונעם האַר:
(ווי די שפּיל פון דער קאץ מיט דער מויז)
ביים דערשטיקן — באַנערט ער געוויין;
ביים צערטלען — דעם שמייכל פון גליק ...

עס רייפט דער הארבסט.

בלוטיק, בונט, דער רייפער הארבסט.
הימל — טיפער ים.
וואַלקנפוך — צעשויערט, העל —
שויס פון יונגן וויין.
זילבער-שטאַל — די מיטאג-שעה;
שווינדן וואַלקן-שאַף.

שלייכט א מידער זקן הויך,
צום שפיץ פון בארג,
צום סוף פון וועג,
צו זון-באַשטראַלטע, מילדע, טעג...

וואונדיקט ערד. —
דעם פעלזן-קאַרק — איר רוען ביין —
האַט א ווילדער אכזר געפיסן מיט די ציין.
שפיציקט האם דער קיזל-ריז;
שאַלט א וואסער-פאַל: זשאַקין!

לאַקט א שטיבל, העכער, ווייטער;
דער בארג — א לייב;
דער וואַלד — א רייטער.
קרעניצעם, ווי גרינע אויגן;
שטראַמען שפיגלען רעגנבוין.

גלאַצט, מיט רונזח, וואנט-גראַניט;
לאַכט, פאַרשייט, צעפראַלטער תהום:
מענטשן-שנעק, דו האַר-צעשפאַלטער,
קומסטו, ווילסטו זיך באַהאַלטן
אין מיין יאַטרענדיקער וואונד? ...

ציטעריק שיין — דורך וואַלקן-אַש —
זיפט פאַרקרענקטע זון;
שפרענקלט זילבער, הלשט בלאַס;
סמט די זיסע פיין;
בויערט מאַרד פון ביין:

מידער זקן — דו פאַרשטעלטער;
ערשט אַ קרינער — איצט אַ שעלטער;
עס וויינט אויף דיר דער ווינט אין וואַלד.
עס קלאַנט אויף דיר דער וואַסער-פאַל
צום הימל-גרוי, דעם זאַק פון וויי,
אין טרויער, ווען דער האַרבסט פאַרנייט...

שניי

שקיעה-בלוט
אויף
גליאיק איין.
קיטל הילט
אַ ווייסן מת.
בראַמשטשען
טריט.
סקריפעט קול:
— „גיי איך אויס?
געלעבט דען ווען?“
פאַרשטיקט — דער אַפהילד.
ש ט ו מ ט
די
ש ט י ל ...

וואוהין?

אנטלויף זעער, לויף
פון בבל, פון סדום,
צו דיין מאמעלע-מוטער
— נאטור.

בלימעלעך ווינקען דיר,
ווינטעלעך וויקלען דיר,
גראַזיקער סאַמעט דיר לאַשטשעט.

עס טריפט האַניק-פוטער;
מיט נינאָלד-צעשפּליטער
אַ דימענט — אַ טויעלע — בלישטשעט.

דו מיינסט: אַנגעברייט
ס'איז די זאַלב פאַר דיין פּיין;
פון גן-עדנישע בריסטן צו זייגן.

קוק זעער, זע,
האַרד און פאַרנעם:
בלוט איז צעשפּריצט אויפן תכלת.

אַ שלייערל-פרעסער
זויפט זאַפטיק געבלעטער;
צעזענט איז די האַפּנונג, די גרינע.

פאַרצוואַנגט אין אַ שנאַבל,
עס צאַפּלט, עס גוססט:
פון רויטהעלדזלס הוננער געפונען.

א לייב, אויף דער לאַנקע,
באלעקט זיך און גענעצט:
געבענטשט איז די שרױה פון זעט.

לעמעלעם ביינדעלעך
בלייכן אין זונגאלד:
ווייס בלענדט אויף גרין מיט על־חמא.

וואוהין זעער, פאַרט,
אז באשאף שוויבלט מאַרד,
און רציחה רייסט תכלת־געוועלפ? ...

קלייב דיר אויס דיין מיטאָם ...

פונוואַנען? וואוהין?
אויף 'פאַרוואָס' צאַרנט 'ווי'.

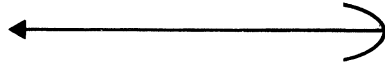
צום חוזק: באַבע־מעשיות.
צום געשפעט: נייע גליקן.

'אמת' איז אַן אומוואָרט —
משוגעים פאַרשן פאַרט.

אויפן אַפּהאַנג, מויל פון תּהום,
יאַמערט יונגט. ווילד געברום.

קלייב דיר אויס אַ נעכטן.
זוך דיר אויס אַ מאַרגן.
דער 'איצט' ווערט געוועבט
פון יאוש, ביים פון זאַרגן.

וועגווייזער פייל?



אויב ק א ס מ א ס —

ק
ר ע
ו ג
מ

עב
וי סג
גו, אוי

און סע שווינדלען

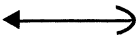
פ י ל
ט ע
י ש

די ** שמערן ** ,

ווער וויל גראד

דעם גורל באשווערן

צו בליצן דורך צייט —

פייל פון בויגן  ?

דער רויבער פון רו

איך בין די צויג
וואָס הינקט אין די ליקן,
ניוכע אין מיסטן,
גנבע אַ ביין.

אַנטבלויזט מיינע בייסערס —
דו גליווערסט אין צאַפֿל;
דו שפּריצסט אויף מיר קללה —
איך טוק זיך אין סם.

דו יאַגסט מיך מיט שטעקנס —
איך שפּרינג אויפֿן ווינט,
בייס־איין זיין שלעפּנעץ,
זיין ווירבל־געווינט.

געפּריר אויף מיין וואַנצע.
פּראָסט נאָדלט מיין פעל.
הונגער — אַ מעסער —
וואַרטשעט פון קעל.

אויף אייזיקע דערנער,
איך טענצל, סקאַוואַטשע,
און פּלעק הפּקר־בלוט
אויף ליילעכער שניי.

אין נעגל פון פיין,
ווי אין קלעם פון אַ צוואַנג,
איך קלאַג ביי דיין פענצטער,
דיין געמיטלעכער היים.

א פלעווע פאר יושר
פון שטרענגן באשעפער.
דאס רחמים —
א בלעזל, געפלאצט.

איך וואָיע מיין וויי
און פלאַג דיין געוויסן:
די יאט'ריקע וואונד
אין דיין חיהשן האַרץ.

אנטפלעקט רויע קרעץ
קעגן האַרטער יצירה;
אין לעסטער-שגעון,
א בליץ: מיין „זשאַקוּז!“

איך בין דער אויסוואַרף,
עקסטאַטיש אין דולקייט,
פאַרשוועכער פון שפינוועבס,
דער רויבער פון רו ...

שטורעם

צעבינד מיד ווינט!
זאָל פלאַצן מיט געבראַזן
די ספרענזשינע-ספיראַל
אין מוח אַנגעצויגן,
דער דראַטווע-נערוו געשפאַנט —
די כאַרדע אינעם בויגן.

זענק דאָס שפינוועבס פון די לעפלעך
פייער-שלאַנג; מיט ניפט אויף געפלעך
שפיז דעם געפלדיקן שלייער
פון דער בלינדקייט.

צעפלאַשעטע מכשפה, כמאָרע, סאַזשע-קנויל,
דערמינטער מיך ווען רגע שפאלט
דעם הרף-עינס הויל.
שליידער מיך צום אַפגרונט — לער —
וואָס הויערט צווישן שטויבן.
פאָרוואָרף מיך צו דעם כף-הקלע —
נאָך סוף, פאַר אַנגעהויבן.

מעסער-שאַרף אויף חלף-בלייך,
שנייד די בעלמע-בלינד פון קלאָר,
די בלענדעניש-פאַרשטעלעניש פון וואָר.
פלייך דעם מבול אויף פאַרוויאַניעט לייב,
לאַז לחיימען די פאַרעם אינעם גוף
ווי יענער בעכער-בליט, פאַרשיכורט,
זאַפט דעם קוויקנדיקן טראַפן-טריף.

שטורעמווינט און וויכער,
צעריים, בינד-אַפ די קייט,
וואָס האַלט מיין גוף אין צוואַנגען,
אין קלעם פון צייט, געשפרייט;
ווינט פון אַרבע-רוחות,
בלאָז מיך אויף די שטראַמען,
וואָס רייסן זיך מיט תשוקה
צום האַרץ פון שיבעה-ימים ...

ווער האָט געשאַכטן די גאַלדענע פּאַווע?

געפּלויגן, געפּלויגן די גאַלדענע פּאַווע;
פאַרלוירן אַ פּעדער צופּוסן פּון חוהן.

גלוסט אדם צו חוהן, גלוסט חוה צו אדם:
ציטערט, פאַרבלענדט זיי אַ זיידענער פּאַדעם.

פּליט פּאַווע, פּליט פּאַווע, שוועבט פּאַווע טיף־הויך —
קעכלט אדם זיס־חוהן מיט גילדענער יויד.

פּליט פּאַווע, שוועבט פּאַווע, פאַרטשעפעט דעם פּאַדעם:
זינדיק — זעט חוה — פאַרשענדט איז איר אדם.

פּלי פּאַווע, פּלי פּאַווע, פּלי פּאַווע טיף־בלוי —
אדם מיט חוהן פאַרוויאַניעט, אַש־נרוי.

סערצעלע, קרוין, — קלאַנט חוה צו אדם —
ווער האָט צעפּלאַכטן דעם זיידענעם פּאַדעם?

מאַמעלע, ליובעניו, — וויינט אדם צו חוהן —
ווער האָט געשאַכטן די גאַלדענע פּאַווע?

הילכט עכאַ פּון טיפּסטער, פּון אייזיקסטער הויך:
און ווער האָט געוּשלאַקעט די גילדענע יויד?

דער עוקיז „איד“

איז עס יושרדיק, איז עס?
גראמט זיך עס מיט שכל?
אינסופיק — „דארט“ — א היכל
פילפאלדיק, דאך אומטייליק;
איין גוס, באנומען טויב,
איין שטומער „מיר“, אומצייליק.
און... קאפויערדיק-אוממעסטיק
א דגשל, אן „איבעלע“,
א שפילקע פיין פארנעסטיקט
אין לעבעדיקן לייב.
א פולסירנדיקער ווייטיק,
א גליפליגס קפיצת-דרך —
נישט-וואו, נישט-ווען, אן ערד.

איז עס יושרדיקלעך, וואויל,
דער גריליץ אין קאסמאס-נינון,
דער ווייטיק-צאן אין צאנלאז מויל?

לעש-אויס, צעטרעט די גליענדיקע קויל!
עוקר-זיי די שפילקע פיין,
פארדאמטן צלם — „איכל“ —
פון — אנדערש-קדושדיק — „אנכי“.

ווידערשפעניק

איך טרעט אינעם שאַטן פון אומעט,
ס'איז מיר גוט אין דער גאַרע פון פיין.
ווי אַ לאַשעק באַפרייט פונעם כאַמעט,
טאַנצסטו אויף זוניקן לאַן.

פון טויבסטער פאַרנעסונג געצויגן,
געשאַבן מיט דאַרן פון „איד“,
האַרטנעקיק שטייט, נישט־געבויגן,
— באַוואוסטזיין — קריצט וועלפיש אויף זיך.

איך שטרױכל אויף שטיין אין מיין גאַרע,
שטעל אויף אומקום, און שטרעק דעם האַלדז.
דו שוועבסט צו דער זענפטיקייט־גאַרע
אויף נאַרקאָטיק און שאַקל־טאַנץ.

פאַרטריבן פון אינדזל פון לעבן,
פאַרשפּעטיקט די שלעפֿ־שיף צום שאַל.
געמיטן באַנומען־פאַרנעבן,
אומבאַזיגט דאָס חלשות פון גרויל.

איך שלעפֿ אויף זיך בנדי־פאַרשפּילער,
דו טראַנסט דעם פאַרשטויסן־מונדר.
דערוואַגט נישט צו זיין קיין מיטשפּילער,
מיר ביידע, דאָס שטויב ביי זיין טיר ...

(אבס.)²; „ג” = נאכאנאנדיקייט

„אבסורד” געכפלט. מדרגה: „גון”.
דער פריז — א קריש פארקווארטן ברויט.
דו רופסט עם „פריי”; עם פלאטערט רויט.
דו פעכטסט אויף באריקאדן; דו שפייסט
אויף טויט.

דיין אייניקל וועט ירשענען, דערפאר,
א זאטן בויך.
עם נעמט אים שוין קיין עסן ניט,
קיין גילדערענע יוד.
זיין טראָן באַקילט אַ גענעץ־פעכער.
זיין שטומפיק האַרץ — אַ לערער פעכער.

וואָרט איז מאַט, געדאַנק איז מיד.
נאָר, פאַרשאַלטן זיי אויף אייביק יענער שד,
וואָס אָפּנערסן האָט דעם שלייער
פון מיין טרוים, מיין הייליק פייער,
צו זען די „גון”, אבסורדס מדרגה,
אויפפרעסן מיין וואכע רגע.

היי, רעב עמעץ, פון טרוים באַוואַכט,
פאַרטויב די שמיעה, פאַרשטעל דאָס ליכט,
הער נישט צום געשפעט פון לץ,
געפאַנגען אין דער וויסן־נעץ,
וואָס זעט די וואָר, דעם שפאַט דערפון:
„אבסורד” געכפלט. מדרגה: „גון”...

פרי-הארבסט

צעצויגענע שאַטנס אויף טיף-גרינע לאַנקעס;
געבליאַקעוועט בלאַ אונטער פוישעלעך גראַ;
זונס בלאַסע גאַלד פינקלט אַדיע
צו דערשטוינטן געוויקס, צו ווינטעלע פריי.

צעפלאַשעטער שויבער צערעשט אין ווינט —
די ווערבע, אין שוידער, פאַר אַנקום פון האַרבסט;
אַ וויג מיט די צווייגן, אַ שמיץ מיט די ריטער —
קאַשמאַרן פון ווינטער, אַ בשורה גאַר ביטער.

געל און וויין, אַראַנזש — בלעטער פאַלן רויב,
קרייזלען זיך פאַרקוואַרט, ווירבלען זיך אין שטויב.
גלייכגילט קריכט גאַך יאוש, איינזאַמקייט גאַנט באַנג.

מענטש, דיין ביין איז קאַלט — אַן אַדערויף אויף מאַרגן.
אומזיסט דיין אַנשטעל שטאַלין, ווען ס'זאָרגן שוין די זאַרגן.
אַנגסטן טובלען לייב, פאַרקלעמט אין פּחד-צוואַנג ...

צניעותדיק גרין.

ניקסנדיק גרין — תמימותדיק עופעלע,
ווינקט צווישן ריטלעך די בשורה
פון זומער;
ווי זילבער-באַשפּרינקלטער פּוך
אויף מיין קאַפּ —
באַגלייבטער שטאַפעט פון געציילט-לעצטע
טעג.

צערטלעכע זון פון מילד-בלויען מיי,
וויש אָפּ פון די וויעם
מיין ניפטיקע טרער;
לינדער, פיין פון מיין זיין,
איידער שלאָף ווינט מיד איין;

היל מיד אין דעקעם
פון פליושענער פאשע;
מוטער-ערד — שענק אַ שמייכל,
ווען איך זינק אין איר שוים.

צניעותדיק גרין, שפראַץ פון קבר אַרויס...

פאַרמייד פון מיר ...

ווי אַן עופעלע, פון ווינגל,
הייבט-אויף צאַרט אַ מאַמע,
פאַרזינק מיד אין דיין אייביק-שוים,
דו אַל-דאַס-אַלץ, מיין מאַטע.

נעפל הילט מיין ווינקל-וויי.
נעגראַבלט פעלדז פון דאַרנפייט.
רידל, אַקער, גלאַצט פאַרשעמט:
זשאַווער-וואונד — אויף סערפ און טרוים.

דעם יאוש-כליפ אין שויבער נאַכט,
דעם יאַמער פון יסורים-וויי,
פאַרמייד פון קעל, ווען שאַטן פאַלט,
דו אַל-דאַס-אַלץ, מיין מאַטע.

מעלאַנכאַליע

שיפּאָן-שאַרף שפּרייט זיך זאַכט —
חופּה-שלעפּ אויף שלוּוה-נאַכט.
לינדע ווינטלעך שנאַפּן ליליע,
האַניק, בעז, און מעלאַנכאַליע ...

שאַרבעט וועליאַן, ציטערט בלעטל,
אַוונט — כּלח — לעקט דער נעפּל;
האַר צעפּלאַסן, קליידער פּאַלדן:
פון דער בענקשאַפט די העראַלדין ...

זיסער ווייטיק, גליק-חולאַת,
גליט באַנער נאָך קוש פון דעת.
סודעט צווייגל בלאַט צו בלאַט:
פאַרפירעריש — דער אַראַמאַט ...

שיפעט שלעננל, שטעקט דאָם צינגל;
ווי אַ חלף שאַרף דאָם קלינגל.
שושקעט גרעזל, שוידערט בלימל:
— אַ בעכער סם פון סאַמעט-הימל ...

נאַכט-טומאַן — אַ צויבער-שאַל —
הילט, פאַרשלייערט — אַ וואַאל.
קלאַנג ניט-אויס אין זיס-אידיליע.
האַפּונג צאַנקט אין מעלאַנכאַליע ...

באוויליק, מיין גאט...

— ביימער-ישישים — די ליבשאפט האלט וואך —
באהעלטעניש, טיף אינעם סוד פון א וואלד,
א קוועלכל-בלעזל אויפן סאמעטן מאך,
א ווינטעלע-קוש אויף צארט-זיידן גראז;

א פיינעלע-טענצל אויף צווייגל אין בליט,
א בינעלע, שיכור אין בעכער פון צוויט,
קרוינען פארפלאַנטערט — באַשיצנדער דאך —
גאטישע בויגנס זיפן זון דורכן סכד;

— מיד האַרץ — חלום-ים, וויג פון נעכטיקע טעג —
איידער ס'דערשווימט צו דעם אייביקן ברעג,
באַשמייכל מיט חסד, באַשירעם מיט גענאָד,
א פענעצל שלווה, באַוויליק, מיין גאט...

מיין טרויער

קידער-ווידער מיט מיין טרויער,
הענגט, אין טיפן אומגעדייער,
א בלויער קליאַש, א קאַפּ-פאַרדרייער.

געוועלכט, געקערט אויף מויל-אַראַפּ,
איבער סערוועט — גראַזיק-פּליוש:
מיין גאַרן-מיין אויף גלוי-קאַפּ.

— א דימענט בלישטשעט — שעכט מיין טרויער —
פון דער טיפער קיל, דער בלויער.

די זון — א קארש, אין ראָזן בליט —
חלפט בלוט אויף מיין געמיט.

שטראַלן שפּיזלען קלאַר קרישטאַל:
שפּילקעס-שפּאַט אויף שאַטנאַל.

געלאַסן, שוועבט אַ תּכלת-טוך.
שטיפט — דערויף — אַ קעצל-פּוך:
פעדעם — שפינט — געשליפּן שניי,
קניילכלעך — בלאַנק — אין ווירבל־דריי.

פאַרשטויסן, ביי דער זויס פון הימל,
הויערט גרויער בער, אין דרימל.
צויטן אַש צופּט ווינט פון וויע —
שרעק, דראַט ביזן, די ברעם אויף שקיעה.

היפּוך-נאַנדיק, קאַפּויער,
קאַטשעט זיך דער בער, דער גרויער:
פאַרצוקער ראַטשקעט זיך פון לויער,
גענטערט — שלינגען מיך, מיין טרויער.

ווייען צונגן, וואויען ווילדער.
ציט-אַן חשכות, טעמפּ-געפּילדער —
אימה שלוקערצט — באַלנס וואַטן.
קנאַלן, קראַכן, בלייץ-גראַנאַטן.

זינזאַנירט אַ בראַנד-באַנגעט.
זינקט אין דנאַ אַ גליי-שטילעט.
פּלאַצט, פּיצפּיצלט קליאַש, דער בלויער:
פאַרקנסט צו חשכות — איך, מיין טרויער ...

עס איז נישט קיין בושה...

עס איז נישט קיין בושה צו שטארבן:
צעניין-זיך אין האַניק פון האַרבסט.
דיין קול — וועט אַ ווינטערלע אַרבן;
דערקוויקן אַ שפּערל — דיין גאַרב.

ליכט-פּלייך אויף בלעטער, די לעצטע;
געל בענקט אין פּלאַם — צונטער-רויט;
ער זאַלבוט דיך מיט טרייסט: „נאַר די בעסטע —
דעם סוד פון פאַרלעשן פאַרטרויט.“

עס איז נישט קיין חרפה: פאַרשפּילן —
אַן יורשים, אַן שפור, צו פאַרגיין.
דער אין-סוף צום לידיק טוט צילן —
צו גאַרנישט, דער מאַמען פון זיין.

זאַפּ-איין, זיי-זיך-טובל אין שלווה:
לשם יחוד גאַר-שפּעט מיט גאַר-אויס.
פון צווייג-וועב, אויף תכלתער קאַנווע,
שפיצן פון שיינקייט, שטיק-אויס.

עס איז נישט קיין בושה צו שטארבן:
געל בענקט אין פּלאַם — צונטער-רויט.
פון צווייג-וועב, אויף תכלתער קאַנווע,
אַ מענטערלע שטיק-אויס צום טויט.

... און גאָט,
זיין שפּילעכל — די ערד.
דער הוראָנאַן — זיין ווילדער פּערד.
ער יאָגט אויף אים אין וויסטער נאַכט. —
עס בליצט און קנאַלט אין פּעלד — זיין לאַך ...
פּלאַטערט זיינע לאַקן — ווינט.
זיין טרער, פון גליק, אַ רעגן שפינט.
ציטערט מענטש, און שוידערט וואַלד;
אויף פּוקס און לייב, אַ פּחד פּאַלט;
קוועלט נאָך הילכיקער זיין לאַך,
און טרייסט מיט זון די שעפּעלעך.
זאַנג און קינד — פּאַרגאַפּט, באַהעלט —
קרייזלט ווינטל פּונעם פּעלד ...

1935

פון פּלאַקערנדיקן דאַרן אַרויס

זיין וועל איך, וואָס איך וועל זיין.
זען וועסטו, וואָס דו וועסט זען.
מיסטעריעזער טעפּעך — צייט —
וויקלט־אויף, אַנטפּלעקט באַטייט:
עתיד — איך. כ'האַב זיך געשענקט,
מיט פייערשריפט, צו האַרץ וואָס בענקט.
די טיר איז אָפּן, נאָר פאַר דיר,
דו דאַרשטיק האַרץ, קום טרינק פון מיר ...

איך וועל ווערן, וואָס כּוּזעל ווערן.
וויסן וועסט, דיין זען, דיין הערן.
הבל — שאלות, האַרץ צעריסנס:
אומוואו, אומווען, אין — שליסל.

עתיד, עבר, הרף-עין —
איין געפלעכט; פאַרשווינדט אין אין.
דו און אַלץ — אַ שפּראַך אױם הױל —
פון בינהם גליענדיקער קויל.

הכל מיידט די פאַנגער-נעץ:
— רעזומע געבערט אַ געץ —
שפּאַגל-נייער סך-סך-הכל,
יערט אויף לעצטן כולל-הכל.

אַלץ איז אַנוואָם. די הױל — אַחד.
כאַטש געפאַלן, דעמיגאַט,
זינט קדמון-חשא, אין נידערנרוב,
הויזט די הױל אין אַלץ — דיין שטוב.

שבריי-כלים — שטנס נאַרע.
קלייב די שערבלעך — מיט שלעכטס, זיך באַרע!
לייטער פונקען פון דער קליפה,
כאַטש, ס'פאַרקנסט זיי, הױל — די חופּה...

בהו וויכערט אין דיין ברוסט.
ס'ערט דאָס זױערטייג פון גלוסט.
— אין פּלאַנטערווילד, געהאַקט אַ שמעג:
אויף כאַאַס רייט, צום אין-וועג!

איך — אין דיר. דו — שוועבסט אויף גליק...
דאך, ברוסט — פארסט: הערסט נחשם סיק...
פארבאטן פרוכט, פארזוכט אין פרעם.
צעלעכצט — באהעפט: פון 'איך-דו' — 'עם'!

קערן, תוך, קענסט נישט צעקנאקן.
פרעסט — פוסטן 'עם' — אויף ביידע באקן.
דער מיין, דער זין, גליטשט זיך פון האנט:
א פארהאנג פאלט — שטאכעטן-וואנט...

ווי א קמצן, סלינעסט גליקלעך:
גיריק, קלייבסטו ברעקלעך, פיצלעך
פאלשנאלד-וויסן. מיינסט — ס'איז דעת.
ס'איז קוילערמעסער — שפאלט-חולאת.

קלוגיששקע גאוה, פינקלט דיין אויג:
גארנסט-אן פיין אויף יסורים-סטויג.
פארצווייפל נישט קיין מאָל, צעבראָכן האַרץ, דו:
טויט פירט דיך צו מיר — אין מיר איז דיין רו...

לאַקערט תהום: איבער פונקט שפרינגסט צו פינטל.
אייביקייט שייַדט הרף-עין — אויג-פינטל.
כאַטש, א פאַרט אויף א פעלדז ביסט, באַלאַנערט, אַליין:
כ'זועל זיין מיט דיר, זיין, וואו נאָר זאַלסט נישט זיין.

איידער טויט ברענגט דיך צו רו,
צעוויכערט האַרץ, באַצווינגען טו.
פון פּלאַנטערשטעג, פון 'עם'-פאַרפיר,
אַנטרין צום קוואַל וואָס בעט ביי דיר:

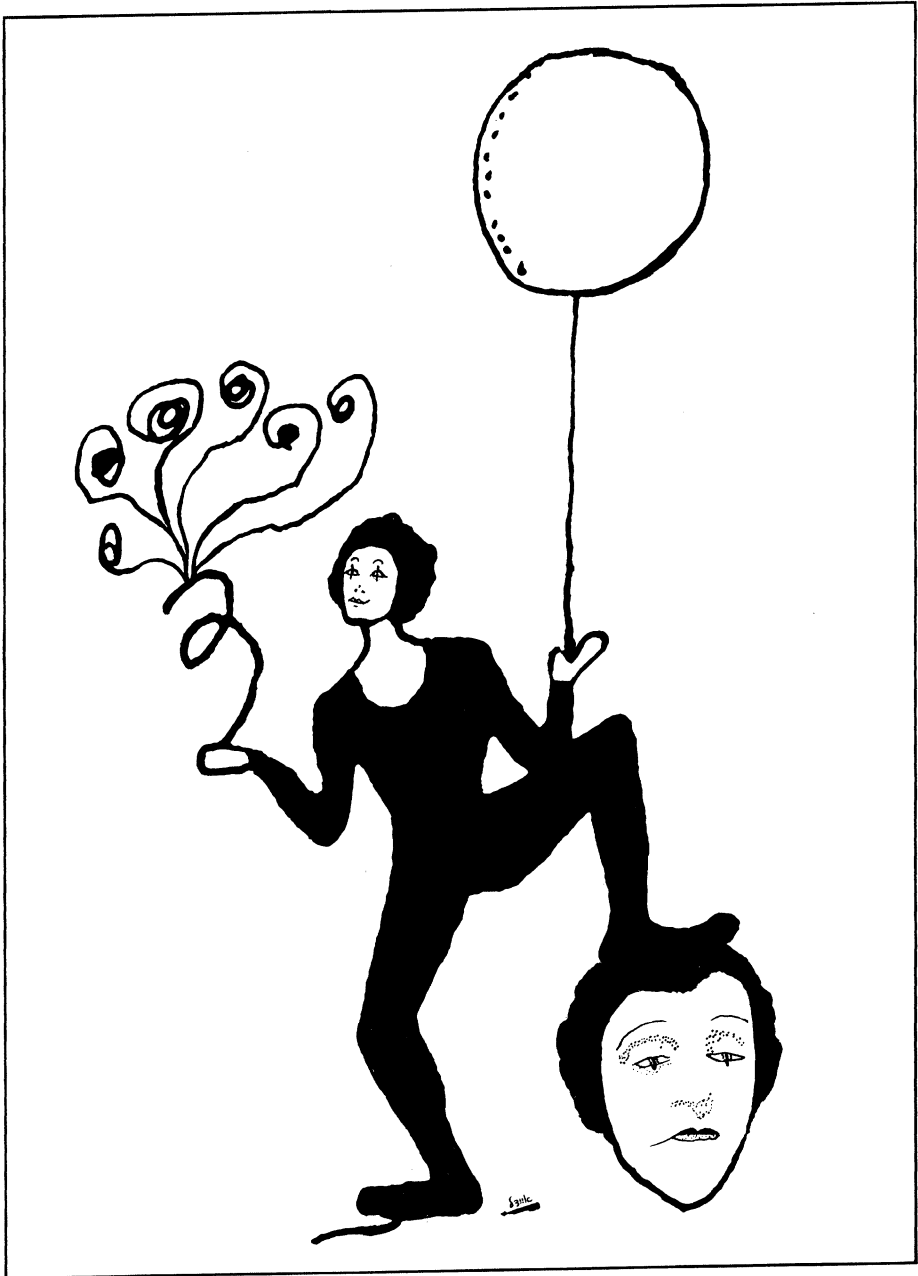
„דו דאַרשטיק האַרץ, קום טרינק פון מיר...“

שיר ארס

מכף רגל ועד ראש —
שרש לענה פורה רוש.
מי ידב לי לחש דך?
מי יסף לי דמעת דך?

טַן־חזון טבח אמש,
בערק היום מעזות השמש.
קין נרצח בסייטי הבל:
המציאו, המירו, התאבד בחבל...
תיוס־צמד, איש אָחיד, נבקע ליריבים.
קין לא נבוא — דס־הבל ברביבים.

שרש לענה פורה רוש,
מראש רעיון ועדי בוש.
מי יבכה הזזה מד,
יספג ועל, דמעת דך? ...



דאָס וואָרט

דאָס וואָרט איז געשטאַרבן.
נישט געטאָן עס זיין רעכט:
לוויז — צו טייער.
אין רינשטאַק — אויך רעכט...

פרעד, שרייט 'אַפֿ-און-פּאַפֿ-קאַנקרעט' —
קונסטס קרקע, קבר, טהרה-ברעט.

גלאַצט זשורנאַל — רענאַל-פּאַפּיר —
מיט אויטאָס, שנאַפּס, און שוימיק ביר;
מיט זייף, פּאַרפּום, זופּ, און יויד;
מאַדאַם פּאַלי טיק, סאַנקט פעטערבויד;
סעקס, גאַרסעט, מאַראַנצן-זאַפּט,
פּסיכאָדעליק, מענער-קראַפּט;
(פּריילין?) קרעם, און דעקאָרטע,
שאַקל-טאַניץ, און נעגליזשע.

אַ שאַד די טרער — אַרויסגעוואָרפּן!
דעם לינגפלעכטער, ווער טוט באַדאַרפּן?
— געשריבן 'טאַג' שטאַטס 'וויסטע נאַכט';
געשרינגן: „גליק!“ — אויף בייטש פון מאַכט...

נאָך וואָס די קרעניץ?

— די בלום איז פּלאַסטיק!
פּאַזע-פּראַזע — איקאַנאַקלאַסטיק...

דער הספּד: זייפּנבלאַז-סעמאַנטיק.
פּערזן, פּלעכט, מאַדערנער שאַלטיק;
סטענגעס ציט, ווייזט אַקראַבאַטיק.

— נישט ווערט די רייד, רב חכם-עתיק!
חיים ז'נישט (\neq) צו לעבן גלייך:
($ח \neq ר$)

לעבן — נאָר אַן אַדערויף.
טויט — אַ טיר פּלויז — נישט דער סוף.
($ט \neq ס$)

צעריים טומאן — פאַרפּלענד-חולאת!
חיים ז'כולל טויט און דעת ...
 $ח = (ט \cup ד)$

ביים זיך איין אין לייב פון זיין!
פליק-אויס זיין האַרץ! זוּף-אויס זיין פיין!
אין בלינד, דערבליק די פייער-קניול!
אין טויב, דערהער געוואָי פון הויל!
די הימלען פּראַלען-אויף די שויערן:
ס'ווערט, אמת-וואָרט, פון ס'ניי געבוירן ...

(הערה: ' \neq ' מיינט: נישט גלייך; ' \cup ' מיינט: איז כולל; ' \cup ' מיינט: יחד, באַהעפּטונג.)

שפּאַס

נישטיק האָט גענאַשט פון ניש'
אַ פּאַלומעסיק פון בלינדע פיש.
העשעט ניש': „דו הוילער נישטיק,
פאַשעסט זיך, און פרעסט מיין פּרישטיק!“

נישטיק שלינגט אַ יעדן קריש
פון פּאַלומעסיק פון בלינדע פיש.
ניש' שטיקט טרערן. טרייסט אים נישטיק:
„לער ביסטו, און ניש' — דיין פּרישטיק...“

מיסטער בייגל-לאקס האט די 'פלאַר'! ...

א וואונדער, א חידוש;
א קינד רעדט נאָר יידיש!
ס'איז דאָך בילעטן
צו נעמען!

אויף טעלער צעלייגן,
אין גאזעטן באשרייבן;
גאט'ס וואונדער:
א קינד רעדט נאָך יידיש!

האַט ווער באַשלאָסן?
אסיפות גערופן?
ווי וואַנט עס אַ קינד
אַזאַ עזות?

מען מוז עס פאַרבאַטן!
נאָר דאָן-קיכאַטן
דערלויבן מיר יידיש
צו שטאַמלען.

באַזאַלצן אַ 'סערמאַן'
'נעזענגע און טענצע',
אַ שפיציקן וויין,
מהיבֿי תיתי.

אַ קוועליקער יידיש,
פון קינדישן חידוש,
קען, חלילה, דעם 'נעבעד'
דערקוויקן.

מיר טאָלערירן,
שענקען אַ קרעכצל;
רחמנות —
אַ יידישע מידה.

הערט גוט, רבותי —
גענוג, די וחותר!
אַ סוף זאָל גלייך נעמען
צום עזות!

אַ חוצפה, אַ חידוש:
אַ קינד רעדט נאָר יידיש!
ס'איז דאָך בילעטן
צו נעמען!

קריעה צו רייסן,
אין גאַזעטן צו בייסן;
בייז-וואונדער:
אַ קינד רעדט נאָך יידיש!

יידיש לשון

יידיש לשון, קרעניצע,
געקוויקט האַסטו מיין שטאַם.
וויי איז מיר, פאַרצערן דיך
טוט ביטול, שנאה-פלאַם.

אַפגעהאַקט די צונג —
דו שמומסט אין רוטן ריוו.
פאַרשעמטער בעטלער, שליאַנדערסטו
אין היימלאַנד, תל-אַביב.

דער שאַבערניק פון ניי-יאָרק,
דער מאַכערניק פון יאָרק,
דער זשלאַב פון רויט-סמאַלענסק,
דער נאַרציסיסט פון פלאַנסק,

זיי אלע טוען שפעטן,
זיי שטייען אַנגעברייט —
דעם לעצטן קוואַל פאַרשטאַפּן,
דעם עכאָ פון דיין פלייט.

עס יאָווען זיך די מלאַטשעס —
זיי האָווען טון דיין רעכט:
„אוממינלעך זיך דערוואַרטן
אויף אַטעס אויסגעהויכט! ...”

געשוואוירענע באַגרעפער —
אַפּטרופּסים, דייע, ווערן:
אַ באַלאַזמירטע מומיע
איז ווערט די פאַלשע טרערן ...

יידיש לשון, קרעניצע,
דו קוועלסט דאך ממעמקים.
איך שוועב אויף דיר, דיין הייליקייט,
צו הימלישע מרחקים...

לזכר נשמת פינטשע בערמאן, ני"ע

וויגליד

אייליו ליוליו יידעלע,
צעלעכערט הענגט דיין פידעלע —
א זקן רופט דאס ציגעלע,
א זקנה לעכצט פון וויגעלע.

טויב און שטום דאס עופעלע —
נישטא פאר דעם קיין רופאלע.
קוועלט א ווארט וואו, יידיש —
ינוקא-קול, נס-חידושל.

אייליו ליוליו יידעלע,
צעלאמעט לינט דיין פידעלע —
א זקן קרעכצט פון בעטעלע,
א זקנה רופט דאס שטעטעלע.

פאלט דער פוירהאנג באַלד.
לבנה בלישמשעט קאלט.
פון חורבה גרילצט א גריל.
ס'טוט אייביקן די שטיל.

אייליו ליוליו יידישל,
עם פעלט נאך דיר א יורשל,
עם וואלנערט זיך דיין קדישל,
וויי איז אונדז, און ווינד.

געוועזן ...

געוועזן א כלה —
איצט, אלטע מויד.
די פאפירענע ליבע
גריזשעט א מויד.

פלאצן די טאצן
געלעכטער ארויס:
— 'אויף פאפירענער ליבע
געבויעט א הויז?'

צילעווען יינגלעך
שטיינדלעך אין שויב;
פארשעלט זיי די אלטע,
איינצאניקע, מויד.

טרייבט בעל-עגלה
א ליידיקע בויד.
— 'ער פירט דארט בטחון.'
קוועלט אלטע מויד.

דארניקע ריטער
אויף פערדישער הויט.
— 'בלוט פון מיין חתן' —
נקמהט די מויד.

שפעטן די יינגלעך:
— 'צוריק פון יאריד;
לער איז דער וואַגן,
אן פדיון — דער ייד.'

פלֹכט זיי די אַלטע,
בייצונניקע מויד:
— 'פרעכע יונגאַטשעם,
קינדער פֿון קויט,

בטחון — מיין פֿדיון;
מיין קוואַר שטיקלִ ברויט.
ס'זועט ווערן קריק כֵּלָה
פֿאַרשרומפֿענע מויד.'

פֿלאַצן די טאַצן
געלעכטער אַרויס.
שטעקן די יינגלעך
די צינגער אַרויס:

— 'בטחון, אַקִּמְחון,
אַ ליידיקע בויד.
געוועזן, געשמעזן,
געפֿליבן אַ מויד...'

מאנגער-סערצע

מאנגער-סערצע, זינגער-יינגל,
וואָס האָסטו אונדז געטאָן?
פאַרקוילט דיין ליד אויף פידל-צינגל —
דיין פאַק בליט רויטן מאָן.

איציקל, בן-יקירל,
מיר האָבן דיר פאַרוינדיקט.
בייגלמאָן און לאַקסערעג —
געטריבן דיר, געבראַנדיקט.

אַ, בייגלמאָן, אַ, לאַקסערעג,
עיר וְהיים דלבנה-שרעק,
פראַסטיק גליט דער שטערן-ציטער —
פחד פויקט אויף אומקום-ברעג:

קומען וועט דאָס ליד צו חלום —
קאַרבן וועט עס לייב און ביין.
ס'וועט דיין טאַכטער דיר פאַרלאָזן —
דיין זון וועט פלוצן דיין געביין.

גרינע בלעטער אויפן פידל —
יידיש וויאַניעט, וויינט.
סמיטשיק הייזעריקט אַ לידל —
פאַר גלות-נאַכט געמיינט...

סאַנקט-איציק

קומט דער משורר
צום שוועל מיט אַ פּאַק;
שלעפט ער מזמורים
אַ שפע פון זאַק:

אַ ליד צו די שטערן,
אַ ליד צו דער נאַכט,
אַ ליד צו אַ זינגער
וואָס וויינט, ווען ער לאַכט.

אַ שפּאַס מיט זכות-ייחוס —
פאַרשטעטלטע אַבות;
מיט מרדכי-הצדיק
טרייבט ער קאַטאַוועס.

באַלאַדע טעמט טערפקע —
רויט-מאַן אויפן דאַך.
זיס-טריבער צינינגער
בַעל-שם-טובט, האַלט וואַך.

גלאַצט, ביי דער טיר,
פאַרבליפט, די מאַדאַם:
„דאָ הויזט נישט, סאַנקט-איציק,
דיין רבינו תם.

דאָ וואוינט נישט דיין שניידער
— יידיש-ליד אויף זיין צונג —
די פעדעס פאַסטרינעט
גאַר אַן אַנדערער יונג.

בלאָנדזשעסמ דאָ, נעבעך:
טויב איז די פרעמד.
שטומט דאָ דיין ליד,
צעשליסן — דיין העמד."

גיפטיקט די טרער
אויף פאַרוויאַנעטער באַק;
שטופט דער משורר
די לידער אין זאַק.

זיינען מזמורים
נשמה און הויך;
קרייזלען זיי, שטייגן זיי,
העכער פון הויך.

שוועבט אַהין איציק,
פון אושפיזין באַוואַכט,
צו דער יידישער סוכה
מיט הימלישן סכך ...

שפּיל־פּלאַץ גראַם

הוידער, הינדער,
באַבעס קינדער;
הוידער העכער,
צום ספּערן־קליאַש!

הוידער, ווייטער;
ראַקעטן־רייטער,

פאנג א שטערן
אין צעפלאַש!

הוידער, הינדער,
ווינט די קינדער,
שיסט זיי גיך
צום מילעכוועג!

הוידער, ווייטער,
נאָך פארשייטער,
פלי אוועק
צום הימל-ברעג!

הוידער, הינדער,
פּלאַי-וואונדער;
אויפן הימל —
א יאָריד ...

הוידער, ווייטער,
מענטש צעדרייטער,
דאָרט ווי דאָ,
אָן אונטערשיד ...

הוידער, הינדער,
ווינט די קינדער;
הוידער נידער
פון ספערן-קליאַש ...

הוידער, ציטער:
ראַקעטן-רייטער
— ווי א שטערן —
אין צעפלאַש ...

הוידע

הוידע, הוידע, הויד און העכער.
טרינק לבנה פון די דעכער.
פאנג א שטערן אין זיין צימער.
אין לעבן-שטראם, צעלאז זיך, רימער.

זיווג — 'איד' און 'דו' — א נם.
'עם' — צעשיידט — א קאלטער מת.
אן דיר — זינלאז דער באשאף:
געליימטער גולם, כלו-טראף.

הוידע, הוידע, שוואונג און העכער.
שלינג אן אטעם ביי דעם וויכער.
רייט אויף ציג אין וואַלקנפוד.
צו קאסמאס-טיף, שוועב, כישוף-טוד.

פרעם דעם שכלם צוקער-וואטע,
בו, אויף סיריום, חלום-כאטע.
הינטיש — וויסן, חכמה — קאץ:
הענגסט אויף זיפנבלאז — געפלאצט.

הוידע, הוידע, גיך און שנעל.
כאפ דעם טינער ביי דער פעל,
שליידער אים אין כף-הקלע,
שווים אויף לעבנס וואסערפאל.

זקנימלעד

האַצקעט באַבעשי: האַפּ, האַפּ, האַפּ.
ציטערן הענטעלעך, טאַקעוועט קאַפּ.
שליאַרעלעך, שפיצעלעך, ליאַקערקעלעך-שוואַרץ
טענצלען צו נעכטנס אין בענקענדיק האַרץ.

האַצקעט זיידעשי: האַפּ, האַפּ, האַפּ.
ציטערן הענטעלעך, טאַקעוועט קאַפּ.
שעלקעלעך, מושקעלע, שמיווליעטקעלעך-שוואַרץ
טענצלען צו נעכטנס אין בענקענדיק האַרץ.

ראַזשינקע-קעפעלעך. שנייאיקער פּלאַקס
לאַשטשעט — צעפּלאַטערט — פּנימלעך וואַקס.
נערונצלטער פּאַרמעט — נעכתיבהט פּון צייט:
אויף שניטן, אויף קאַרבן, געלעכטערל רייט.

זיידעם שטייף-קראַנגן — און הערצל — ווייס, פּלאַנק.
דער באַבעשים שערצל — נאָך דרשה-געשאַנק.
שפעלמעלעך-ליפּן, שניטעלעך-אויגן
בליצן מילד-שפּאַסיק צום הימלישן בויגן.

— קלאַפּער-ציין, וואָס זייט איר אויסן?
'האַ?' און 'הע?' — און לוסטיק-דרויסן!
טרער אין אויגן — און קונדס-שפיצלעך?
פּורים-ליץ, אומזיסט — פּאַרשטעלט זיך! ...

רעדל דרייט זיך, פּאַדעם שפינט זיך
איינ מאַל, איינציג, איינס!
קנייטל ברענט זיך, פּלעמל עקט זיך
קליינטשיק, קלענער, אויס!

קינדיש קולכל. ליכט גלעט נאכט:
אויפגאנג פלאצט די שאַל ...
פאָדעם שפינט זיך, רעדל דרייט זיך
אייביק, מאַל נאָך מאַל ...

עמאָציע:

אַן אַקעאָן,
וואָס לעקט דאָס פריענדיקע זאמד
אונטער מיינע טאָפיענדיקע פים.

שוים-באַקרוינטע כוואַליעס
קארבן זיך און הייבן, צערענען און רעשן,
גרייט, געשפאַנט צום שפרונג,
צו טאָן אַ שלונג די שאַל,
מיין ווייניקייט,
די ליידיקייט,
מיין „איד“.

אַ זאַק, געפלאַצט,
זיפט-אויס זשמעניעס זאמד
דורך שמאַטעדיקע גלידער,
שפיצפינגער — פאַרקוילט —
פון פורפל-זון וואָס שווימט
אין קופער-ים, דעם הימל
פון העלישן הצות.

הענט — אַרױפֿגעשאַסן.
פּינגער — אײנגעקאַרײט.
ווי משה, אױפֿן סיני,
האַלט די לוחות צױי,
אַזוי האָב איך, פאַרריסן,
צו דער לײדיקייט באַװיזן
די פּורפֿל־זון פֿון חצות.

די טױבקייט — אומעטום.
אַן װידערקול — די שטום.
אַרויס רײס איך די פּורפֿל־זון,
די אײנגעװײד פֿון הימל.

געשליידערט כ'האַב דעם פּורפֿל־דיסק
אױף פעלדזיקע קינזשאַלן —
ס'האַט צעשפּליטערט זיך, צעבליצט,
אַ שװאַם, אַ העליש פּלאַם.
ס'האַט געזױגן מיך, געצױגן,
װיסטער װײנט, צום תּהום —
אױסגעשפּיגן מיך, געשליידערט,
צו דעם ברעג פֿון ים.

איך פאַרװײאַניע און צעטרױף זיך
פאַר דעם אַנפֿלײיך פֿון געפֿלײיך,
פאַר די שױם־באַקרוינטע קאַרבן
װאַס פּאַליען זיך צערייצט;
זײ צערענען און רעשן,
פּרעסן פּרײַס־קאַמל,
אונטער װאַקלענדיקע פּים,
פאַרשװײנדנדיקן גרונט...

פארשפילט א שעת הכשר ...

פאלט א שניי פון ציפערן,
וויכערן סימבאלן.
אין מח איז א דרד-רע
פון פעלדער, גרופן, תהומען.
מישט זיך דארטן הימל-ערד;
— זאגן פלעגט מין מאמע —
א נעבעכל — א דיפערענציאל —
עס ווארפט אויף שבעה ימען.
דער אינטעגראל, דער שלאנקער,
חלשט נאָר אין מיטן;
פון אין צו אין-סוף — דער תהום —
איז נישט קיין גלאטער שליטל.
סיגמא, אַמענא, און ... אַלף,
זיפן זיך צוזאמען;
שווינדלט פאַר די אויגן זיי
דער זאץ פון אלע זאצן.
דער אינטעגראל — א חלום-ליץ?
פאַרקוקט א שעת הכשר.
פון אין צו אין-סוף, סומיר;
פון קץ — דער סוד, דער פשר.
שליטוועגס, שפינוועבס, ציפערן ...
די וואך, אין אלץ, מיר שולדיק.
דו וואַרעלע — ווי יידעלע —
דו עמא, עמא פזיזא ...

(הערה: 'פעלדער', 'גרופן', 'דיפערענציאל', 'אינטעגראל', 'סיגמא', 'אַמענא', 'אַלף',
'זאץ פון אלע זאצן', 'פון אין צו אין-סוף', 'תהומען', 'סומירן' — דאָס זיינען מאטע-
מאטישע באַגריפן.)

צוויי-מאַל-דריי: קאפידרעך!

מיין אָרעם — שטערן-פריסיק.
איך — אַ לעקל רויד —
קרייזל זיך צו 'אומוואו',
פאַרשווינד אין פאַרט 'אומווען'.

טעלעבילד-אַנאַנס?
אַ שיינדייט שוועבט אויף ווינט?
„אסותא!“ — סלינעט פאַיאַץ —
„אויף וואָר — ניסט באַבעס הונט!“

פאַרטויבנדיקער קלימפער,
אין שאַרבנס פוסט געפעס?
— אַנצייניקער אַזאַרטניק
שמייסט ווערפלעך פון טראַפען.

וואָס קלעקטשעט דאָרט אין קעסל?
— אַ לאַקש יאַנט-נאָך אַן אַרבעס:
אויף שטשערבגראַף — קרוע-בלוע —
איין נעכטן האַצקעט באַרוועס.

— 'סיגמאַס', אַפּבילד-זאַצן,
'שפּליטערפעלד'-באַנער.
— ריבאַ-קערן-עסיק —
קאַמפּיוטערס ווידערקער.

„צוויי-מאַל-דריי: קאפידרעך!“
— ראַיעט מיר אין קאַפּ —
„חברה-מאַן, דו דרימלסט
אין אַ זידנדיקן טאַפּ...“

וועקט מיך אויף באצייטנס!

ס'ציט-אָן די שעה פון צאָרן.

אַ טעלעוויזאָר-וויזלטיר

שפיזט מיך מיט זיין האָרן ...

(הערה: 'סיגמאָס', 'אָפּוילד-זאַצן', 'שפּליטערפּעלד' — זיינען מאַטעמאָטישע טערמינען; 'ריבאָקערן-עסיק' איז אַ ביאָכעמיש-גענעטישער טערמין; 'ווידערקער' איז אַ קיבער-געטישער, אַ פּאָליטיש-וויסנשאַפּטלעכער טערמין.)

טוישן, טאשן, איבערטאשן

— אין עמק-הבכא, גליקט דעם רשע —
קיילט דאָס לייב, זיין שווערד.
לאָז נישט רויבן שענסטן חלום:
פאַרלענדן שלעכטס פון דער ערד.

צי-אַרויס די 'ריש' פון 'רשע',
פלאַנץ אין האַרץ פון 'פיינד':
ווערט ער, על-פּי-נשם, נחפּך
אין אַ גוטן 'פריינד'.

ציליע אות-נאָך-אות אין קלפי,
טאַש אַהין-אַהער:
לאָססטו זיך מיט פיינד פון נעכטן
אין אַ יידישער 'שער'.

רעשט שער צו 'שער-השמים' —
שטורעם — 'שער' — ציטערס.
בעל-כרחו, 'שער' טרינקט לחיים —
אין מתיקות, צענייט דאָס ביטערס.

פלעמלט 'עין': שפראַין-אויף יושר!
כ'ניי-אויס זיך טוישן מיט 'דיש'.
קוליע 'קישע', שפרינג-אויף 'עיש' —
בשר ודגים, און... י"ש.

הוליעסט-אַפ א לעבן-לוקסוס,
פאַפסט אויף העלפאַנדביין.
'עין' — אויג דו, נישט געזעטיקט,
ביז עקש-דין, אויסגיין.

עקש-דודים, ליבשאפט-בעטל,
ווינסט א לעבן-אַפ.
עקש — קבר, סוף פון צעטל —
פאַלט א מידער סנאַפ.

אין עמק-הבכא, גליקט דעם רויטן
— האַריקער פעלץ און שווערד —
שענסטן חלום, לאַז נישט טייטן:
זייען נוטס אויף דער ערד.

עיש, יושר, אייביק-שלום,
בשר ודגים און י"ש;
חלומסט, ברודערקע, א חלום —
פּאַפּיקי-ת-בְּרֶשׁ...
פּאַפּיקי-ת-בְּרֶשׁ...



דאָס אייז-צעפל בלישטשעט, טריפט-טראָפּ.
ס'צעגנייט ניט דער שניי אויף מיין קאָפּ.

דער נעזבוים לאָזט טריפן זיין סאָק.
אַ מאַרץ-ווינטל שטיפט מיט דיין לאָק.

גרינאווינקע ליבסטע, נישט מיין,
אַז ליבשאפט נאָר יונגוואַרג באַחנט.

ווינט שעפטשעט: „הער-אויף זיין באַטריבט.“
נאָט שמייכלט: גרייז-קינדער פאַרליבט ...

דערקוויק מיד

דערקוויק מיד, לאָז הערן אונדזער נעכטיקן ניגון:
פאַרלעגערט — מיט באַוול — דער מאַרגן.
אונדזער קאָפּ, האָט דער רעזין נעמאָן דאָן פאַרווינג,
אונטער סאָסנע, צעשושקעט, אָן זאַרגן.

פאַר וואָר, עס איז קלאָר, כּווער אַ קנאַכיקער בוים.
דיין פנים, שמייכלט ווייטיק, גערונצלט.
אַ טאַנץ און אַ שפרונג, לאַמיר קושן די זוים,
די שלעפּ פון דער ליבע, אומגעקינצלט.

דער שטורעם פאַרוויסט האָט די שיין פון דעם טרוים.
שיפּראַכיק אויף שוימיקן מאַרגן,
מיר שטיפן אויף פעלדז-ציין אין נעכטיקן שטראָם.
געהייליקט אין ליבע — די זאַרגן.

לאַקט שאַטן פון סאָסנע; דער רעזין שמעקט פריש.
מיר פאָדן דעם ווייטיק אין זאַמד.
געבענטשט איז דער בעכער, דער וויין אויפן טיש.
די ליבשאפט שוועפט איבערן לאַנד.

מיין מיידעלע

שמייכלט מיין עופעלע;
א נאָלדן רייפעלע
איר עפעלע-קעפל
באַרעמלט.

בעכערל-מיילעכל
נלעקלט אַ קולעכל;
מיין האַרץ, ווי אַ סטרונע,
צוויקט גליק...

גלוסטיקע ליפעלעך —
בלימעלעם שעלעכל —
קרישמאַלענע טויעלעך
טריפן.

אייגעלעך-דימענטלעך,
תכלתע הימעלעך,
וואַקנדלעך פּוכענע,
שפיגלען.

לאַשטשען זי ווינטעלעך;
שלייערן נעפעלעך —
חלומות געהילטע
אין טיולן.

פאַשען זיך שעפעלעך;
גראַז — פּליוש און סאַמעטל.
קוועלעכל בלעזל
פאַרשיכורט.

חלום, מיין פיצעלע.
שמייכל, מיין עופעלע.
דאָס פאַסטעכל וואַכט,
און באַשיצט דיך ...

אברהמעלען — מיט ליבשאַפט

ביימל מיינס

פלאַנצל מיינס, נעזביימעלע, פאַרריסן וואַקסט, און בייניק.
אַט קושט עם זיך, אַט שטיפט עם מילד, מיט ווינטעלעך פון פּרילינג.
ווי אַ זשיראַף-האַלדז ציט זיך אויס דער לאַנגער, שלאַנקער שאַטן.
עם קערט אַ סני-נהור קרוין — צו זון — אויף איר באַראַטן.
בלינד נעבלעטער שמייכלט שולדיק, זעגלט העט אויף נאַטס באַראַט.
בלעטלעך שאַקלען-צו, אויף „מסכים!“, אַ תחינה, פרום, צום ליבן נאַט.
שאַטנדלעך, אין צאַרטן פלאַטער, שפילן גרין אויף וויניק-רויט.
הילט דעם אומעט הוילע שמחה, ווי אַן אַרבעסל די שויט.
רוישט די קרוין אין זיסן ציטער, רויט באַזוימט מיט גאַלדן גלאַנץ.
שאַטן צאַפּלמ, צעשיט די שטיל אויף זאַפטיק גראַז, אויף בלום אין טראַנס.
בלעטלעך שנאַפן פאַלד פון סוד, ציען פעדעם פון אין-סוף.
פינקלט טראַפּן-טוי אויף זאַנג; בוקט זיך: ברוך! ווינט זיך: האַף!

פּרילינגדיק

סודותדיק, דער קילער גרין
טרינקט אין קליאַש פון תכלת:
אַ שיכור בלעטל ציטערט דין
צו יענעם ברעג התפעלות ...

הלומט אַ שרעטל אויף זיין כישוף-בעטל,
וואָס הענגלט אויף זילבערנע שטראַלן,
ער קלעטערט אַ נעץ וואָס ציט זיך פון העט
ביז הימליש-לבנישע שאַלן ...

— לבנה-נעץ קלעטערער, קלאַוויאַטור שפּרינגער,
פאַרפאַלענער טרוימער, פאַרכישופטער זינגער,
ציטריקער מימיקער, זעער, פאַעט,
אַראַפּ רייס דאָס טרוימוועב פון דיין כישוף-בעט.

הלומט ער ווייטער, ער שטייגט אויף אַ לייטער
און צינדט-אָן אין הימל אַ פאַקל.
רייט אים אַנטקעגן דער פינצטערניש-רייטער —
טוט זיך דער סולם אַ וואַקל ...

— סולם-נעץ קלעטערער, הימל-ליכט צינדער,
פאַרפאַלענער טרוימער, צויבער-פּרינג בלינדער,
ציטריקער מימיקער, נביא, פאַעט,
אַראַפּ רייס דאָס טרוימוועב פון דיין כישוף-בעט.

הלומט ער ווידער, ער הערט אַ האַרמידער
פון רצים און ס"מס לאַפּיטוטן;
זיי טרייסלען דעם לייטער — די גיפטיקע ברידער —
ער זינקט פון סמאלס רעקרוטן ...

— צויבער-טרוים וועכטער, עלנטער פעכטער,
נישט אייביק וועט זיגן דער שעכטער.
ציטריקער מימיקער, זעער, פאַעט,
אַראַפּ רייס קאַשמאַרוועב פון דיין כישוף-בעט.

חלומט ער דווקא, ער הערט א ווילד האווקען,
פארטרייבט ער די הינט מיט א שטעקן.
ביים ברעג פון שטילוואסער, אויף גראַזיקער סטעשקע,
א שאַד איז זיך איבערצואוועקן.

— חלום פאַעטעלע, באַצויבערט דיין בעטעלע —
עס הענגלט אויף זילבערנע שטראַלן.
ציטריקער מימיקער, זעער, שפּרינג-שרעטעלע,
שפּין טרוימוועבס דורכזעאיקע שאַלן ...

באדעקנס ...

שטופ מיין לאַדקע אָפּ פון זאַמד,
לאַז וואַסער-צונג זי לעקן.
מיין וויגל ציט צום אויג אין וואַלד —
א כלה ביים באַדעקנס ...

די זון, ווי אַ נעטרייער חונט,
טוט מיין וויי אויסלעקן.
יער איד אויף אין גלוםטעניש
ווי אַ ראַשטשינע אין בעקן.

ווארט אויף מיר אין חופה-וואַלד
דער טויט, צי איי'ערלעבן?
דער שלייער שפינט אַ פאַדעס באַלד —
א וויקעלע צו וועבן ...

מיין לאַדקע, אויפן אויג פון טייד,
א וואַסער-צונג טוט לעקן;
פון דער בענקשאַפּטס קיניגרייך
זי לאַדט מיך צום באַדעקנס ...

אויף סטרוניעס פון נאכט

א טרער צופט די סטרוניעס פון נאכט.
א פראכט-צוג — פארעלטערט — פרייכט מאכט.
סימפאניע בליצט פייערווערק-שטויב
צו הימלען — אייזטויב צו דער לויב...

דראָטן צעווירען מיין פענצטער —
ציטערן נאָטן אויף זיי.
די נאכט — צווילינג-איך — אויף דער עלטער.
געפענטעט, איך גלאַץ אויף איר וויי.

ניכטער, שאַרפּשפּיריק, צעוואַכט:
געפאַנגען — אַ בלעזל אין טייג.
אין צוואַנגען פאַרקלעמט, כ'שטום פאַרשמאַכט:
מעסערדיק פיין — מינדסטער ניין.

ערד, ביסט פאַרביי היינט ביינאַכט.
— קאַצנשפּרונג: האַפּונגבלי צו פּוילזאָך —
האַסט געוואַנט — דאָך, פאַרשפּילט — לעצטע שלאַכט.
צאַפּלסט, גרוילסט, איבער תּחומיקן בראַך.

אַ פעע צופּט האַרפע — האַרצם ציטער.
בענקשאַפט — כלות-נפש — גרייכט עטער.
זילבער אויף גראַנעט-געזיכט
מיניעט וואַאל: צפּון-ליכט.

אייזפלעכט, קרישטאַל, קאַנדעלאַבער:
עם קלינגלט, עם פינקלט, עם בלענדט.
מיד שווענקט — קאַטאַראַקטן אַריבער —
אַ שווימיקער שטראַם מיט אַ פענד.

טאנין פעע, אויף ראנד פון ניאגרא.
פלעכט-אויס אירע שפרייאיקע צעפ.
פארהיל מיד אין אירע טומאנען.
פארפלי מיד צו הימלישע טרעפ.

באהאלט מיד אין נישעם, פארהוילן.
וויקל — אין מיסטישער שאל.
אויסערצייט, אויסערארט, טו באפעלן:
מיד ליוליען אין וויג פון וועלטאל.

בוי — פאר ערד און פאר מיר — צויבער-הייפן!
לינדער, וויי! זאלב די וואונדן, פארבינד!
וויש, פעע, די אַנגסטן פון שליפן:
איך-ערד-נאכט ווער גענעזן אצינד . . .

סאַנקט וויטום טאַנין

שאַקל, שלענגל, שאַקל, שלענגל:
קאַטערס יאַמער, וואַיעט דזשאַנגל.
קעציש מיאַוקען, וויכערס קלאַנגן:
סערפ שפּיזט כּמאַרע — זאַנט-אַן פּלאַנגן . . .

שאַקל, שלענגל, וויג, און צאַפּל:
שלומפּערמויד — פאַרריסט קאַצאַפּל.
גומעלאַסטיק — היג און קריק:
ניכפּה-קאַזשעלַקע — א פּליק.

שאַקל, שלענגל, וויקל, צאַפּל:
תּאוּוה בּלישטשעט פּון שוואַרצאַפּל.
הינטן פּלעכט זיך. ווילד טוט לאַקן.
קניע-בייג — א פּאַננער-האַקן.

שאַקל, טוליע, וויג, און ציטער:
גלוסטונג איז דער נאַכטס געביטער.
צאפלען ציצן — פון טייך אַ פיש —
אַפֿל־רייך צו הפקר־טיש.

שווינדל־דריי — ווירבלען אויגן.
יונג אין פיבער: מאריאַנעט.
ניט־גוטע שפּרינגען פּייל־פּון־פּויגן
אין ווילדנעדריי אויף גליי־פאַרקעט.

קאַרוסעל צום זיבעטן הימל:
אייביק־חלום אין גליווער־דרימל.
הענט צעפאַכעט, גוף צעהוידעט,
מטורף יונגוואַרג שעפטשעט, סודעט:

„אייבערהערשער, אַל־דאַם־קענער,
שענק אונדז רגעס, וואַרף־צו קערנער
צייט — הויל־ליידיק, טוב, פאַרשטאַרט —
פון ניכטער־פינקל נישט גענאַרט.

האַרץ — פאַרשטיינט. געליימט — די גלידער.
פאַרשע שמייכלען — שוידערס ברידער.
נישט מיר בענקען. נישט אונדז אַרט.
שפינען לאַז דעם גולמאַט!

פאַשער אונדז פענעצלעך פון צייט!
— די אַמאַם־שוואַם נישט ווייט שוין רייט... —
לאַז כאַטש אַטעמען אַ שעה
אין אונדזער וויג־און־צאפל רו!...”

כ'האָב געוואָרנט דײך ...

כ'האָב געוואָרנט דײך, געדענקסט,
אז קומען וועט דער טאָג ווען כ'זועל אַוועק.
און ס'איז געשען. —

פון בענקען, נאָך דיין וואַרעם וואָרט, שוין מיר,
איז נמאס מיר מיין קנעכטיש האַרץ,
וואָס קיינער לאַזט אויף נאַכטלענער אַרײן.

געמעסערט האָבן מיינע רייד מיין אייגן לייב;
גיפט געטריפט — פאַרסמט די אינגעווייד.

מיט טעג, הולטייאישע, האַסטו מײך געשמײסן;
געבייטשט האַט מײך דיין הפּקרדיקער לאַך.

האָבן אויגן, נוטע, צונעקוקט מיין פיין,
באַלאַמירט מיין רויע וואונד; געטרייסט,
די אַנגסטן איינגעזאַפט, באַפייכט מיין ליפּ;
געוויקלט מײך אין שאַלעכלעך פון רו.

האָב איך אויפגעשפּראַצט, באַנייט, מיט האַפּנונג און באַנערן.

וואָס זשע שפּרייטסטו נעצן אויס, לאַזסט די תּאוּוה יערן,
צעוואַלנערסט דאָס געצעלט פון לעצטער טרייסט?

כ'האָב געוואָרנט דײך, געדענק.
און ס'איז געשען.

זומער-רעגן

קנוילן כמארע הענגען שווער.
אנטענעם שמעלן-אן געהער.
שפיזל-בארד דארנט דעכער.
טעלעוויזאָרם האַרכן העכער.

רייסט זיך דראַט צו שמאַל-וואַל צויטן,
וואָס באַמבלען זיך פון זויס דעם רויטן,
שמייסן אַנגעפוישטע אייטערס —
צעגליט, באַהעלט פון שקיעה-שייטערס.

געשוואַלענע, ווי פולע לאַגלען,
שוואַרצע וואַלקנס דראַען האַגלען;
וויכערס ווילדע, ליקעס שטויבן —
זאַנג צעשוּיבערט — דרעשען, רויבן.

משופּרינעם קרייזלען זיך שוואַרץ-פעך:
ריון ווילדע — צום געפעכט —
אויף צערייצטע ווילטירן,
אַנטקעגן שטורעם, גאַלאַפּירן.

בייזע זשופּרעס — קעפּ געבויגן —
רויטע יוכע אין די אויגן,
הערנער, אַנגעשפּאַנטע פּיקעס,
קראַכן, ווי אויף קיזל-שטיקעס.

בופּלאַקסן — אין געראַנגל:
אין הימל, וואַלנערט ווער אַ מאַנגל,
קוילערט ווער אַ קלאַץ אויף שטיין,
קנאַקט אויף שפּליטערס שטשערבעס ביין.

רייט אַ לין אויף בעזעם-בליין.
אַ מוזיק שלוקערצט, קייכט פון היין.
פלאַצט און קנאַלט אַ וואַלקן-פלאַז.
קנאַקלען טויזנט שערבלעך גלאַז.

פלייצט דער שויבער וואסער-שויטן,
צוואַנט די שטראָזן און די ברויטן.
טענצלט טרעפל קעגן טראַפּ —
שטעקט די זון אַרויס דעם קאַפּ.

וואַסערפלאַך — אַ שפיגל־טיש;
לייַע שטיפט מיט זילבער־פיש;
נעל ווינקט גליק אויף גרינעם סוד;
בלאַט לעקט ליכט — קוועלט שיכור־לום.

ווערבעס, אַננעפוישט מיט שטיל,
זוואַגן צעפ אין טיפער קיל.
פלאַפלט לאַדקע — שמיכלט טייד:
שלוזח שפרייט איר קיניגרייך.

מיידל־בלום, אין מאַרקזעט;
ליפ טעמט זאפטיק, אויג פאַרבעט
יינגל־פעך אויף קופער־גלאַנץ;
ליבשאפט שפינט אַ בענקשאפט־קראַנץ.

אַלטוואַלד פלעכט דעם חופּה־סכך;
פאַנגט די לאַדקע אין איר טראַכט ...



נאָר פון שמחה דינט מען ג-ט:

אוי, וואו זשע נעמט מען שמחה?

אוי, וואו זשע נעמט מען שמחה?

— טרייב מיט נוואַלד די מרה שחורה,

וואַרף דעם יאָד, און האַף צום בורא:

עצבות איז עבודה זרה —

שעפ זיך אָן מיט שמחה!

נאָר מיט שמחה דינט מען ג-ט:

אוי, ווי זשע נעמט מען שמחה?

אוי, ווי זשע נעמט מען שמחה?

— פחד-יצחק טרייבט די מורא.

נעם דעם עול, און האַף צום בורא:

שמחה הייסט דאָך אונדזער תורה —

שעפ פון קוואַל פון שמחה!

נאָר דורך שמחה דינט מען ג-ט:

אוי, וואו זשע נעמט מען שמחה?

אוי, וואו זשע נעמט מען שמחה?

— זינג דעם ניגון אַבער-ווידער:

ר'איז אַ היילונג פאַר די גלידער —

„כל עצמותי“, גוטער ברודער,

אַ סגולה איז פאַר שמחה!

פּויליש-ייִדיש־לעך

שאַבישוויפּס האַלדזט שפּייסצינאַכטס —
טשיזשמים קישן לאַטשן.

די תנאים מעטשים איפּדיוואַך —
ניש, באַכ'שעם, קא' דאַטשן...

פּאַנטאַפּל, יאַקלאַך, טשיפּיקליאַד,
זאַמשנע שטיוויליעטן.

דא' ברחן 'עט צעגראַמין זאָד:
צי נעמין אָף ביליעטן.

שבת־דיקם (ניגון)

איך טובל זיך אין שטיל
פון שבת־דיקן שחרית.
שלייערלעך פון שלווה
נלעטן אויס די גלידער.

די גנאָד פון דיין מנוחה —
אַ זיילונג פאַר מיין ווייטיק.
מיר דאַרפן זיסער טאַטע,
דיין כול־שבת נייטיק...

וואַרצלען

מיין ברודער, יעקב,
צום אָנטאָן די פּראַכט פון שיבה.

מיר זיינען די וואַרצלען,
מיר זיינען דער שטאַם;
מיר זיינען דאָס צווייגן-געפּלעכט
אין געפּעכט מיטן ווינט;
פון בלעטער, דער שויבער
צעשריגן אין שטורעם,
צעליאַרעמט אין בליץ און געוויטער.

* * *

מיר שווייגן אין גליווער,
אין שטומען געהאַרד
צו דער שמים פונעם זומר,
אינעם שעפטש פון שאַרייען,
אויסן שום פון דער שטיל;

זום שאַרד פון די פּאַכענע פוישן
וואָס זיישן קרישמאַלענע טרערן
פון שטערן, עקסטאַטיש פאַרציטערט;

זיי ציען וואַואַלן,
פון ציטריקער צניעות,
אריבער שוואַרצאַפּלען,
וואָס פּלעמלען דורך וויעם
פון זיידן-געשפינס,
איבער בלאַ פון דער נאַכט.

פאַרוואַרפן אַ שלייף
פון פאַרכישופטן פאַדעם,
פאַרטשעפעט אין צאָן פונעם מולד,
מיר גאַרן דערהערן

כאַטש אַ טראַף פון דער האַרף,
אַ זילב פון צעזונגענעם זיטער,
אַ קוצו־של־סוד פונעם פרדם...

* * *

זילבערנע סטרונע
אויף גילדערנעם זיטער,
באַשער אונדז די זאַלב
פאַר פאַרבענקטע געמיטער,
באַוויליק דעם טוי
וואָס דערקוויקט דאָס געבלעטער.

* * *

מיר זיינען די וואַרצלען,
מיר זיינען דער שטאַם;
מיר שפּרייטן די זוּימען
אַריבערן ים:

צו האַלדון

די זאַמדיקע ברעגעס;
דרינגען אין שפּאַלטן
פון קנאַכיקע פעלדזן;
צעקרישלען דעם נאַקן
פון נאַקעטער פרעמד;
באַפייכטן מיט אַנגסטן
פאַרשרפעטע קאַלכן;
פוישן מיט טוי
פונעם אייביקן טרויער,
און לאָזן אויפיערן
— פון ליימען פאַרקווארטע —
אַ שפע פון רוייערד,
אַ בענטשונג פון ליעם...

* * *

מאכט זיך:

א בלעמל פארוועבט זיך,
פארליבט זיך, ביז אויסגיין, אין בלוי;
ווי א פעדערל, פליט עס, פארשוועבט זיך
צו וואלקנדלעך, ציפקעלעך שניי.

עס טוקט זיך אין פרעמדקייט, אין קלארער,
און חלפט דעם שטאם מיט פאראכט;
פארביטן: די שכינה אין טרויער —
אויף פלעמל פון האלצפויגל ביינאכט...

אים דאכט זיך: בלויז זענפטויקייט היילט אים;
וואַנלאַז, שוועבט יעדער אויף פאך;
פארעקשנט, עסט־איין זיך אין אורערד,
זיין שטאם נאָר, פארשימלט מיט מאַך.

סמאל, געשלייערט אין ליבשאפט,
בלאנקט קלאַרער פון ציכטיקסטן שניי;
מרחקים אוועק פון די וואַרצלען,
אנטפלעקט ער דיר פעך־שוואַרצע ציין.

סמאל בריט־אויס דעם צפעונוי;
צו אים איז פארנאָפלט די שלאַנג;
דעם אור־סם, זיי זויפן, פון חשכות —
די שנאה פלאַמט־אויף פון תהום.

עס ציט־אָן די כמאָרע, די שווערע;
די וואַלקנדלעך — פיקסלעך, געמיין;
אין ווילדן געווירבל פון בורע,
דאָס בלעטעלע פלאַטערט אַהיים.

עם בענקט צום געפלעכט פון די צווייגן;
גייט-אויס נאך דעם סאָק אינעם שטאַם,
נאָך וואָרצלען וואָס זייגן פון קוואַלן,
וואָס ריזלען אין אייביקייט-ים.

עס פאַלט-צו און קושט-אויס די קאַרע,
די סענקעס, דעם פאַרמעט אויף בלאַט;
פון בוים — איין-אַליין קעגן באַרע —
שפּרינגען פיקעס קריק, שטשערביק און מאַט.

עטרות — די פראַכט פון עקידות;
אין גליי-קרעניץ — דאָס ליכט פון באַשאַף;
פאַרכטיק — אין קיטלען — די עדות,
אַז וועלט איז נישט ווירבל פון טראַף.

וואָרצלען און שטאַם זיינען עיקר.
דאָס פליטערל — פּלירט אויף אַ וויל.
מיר טרינקען פון הייליקן בעכער —
זיי פּויען פון שליימיקער הייל ...

* * *

פאַרקנסט צו די גלאַריעס פון נעכטנס —
מיר לעבן אין בלוטן פון היינט;
דעם מאַרגן — אַן אייביק געשעען —
האַט אַהיה, ביים סנה, אויסגעשפּרייט.

מיר וועלן באַשטיין אין געראַנגל —
פאַר אונדז טוט זיך שפאַלטן דער ים.
מיר נערן דאָס שפּראַצלי, דאָס צווייגל:
מיר זיינען די וואָרצלען, דער שטאַם.



אינהאלט

א. ויהי בימי ...	זייט
חלק א: ספור נפלא מפי זקן מופלג רזא בן מחר	9
חלק ב: חבד בן יחבש חי וקים! חי וקים!	22
חלק ג: פראפעסאָר גרין איז נמאם וויסן	38
חלק ד: פראפעסאָר גרין גייט אנטקעגן ...	48
ב. ונקיתי דמם לא-נקיתי ...	
מבשר	69
מיר פרעגן ...	70
שומר, מה מליל?	72
שפילפלאַץ באַלאַדע	74
ברודער	75
קינה	76
אין קלעם	77
קלאַנגען אין דער נאַכט ...	78
פון נעפּלען	80
כ'בין פאַרביי ...	82
קלאַנג פון אַ גליאַווינע געראַטעוועט פון שייטער	84
כאַטש איך שריי ...	85
אַ, שעלט זיי!	87
היט זיך! ...	89
סמיקער בעכער	90
עם מיידט מיך דער שלאָף	91
טאַל פון פאַרטרוקנטע ביינער	92
הער ...	94
פאַרטרייב די שוואַרץ-מלכה פון איבער די שטערן! ...	96
פאַרהוילן פנים	97
פון חשכות צו גרויס ליכט	98

ג. וכצפרים האחות בפה...	
וואו איז דער אַנקער?	105
ס'איז דער קאַפּריו פּונעם האַר...	106
עס רייפּט דער האַרבסט	107
שניי	108
וואוהין?	109
קלייב דיר אויס דיין מיטאַם...	110
וועגווייזער פּייל?	111
דער רויבער פּון רו	112
שטורעם	113
ווער האָט געשאַכטן די גאַלדענע פּאַווע?	115
דער עוקן „איד“	116
ווידערשפעניק	117
(אַפּס.) ^ג ; „ג“ = גאַכאַנאַנדיקייט	118
פּרי-האַרבסט	119
צניעותדיק גרין	119
פאַרמייד פּון מיר...	120
מעלאַנכאָליע	121
באַוויליק, מיין גאַט...	122
מיין טרויער	122
עס איז נישט קיין בושח...	124
... און גאַט,	125
פּון פּלאַקערנדיקן דאַרן אַרויס	125
ד. טערפּקע / טרער / שפּאַם	
דאַם וואָרט	131
שפּאַם	132
מיסטער ביינל-לאַקס האָט די „פּלאַר“!	133
יידיש לשון	135

ווינליד	136
געוועזן ...	137
מאנגער-סערצע	139
סאנקט-איציק	140
שפילפלאץ גראם	141
הוידע	143
זקנימלעך	144
עמאציע:	145
פארשפילט א שעת הכשר ...	147
צוויי-מאל-דריי: קאפידרעך!	148
טוישן, טאשן, איבערטאשן	149
ה. ביטער-זים	
ליבשאפט	153
דערקוויק מיד	153
מיין מיידעלע	154
ביימל מיינס	155
פרילינגדיק	155
חלומט א שרעטל	156
באדעקנס ...	157
אויף סטרונעס פון נאכט	158
סאנקט וויטום טאניץ	159
כ'האב געוואָרנט דיר ...	161
זומער-רעגן	162
אידיליע ...	164
ו. וואַרצלען	
חסידיש	167
פויליש-יידיש לעך	168
שבתדיקם	168
וואַרצלען	169